

การขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ผ่านกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่
โขง (LMC)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EXPANSION OF CHINA'S ECONOMIC INFLUENCE IN THE MEKONG SUBREGION: A
STUDY OF THE LANCANG-MEKONG COOPERATION (LMC)

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์	การขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ผ่านกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง (LMC)
โดย	น.ส.ปภาพรรณ ทารบุรุษ
สาขาวิชา	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร.พงศ์พิสุทธิ์ บุชบาร์ตัน

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.พงศ์พิสุทธิ์ บุชบาร์ตัน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ปภาพรรณ ทารบุรุษ : การขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
ผ่านกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง (LMC). (THE EXPANSION OF CHINA'S
ECONOMIC INFLUENCE IN THE MEKONG SUBREGION: A STUDY OF THE
LANCANG-MEKONG COOPERATION (LMC)) อ.ที่ปรึกษาหลัก : อ. ดร.พงศ์พิสุทธิ์
บุษบาร์ตัน

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษานโยบายต่างประเทศของจีนที่มีต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
โดยเฉพาะภายใต้การดำเนินงานของกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง (Lancang - Mekong
Cooperation: LMC) ระหว่างปี ค.ศ. 2016 ถึง 2020 เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจที่ทำให้จีนต้องการ
จัดตั้งกรอบความร่วมมือดังกล่าว โดยผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Power
transition theory) ของ A.F.K. Organski และ Jacek Kugler เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้จีนจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง -
แม้โขง มี 3 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการผลประโยชน์ทาง
เศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้อย่างเต็มที่ (2) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการช่วงชิงบทบาทนำใน
อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงจากมหาอำนาจนอกภูมิภาค และ (3) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริม
อำนาจทางเศรษฐกิจของตนให้แข็งแกร่งขึ้น โดยในท้ายที่สุด กรอบความร่วมมือนี้จะช่วยสนับสนุน
ให้จีนสามารถก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจ (Dominant power) ที่ได้รับการยอมรับจากประชาคม
โลกได้อย่างเต็มภาคภูมิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา   ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ   ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา   2562   ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6180963224 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD:

Papapan Hanburut : THE EXPANSION OF CHINA'S ECONOMIC INFLUENCE IN THE MEKONG SUBREGION: A STUDY OF THE LANCANG-MEKONG COOPERATION (LMC) . Advisor: Dr. Pongphisoot Busbarat

This Independent Study examines China's foreign policy towards the Mekong subregion under the Lancang-Mekong Cooperation (LMC) between 2016 and 2020. It analyzes the dominant factors that drive China to establish the LMC framework. To understand China's incentives, this study adopts the concept of Power transition theory (PPT) proposed by A.F.K. Organski and Jacek Kugler as a framework of analysis.

The study suggests that China has established the LMC framework because of three main incentives. First, China utilizes the LMC framework as an important tool to advance China's economic interests in the Mekong subregion. Second, China can use LMC framework as a tool to contest against other external dominant powers in this subregion and (iii) China can use the LMC framework as a tool to promote and strengthen its economic power that will eventually support China to rise as the world's dominant power.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: International Relations

Student's Signature .....

Academic Year: 2019

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.พงศ์พิสุทธิ์ บุษบาร์ตัน อาจารย์ที่ปรึกษาผู้เสียสละเวลาในการให้คำแนะนำและชี้แนะประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข ประธานกรรมการสอบ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล กรรมการสอบ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทาง นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทุกท่านที่ได้กรุณา ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้กับผู้เขียน

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน พี่ ๆ น้อง ๆ ทีม AC ทุกคน ที่สนับสนุนและให้กำลังใจผู้เขียนมาโดยตลอด โดยเฉพาะหัวหน้างาน คุณพิมพ์ดาว จันทร์ขันธ์ ที่คอยให้กำลังใจและให้คำแนะนำผู้เขียนอยู่เสมอ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นสำหรับกำลังใจและมิตรภาพที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบคุณคุณธนกานต์ ปัญจลักษณ์ คุณพัชรพร มาลา พี่ขวัญ และพี่เป้ ที่ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กันมาโดยตลอด

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณคุณแม่คุณพ่อ คุณตาคุณยาย และน้องชาย ที่ให้การสนับสนุนและเป็นแรงใจสำคัญของผู้เขียน “สารนิพนธ์ฉบับนี้เปรียบเหมือนตัวแทนความสำเร็จอันเกิด จากความรักและกำลังใจดี ๆ ที่ทุกคนมีให้ผู้เขียนเสมอมา”

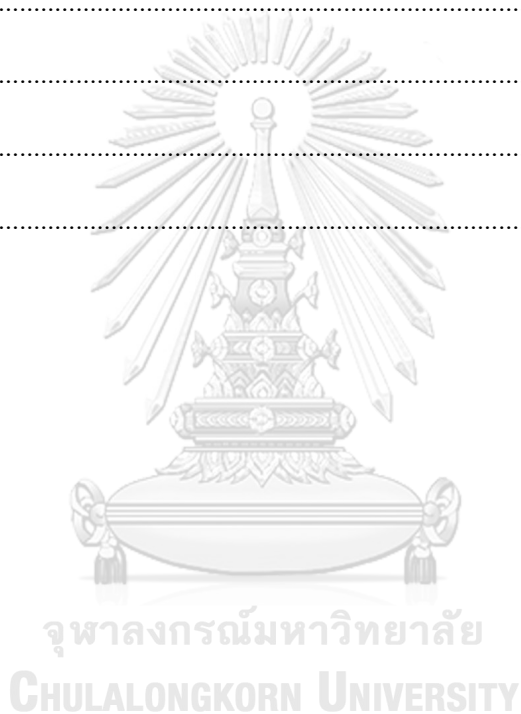
ปภาพรรณ ทารบุรุษ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
กรอบแนวคิด	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	12
ขอบเขตการวิจัย	13
ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
ระเบียบวิธีวิจัย	21
โครงสร้างการนำเสนอในแต่ละบท.....	22
บทที่ 2 การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (ปี 1990 ถึงปี 2017)	23
2.1 นโยบายต่างประเทศของจีนต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ช่วงปี 1990 ถึงปี 2013	23
2.2 นโยบายต่างประเทศของจีนต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ช่วงปี 2014 ถึงปี 2017	27
บทที่ 3 การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง (ปี 2016 ถึงปี 2020).....	33
3.1 ข้อมูลสำคัญของกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง	33

เอกสารสำคัญภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง	35
กลไกหลักของกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง	38
3.2 ข้อมูลการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง ปี 2016 ถึงปี 2020	41
ส่วนที่ 1 การประชุมภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง	42
ส่วนที่ 2 โครงการความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง	49
บทที่ 4 สรุปผลการศึกษา.....	65
ผลการศึกษา.....	65
ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม.....	72
ประวัติผู้เขียน	84

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่เชื่อมโยงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นประตูสู่เอเชียใต้ผ่านทางมหาสมุทรอินเดียมีแม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสายหลักที่ไหลพาดผ่านทุกประเทศ โดยประเทศที่มีภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงประกอบด้วย 6 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) เมียนมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ไทย กัมพูชา และเวียดนาม ซึ่งนอกจากจะมีอาณาเขตติดต่อกันและมีที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงเช่นเดียวกันแล้ว ยังมีความเกี่ยวข้องและมีผลประโยชน์ร่วมกันในหลายมิติ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม แม่น้ำโขงส่วนที่ไหลผ่านประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศต้นน้ำ จะถูกเรียกว่า แม่น้ำโขงตอนบนหรือแม่น้ำล้านช้าง (Lancang River) ส่วนแม่น้ำโขงที่ไหลผ่านเมียนมา ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม ก่อนออกสู่ทะเลจีนใต้ จะถูกเรียกคล้ายกันว่า แม่น้ำโขง แม่น้ำโขง (Mekong River) หรือแม่น้ำโขงตอนล่าง ซึ่งแม่น้ำโขงเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงสรรพชีวิตในลุ่มน้ำโขงมาช้านาน ทุกประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงใช้แม่น้ำสายเดียวกันและเป็นเพื่อนบ้านที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเรื่อยมา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศลุ่มน้ำโขงเริ่มปรากฏเด่นชัดขึ้นภายหลังการสิ้นสุดลงของสงครามเย็นตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงที่นานาประเทศต่างละทิ้งเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองและหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเริ่มมีการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกันอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ประกอบกับการเข้ามาให้ความช่วยเหลือของเหล่าประเทศมหาอำนาจ เช่น ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ยิ่งส่งผลให้ประเทศลุ่มน้ำโขงมีการพัฒนาภาคความร่วมมือในการบริหารจัดการและพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงร่วมกันมากขึ้น ดังปรากฏให้เห็นผ่านกลไกความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคที่มีอยู่หลากหลาย

- กลไกความร่วมมือคณะกรรมการบริหารแม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC)¹ ที่พัฒนามาจาก Mekong Committee เดิม ที่ได้จัดตั้งไว้เมื่อปี 1957 (พ.ศ. 2500) โดยคณะกรรมการเศรษฐกิจสำหรับเอเชียและตะวันออกไกล (United Nations Economic Commission for Asia and the Far East: ECAFE) เพื่อเป้าหมายหลักในการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคที่ได้รับ

¹ กองกิจการเพื่อการพัฒนา, “คณะกรรมการบริหารแม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC),” *กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ*, 30 มกราคม 2558, เข้าถึงเมื่อ 2 เมษายน 2563, <http://www.mfa.go.th/main/th/issues/42463--คณะกรรมการบริหารแม่น้ำโขง.html>.

ผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากน้ำท่วมในประเทศลุ่มน้ำโขง สำหรับ MRC จัดตั้งขึ้นในปี 1995 (พ.ศ. 2538) ตามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในลุ่มแม่น้ำโขง มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาลุ่มน้ำโขงให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกด้าน และมุ่งเน้นการสร้างกฎระเบียบและหลักเกณฑ์ในการใช้น้ำจากแม่น้ำโขง เพื่อให้การใช้น้ำของประเทศต่าง ๆ เป็นไปอย่างเป็นธรรมและสมเหตุสมผล มีสมาชิก 4 ประเทศ ได้แก่ สปป.ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม

- กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (the Greater Mekong Sub-region: GMS) ก่อตั้งเมื่อปี 1992 (พ.ศ.2535) เน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานในอนุภูมิภาค ประกอบด้วยสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีนเฉพาะตอนใต้ (มณฑลยูนนานและกวางสี) สปป.ลาว เมียนมา ไทย กัมพูชา และเวียดนาม มีธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (the Asian Development Bank: ADB) เป็นผู้สนับสนุนหลัก ร่วมกับองค์การระหว่างประเทศ เช่น ESCAP UNDP UNEP UNODC รัฐบาลญี่ปุ่น และฝรั่งเศส

- กรอบความร่วมมือแม่น้ำโขง-คงคา (Mekong-Ganga Cooperation)² ริเริ่มขึ้นเมื่อปี 2000 (พ.ศ.2543) เพื่อเสริมสร้างและเชื่อมโยงความร่วมมือใน 4 สาขาหลัก ได้แก่ ด้านการท่องเที่ยว การศึกษา วัฒนธรรม และการคมนาคมขนส่ง ประกอบด้วยสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ อินเดีย กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม

- ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (the Ayeyawady - Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS)³ ก่อตั้งเมื่อปี 2003 (พ.ศ.2546) เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของประเทศสมาชิก ปัจจุบันดำเนินความร่วมมือในหลากหลายสาขา เช่น การอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน การเกษตร อุตสาหกรรมและพลังงาน และการเชื่อมเส้นทางคมนาคม ฯ ประกอบด้วยสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว ไทย เวียดนาม และเมียนมา

² กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ, “ความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง-คงคา Mekong – Ganga Cooperation (MGC),” *กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ*, 27 มกราคม 2558, เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2563, [http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16226-ความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง---คงคา-\(MGC-\).html](http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16226-ความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง---คงคา-(MGC-).html).

³ กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ, “ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง,” *กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ*, 27 มีนาคม 2558, เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2563, <http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16231-ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี---เจ้าพระยา.html>.

- กรอบความร่วมมือประเทศลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น (Mekong–Japan Cooperation)⁴ ริเริ่มโดยญี่ปุ่น จากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ Mekong-Japan เมื่อปี 2008 (พ.ศ.2551) มีวัตถุประสงค์เพื่อลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและการพัฒนาระหว่างประเทศเพื่อความแข็งแกร่งภายในอนุภูมิภาคภูมิภาคอาเซียน และนำไปสู่สันติภาพ เสถียรภาพ และความเจริญรุ่งเรืองของทวีปเอเชีย ประกอบด้วยสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม

- กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงตอนล่าง (the Lower Mekong Initiative)⁵ ภายใต้การสนับสนุนหลักของสหรัฐอเมริกา ริเริ่มเมื่อปี 2009 (พ.ศ.2552) มีวัตถุประสงค์เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนาาระหว่างประเทศสมาชิกและสนับสนุนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม

- กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี (the Mekong– Republic of Korea Cooperation)⁶ ริเริ่มโดยสาธารณรัฐเกาหลี เมื่อปี 2010 (พ.ศ.2553) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมือในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ประกอบด้วยสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐเกาหลี กัมพูชา สปป.ลาว ไทย เวียดนาม และเมียนมา

กลไกความร่วมมือเหล่านี้ มีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน คือ ต้องการพัฒนากฎบัตรลุ่มน้ำโขงให้มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การอำนวยความสะดวกด้านการค้า และการจัดการทรัพยากรในแม่น้ำโขง โดยจะเห็นได้ว่ากรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคเหล่านี้ล้วนได้รับการสนับสนุนจากประเทศมหาอำนาจภายนอกอนุภูมิภาคที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละกรอบ เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น ในขณะที่จีน (ทั้งประเทศ) ซึ่งมีภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่ใน

⁴ กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ, “ความร่วมมือประเทศลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น (Mekong-Japan Cooperation),” *กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ*, 27 มกราคม 2558, เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2563, [http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16214-ความร่วมมือประเทศลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น-\(Mekong-Japa.html](http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16214-ความร่วมมือประเทศลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น-(Mekong-Japa.html).

⁵ “ข่าวสารนิเทศ : ไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมคณะทำงานระดับภูมิภาค กรอบข้อริเริ่มลุ่มน้ำโขงตอนล่าง (Lower Mekong Initiative : LMI) ครั้งที่ ๗,” *กระทรวงการต่างประเทศ*, 15 มกราคม 2558, เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2563, <http://www.mfa.go.th/main/th/media-center/14/52899-ไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมคณะทำงานระดับภูมิภาค-กรอบขั.html>.

⁶ กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ, “ความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี (Mekong - ROK Cooperation),” *กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ*, 27 มกราคม 2558, เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2563, [http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/25432-ความร่วมมือประเทศลุ่มน้ำโขงกับเกาหลี-\(Mekong---ROK.html](http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/25432-ความร่วมมือประเทศลุ่มน้ำโขงกับเกาหลี-(Mekong---ROK.html).

อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจประเทศหนึ่งของภูมิภาคและของโลก ในช่วงแรกยังมีได้มีบทบาทในการเข้ามาสนับสนุนกรอบความร่วมมือได้อย่างชัดเจนมากนัก

จนกระทั่งในปี 2015⁷ (พ.ศ.2558) จีนจึงได้เริ่มมีการผลักดันกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคขึ้นมาใหม่ คือ กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (Lancang - Mekong Cooperation: LMC) หรือ แมโขง-ล้านช้าง (Mekong - Lancang Cooperation: MLC) ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือใหม่ที่พัฒนามาจากข้อริเริ่มของไทย และจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในการประชุมสุดยอดผู้นำประเทศลุ่มน้ำโขง ณ เมืองซานย่า สาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี 2016 (พ.ศ.2559) กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (LMC) นับเป็นกรอบความร่วมมือแรกที่จีน (ทั้งประเทศ) เข้าเป็นสมาชิกและเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทั้งยังเป็นกรอบความร่วมมือเดียวที่ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเข้าร่วมเป็นสมาชิกครบถ้วนทั้ง 6 ประเทศ โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศสมาชิก เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี ลดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนา ระหว่างประเทศลุ่มน้ำโขง และสร้างสังคมแห่งอนาคตที่มีความสงบสุขและมั่งคั่งร่วมกัน

กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (LMC) ถือเป็นกลไกความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคที่น่าจับตามองและน่าสนใจว่าในระยะยาว การดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือนี้จะช่วยบริหารจัดการและทำให้ภารกิจร่วม (common tasks)⁸ ของประเทศสมาชิกอันได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในอนุภูมิภาคนี้ประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด และกรอบความร่วมมือนี้จะเป็นกลไกที่สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่ประเทศลุ่มน้ำโขงต้องเผชิญร่วมกัน (common problems) ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยในแถลงการณ์ซานย่า (Sanya Declaration) ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญที่ลงนามโดยผู้นำของทั้ง 6 ประเทศ ระบุไว้ชัดเจนถึงข้อตกลงและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันภายใต้กรอบความร่วมมือนี้จะเน้นเชื่อมโยงการดำเนินงานและกลไกความร่วมมือที่มีอยู่เดิม เช่น ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt Road Initiative: BRI) ของจีน และแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันของอาเซียน (the Master Plan on ASEAN Connectivity 2025) และปฏิบัติตามแนวทางที่ผู้นำของทั้ง 6 ประเทศวางไว้ โดยที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน (win-win cooperation)⁹ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมีกรอบความร่วมมือมากมายและหลากหลาย แต่จีนมิได้เลือกเข้าร่วมกรอบความร่วมมือได้อย่างเต็มตัว

⁷ Pongphisoot Busbarat, "Grabbing the Forgotten: China's Leadership Consolidation in Mainland Southeast Asia through the Mekong-Lancang Cooperation," *ISEAS*, no.7 (2018): 1, accessed April 10, 2020, https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2018_7@50.pdf.

⁸ Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, "Sanya Declaration of the First Lancang-Mekong Cooperation (LMC) Leaders' Meeting," *FMPRC*, March 23, 2016, accessed April 11, 2020, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1350039.shtml.

⁹ Ibid.

(ทั้งประเทศ) และเลือกที่จะจัดตั้งกรอบความร่วมมือขึ้นมาใหม่ ประกอบกับการที่จีนเป็นมหาอำนาจเพียงประเทศเดียวในกรอบความร่วมมือนี้ที่มีศักยภาพมากกว่าทุกประเทศในกลุ่มน้ำโขง ผู้วิจัยจึงมีข้อสงสัยถึงเจตนาที่แท้จริงของจีนในการเข้ามาบีบบังคับและผลักดันให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขงของจีนในครั้งนี้ ที่อาจเป็นการเปิดโอกาสให้จีนสามารถแสดงบทบาทนำและเลือกผลักดันเฉพาะโครงการความร่วมมือที่ตอบสนองต่อนโยบายทางเศรษฐกิจและผลประโยชน์ของจีนเท่านั้นหรือไม่ ด้วยข้อสงสัยข้างต้นนี้จึงนำมาซึ่งข้อคำถามที่ต้องการศึกษาวิจัยว่า จีนมีแรงจูงใจอย่างไรในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง (LMC)

คำถามการวิจัย

จีนมีแรงจูงใจอย่างไรในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (LMC)

สมมติฐานการวิจัย

จีนจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง (LMC) ขึ้นมา เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายในการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการบริหารจัดการผลประโยชน์ในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง โดยใช้กลไกความร่วมมือนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมให้จีนสามารถก้าวขึ้นสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจ (Dominant Power) ในระบบระหว่างประเทศได้อย่างมั่นคง

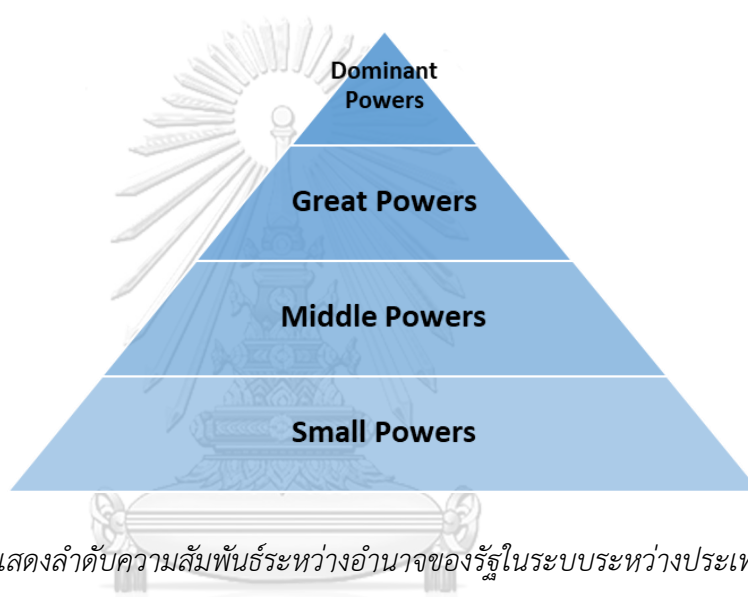
กรอบแนวคิด

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนผ่านกรอบความร่วมมือล้านช้าง-แมโขง ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Power Transition) ของ Organski และ Jacek Kugler มาใช้ทำความเข้าใจแรงจูงใจของจีนในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง และอธิบายถึงประโยชน์ที่จีนจะได้จากการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง (LMC)

ทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Power Transition Theory)

ทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจหรือทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของอำนาจ (Power Transition Theory) เป็นทฤษฎีหนึ่งในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีถูกหยิบยกมาใช้อธิบายการก้าวขึ้นมาเป็นอำนาจของจีนในปัจจุบัน โดยกล่าวถึงอำนาจในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและวัฏจักรตามธรรมชาติของสงคราม ทฤษฎีดังกล่าวถูกนำเสนอครั้งแรกในปี ค.ศ.1958 (พ.ศ.2501) หรือเมื่อประมาณ 62 ปีมาแล้ว โดยศาสตราจารย์เคนเนท ออแกนสกี (Abramo Fimo Kenneth Organski) นักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยมิชิแกน Organski ได้กล่าวถึงทฤษฎีนี้ไว้ในหนังสือเรื่องการเมืองโลก (World Politics) ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐในการเมืองระหว่างประเทศนั้น

มีรูปแบบเป็นแบบลำดับชั้น (hierarchy) ประกอบด้วยโครงสร้างความสัมพันธ์แบบพีระมิด ซึ่งสามารถจัดลำดับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจของรัฐต่าง ๆ ในการเมืองระหว่างประเทศได้ 4 ระดับ ได้แก่ (1) รัฐที่มีอำนาจครอบงำ (Dominate state) หรือรัฐมหาอำนาจ (dominant power) ซึ่งเป็นรัฐที่มีอำนาจสูงสุดบนยอดพีระมิด (2) รัฐที่มีอำนาจขนาดใหญ่ (Great powers) ซึ่งเป็นรัฐที่มีศักยภาพมากพอจะก้าวขึ้นมาท้าทายรัฐมหาอำนาจได้ (3) รัฐที่มีอำนาจขนาดกลาง (Middle powers) และ (4) รัฐที่มีอำนาจขนาดเล็ก (Small powers) ซึ่งเป็นรัฐที่มีศักยภาพไม่มากพอจะขึ้นมาท้าทายรัฐมหาอำนาจได้ เมื่อประเทศที่มีอำนาจขนาดใหญ่ (Great Power) พัฒนาจนไล่ตามทันและก้าวขึ้นมาแทนที่ประเทศมหาอำนาจเดิมจะเกิดการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Power Transition)

แผนภาพแสดงลำดับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจของรัฐในระบบระหว่างประเทศ

โดยขั้นตอนการเปลี่ยนผ่านของอำนาจมีทั้งหมด 3 ระยะ (stage) ได้แก่ ระยะแรก The stage of potential war ในระยะนี้รัฐยังไม่ได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยยังคงเป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีจำนวนประชากรคงที่หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นไม่มากนัก หน่วยงานรัฐยังมีประสิทธิภาพไม่มากพอ ส่งผลให้รัฐที่อยู่ในระยะแรกนี้มีอำนาจไม่มากนัก ระยะที่สอง The stage of transition growth เป็นระยะแห่งการเปลี่ยนผ่านจากช่วงก่อนการพัฒนาอุตสาหกรรม (เกษตรกรรม) ไปสู่ระยะที่มีการพัฒนาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ในระยะนี้วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไป ผู้คนย้ายเข้าเมืองมากขึ้น จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น รัฐมีกำลังความสามารถและมีอำนาจมากขึ้น ในระยะนี้หากรัฐได้มีการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นสังคมอุตสาหกรรมได้เร็วเท่าไรก็จะมีอำนาจไวขึ้นเท่านั้น การก้าวขึ้นมาใช้อำนาจของรัฐใหม่นี้นำมาซึ่งความไม่แน่นอนในสังคมระหว่างประเทศ และระยะที่สาม The stage of power maturity เป็นระยะที่รัฐพัฒนาเป็นสังคมอุตสาหกรรมเต็มตัว รัฐในระยะนี้มีการพัฒนาภายในประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งศักยภาพภายในประเทศที่เข้มแข็งช่วยเพิ่มให้รัฐมีอำนาจในระบบระหว่างประเทศมากขึ้น โดยอำนาจที่เกิดขึ้นนี้มีขึ้นมิลงได้ตลอดเวลา ไม่มีรัฐใดสามารถยับยั้งเป็นที่

หนึ่งได้เสมอไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อประเทศอื่นสามารถพัฒนาศักยภาพตัวเองจนทัดเทียมกับมหาอำนาจเดิมได้¹⁰

นอกจากนี้ Organski ยังได้กล่าวถึงปรากฏการณ์ของสงครามที่เกิดจากการที่มหาอำนาจเดิมต้องการรักษาสถานะมหาอำนาจไว้ (status quo) โดยการทำลายมหาอำนาจใหม่ที่กำลังก้าวขึ้นมา มีอำนาจ รวมถึงการที่มหาอำนาจใหม่ซึ่งสามารถพัฒนาศักยภาพของตนจนไล่ทันและก้าวขึ้นมาท้าทายมหาอำนาจเดิม อาจสร้างและออกแบบระเบียบระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่เพื่อแทนที่ระเบียบเดิมที่ตนมิได้พึงพอใจ ในหนังสือของ Organski ยังได้คาดการณ์ล่วงหน้าว่าจีนจะเป็นประเทศที่มีศักยภาพพอในการก้าวขึ้นมาเป็นรัฐที่มีอำนาจขนาดใหญ่ (Great powers) และสามารถท้าทายอำนาจของสหรัฐฯ ในระบบระหว่างประเทศได้¹¹ ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่จีนสามารถพัฒนาภายในประเทศจนมีความโดดเด่น ส่งผลให้จีนมีอำนาจมากขึ้นจนอาจกลายเป็นภัยคุกคามที่แท้จริงของมหาอำนาจตะวันตก¹²

ภายหลังจาก Organski ได้นำเสนอทฤษฎีดังกล่าว ในปี 1958 ได้มีนักวิชาการจำนวนมาก ทำการศึกษาและพัฒนาทฤษฎีนี้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยยังคงปรากฏแนวคิดหลักของการเปลี่ยนผ่านอำนาจ ได้แก่ เรื่องลำดับขั้นของอำนาจในระบบระหว่างประเทศ การก้าวขึ้นมาท้าทายอำนาจเดิม และความพยายามในการรักษาสถานะมหาอำนาจไว้ เช่น ในปี 2015 บทความวิชาการของ Woosang Kim และ Scott Gates กล่าวถึงพัฒนาการของทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Power transition theory) ไว้ในบทความวิชาการเรื่อง Power transition theory and the rise of China เพื่อวิเคราะห์และอธิบายการก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของจีน โดยนำเสนอแนวคิดที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจที่ Organski ได้เสนอไว้ เขากล่าวว่า ทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจที่นำเสนอโดย Organski นั้น ให้ความสำคัญกับประเด็นพื้นฐานสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) การพัฒนาภายในประเทศ (Internal Development) โดยมองว่าอำนาจของรัฐมาจากการพัฒนาภายในประเทศ (Internal Development) ซึ่งแต่ละประเทศมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน โดยการพัฒนาอาจมีทั้งขึ้นและลง ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (2) ระบบระหว่างประเทศถูกกำหนด (shaped) โดยประเทศมหาอำนาจ (Hegemon) หรือประเทศที่มีอำนาจครอบงำ (Dominant nation) ทั้งนี้ การเปลี่ยนผ่านของอำนาจอาจเกิดขึ้นอย่างสันติ (peaceful) หรือเกิดสงคราม (war) ก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าประเทศที่มีอำนาจขนาดใหญ่นั้นพึงพอใจกับระเบียบหรือกฎเกณฑ์โลก ณ ขณะนั้นหรือไม่ (global order) ตัวอย่างการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ เช่น การเปลี่ยนผ่านของ

¹⁰ A.F.K. Organski, "The Power Transition," in *World Politics* (1958), 301-305.

¹¹ Woosang Kim and Scott Gates, "Power transition theory and the rise of China," *SAGE journals*, (2015): 219, accessed June 19, 2020, DOI: 10.1177/2233865915598545.

¹² Ibid.

อำนาจจากบริเทนเป็นสหรัฐฯ ที่เกิดขึ้นอย่างสันติ หรือการเปลี่ยนผ่านของอำนาจจากบริเทนที่ถูกทำทลาย โดยเยอรมนีและนำไปสู่สงครามโลก เป็นต้น¹³ กล่าวได้ว่า การคาดการณ์ของ Organski ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950 ว่า จีนจะก้าวขึ้นมาเป็นผู้ทำทลายสถานะของสหรัฐฯ ซึ่งอยู่บนยอดสุดของพีระมิด เช่นเดียวกับสหภาพโซเวียต หากจีนสามารถปฏิวัติอุตสาหกรรมได้สำเร็จ (1958: 304) จึงมีข้อเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงข้อได้เปรียบเรื่องจำนวนประชากรซึ่งเป็นองค์ประกอบทางอำนาจที่สำคัญของรัฐในระบอบระหว่างประเทศ รวมทั้งขีดความสามารถทั้งทางทหารและเศรษฐกิจที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านทางอำนาจจากสหรัฐฯ ไปสู่จีนได้ไม่ยาก¹⁴

ต่อมา Organski และลูกศิษย์ Jacek Kugler ซึ่งเป็นนักวิชาการผู้ศึกษาและพัฒนาทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Power transition) ได้อธิบายทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีนี้เพิ่มเติมใน *The Power Transition: A Retrospective and Prospective Evaluation* ว่า การอธิบายระบบระหว่างประเทศตามมุมมองการเปลี่ยนผ่านของอำนาจนั้น เป็นวิธีการมองที่แตกต่างจากการมองในมุมมองแบบสัจนิยม (Realism) เป็นอย่างมาก โดยทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจนั้นปฏิเสธ 3 สมมติฐานหลักตามมุมมองของแนวคิดสัจนิยม ได้แก่ (1) ระบบระหว่างประเทศเป็นโลกที่ถูกปกครองอยู่ภายใต้กฎระเบียบเพียงสองสามอย่าง คือ โลกนี้มีความเป็นอนาธิปไตย (anarchy) ไม่มีรัฐใดปกครองรัฐใด ไม่มีอำนาจศูนย์กลาง แต่ Power Transition มองว่าระเบียบระหว่างประเทศไม่ได้มีลักษณะแบบอนาธิปไตย แต่มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์แบบลำดับชั้น (Hierarchy) ซึ่งคล้ายกับระบบการเมืองภายในประเทศ นอกจากนี้ ตัวแสดงทั้งหลายในระบบระหว่างประเทศต่างยอมรับสถานะของตัวเองในระเบียบระหว่างประเทศและยอมรับว่าแต่ละประเทศมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านของอำนาจที่ต่างกันไป (2) กฎเกณฑ์ (Rules) ในการปกครองการเมืองภายในประเทศและระหว่างประเทศมีความคล้ายคลึงกัน และ (3) การแข่งขันกันในระบบระหว่างประเทศถูกผลักดันโดยผลประโยชน์ที่อาจเพิ่มขึ้นจากทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือ¹⁵

นอกจากนี้ นักวิชาการทั้งสองท่านยังได้อธิบายว่า ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศส่วนมากมักมองระบบระหว่างประเทศว่าเป็นแบบอนาธิปไตย กล่าวคือ ไม่มีรัฐใดมีอำนาจเหนือกว่ารัฐอื่น และไม่มีอำนาจศูนย์กลางในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แตกต่างจากทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจที่อธิบายการเมืองระหว่างประเทศว่ามีรูปแบบเป็นแบบลำดับชั้น (Hierarchy)

¹³ Ibid.

¹⁴ ทภีพร สุพร และ ภูวิน บุนยะเวชชีวิน, “เขตอิทธิพลของมหาอำนาจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : กรณีศึกษาปัญหาข้อพิพาททะเลจีนใต้,” *วารสารร่วมพฤษภูมิ มหาวิทยาลัยเกริก ปีที่ 29, ฉบับที่ 2 (2554): 150*, เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2563, <http://romphruekj.krirk.ac.th/books/2554/2/5.pdf>.

¹⁵ Jacek Kugler and A.F.K. Organski, “The Power Transition: A Retrospective and Prospective Evaluation,” *Handbook of War Studies*, (1989): 171 – 176, accessed June 19, 2020, <https://www.acsu.buffalo.edu/~fczagare/PSC%20346/Kugler%20and%20Organski.pdf>.

ประกอบด้วยโครงสร้างความสัมพันธ์แบบพีระมิดที่ควบคุมโดยมหาอำนาจ (Dominant Power) ซึ่งมีอำนาจมากที่สุด โดยมหาอำนาจนั้นเป็นผู้สร้างและกำหนดระเบียบระหว่างประเทศที่สอดคล้องกับความเชื่อมั่น ความต้องการ และผลประโยชน์ของตน รวมถึงการกีดกันและป้องกันระเบียบที่ตนสร้างขึ้น นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงการสร้าง การกำหนด และการรักษาระเบียบระหว่างประเทศของมหาอำนาจที่กระทำผ่านความร่วมมือ การบังคับ รวมถึงการดำเนินการผ่านสถาบันระหว่างประเทศที่มหาอำนาจและพันธมิตรมีอำนาจในสถาบันนั้น ส่งผลให้มหาอำนาจสามารถออกกฎเกณฑ์ที่เอื้อต่อการรักษาต่อยอดอำนาจของตนต่อไปได้โดยตรง จึงกล่าวได้ว่า ผลประโยชน์และสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลลัพธ์จากระเบียบระหว่างประเทศล้วนมีประโยชน์ต่อมหาอำนาจและเหล่าพันธมิตรทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม ระเบียบระหว่างประเทศดังกล่าวอาจมิได้นำมาซึ่งผลประโยชน์ต่อทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับบางประเทศที่มีได้อยู่ในกลุ่มพันธมิตรของมหาอำนาจอาจรู้สึกว่าได้รับผลประโยชน์ไม่เต็มที่ ไม่เป็นธรรม และอาจเกิดความไม่พึงพอใจในระเบียบระหว่างประเทศที่มีอยู่ ซึ่งหากความไม่พึงพอใจนั้นเกิดกับประเทศเล็ก ๆ มหาอำนาจอาจไม่ให้ความสำคัญก็ได้ แต่ถ้าความไม่พึงพอใจนั้นเกิดกับประเทศที่มีอำนาจขนาดใหญ่ (Great Power) หรือประเทศที่กำลังก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจ สถานการณ์จะเปลี่ยนไปโดยทันที เนื่องจากทฤษฎีนี้มองว่า หากประเทศที่กำลังก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจใหม่นั้นไม่พึงพอใจต่อระเบียบระหว่างประเทศเดิมที่มี ย่อมต้องเกิดความพยายามในการเปลี่ยนสถานะ (status quo) หรือแม้แต่การสร้างระเบียบระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่ทั้งหมด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวย่อมนำมาซึ่งการเปลี่ยนผ่านของอำนาจใน 2 ลักษณะสำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนผ่านของอำนาจอย่างสันติ ซึ่งเกิดจากความเต็มใจหรือความจำยอมของประเทศที่มีอำนาจขนาดใหญ่ (Great Power) ในการปฏิบัติตามระเบียบระหว่างประเทศที่มีอยู่เดิม และการเปลี่ยนผ่านโดยมีการใช้ความรุนแรง นั่นคือ สงคราม อย่างไรก็ตาม Kugler มองว่า สงครามการเปลี่ยนผ่านของอำนาจนั้นเกิดขึ้นเป็นเรื่องธรรมดา และประเทศที่มีอำนาจขนาดใหญ่ (Great Power) จะไม่ท้าทายมหาอำนาจ (Dominant Power) ที่อยู่ในลำดับขั้นสูงสุดของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในขณะที่ยังไม่พร้อม แต่การทำทลายมักจะเกิดขึ้นเมื่อประเทศที่มีอำนาจขนาดกลาง (Great Power) พัฒนาจนไล่ตามทันหรือมีอำนาจเทียบเท่ากับมหาอำนาจซึ่งควบคุมระเบียบระหว่างประเทศในปัจจุบัน สถานการณ์นี้เองที่อาจนำไปสู่สงครามการแย่งชิงความเป็นมหาอำนาจซึ่งสามารถควบคุมระเบียบและกฎเกณฑ์ในระเบียบระหว่างประเทศได้ โดยสงครามจะเกิดขึ้นหากประเทศที่กำลังก้าวขึ้นมาใหม่นั้นไม่พึงพอใจกับสถานะหรือระเบียบโลกที่มีอยู่เดิม¹⁶

¹⁶ Carsten Rauch, "Beyond Peace and War Towards a Typology of Power Transitions," *ASPJ Africa & Francophonie*, no. 3 (2015): 5-6, accessed date, June 21, 2020, https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/ASPJ_French/journals_E/Volume-06_Issue-3/rauch_e.pdf.

ทั้งนี้ Kugler ได้อธิบายถึงโครงสร้างการเปลี่ยนผ่านของอำนาจในการเมืองโลกไว้อย่าง น่าสนใจว่า ประเทศที่มีอำนาจครอบงำ (Dominant nation) จะอยู่ชั้นบนสุดของความสัมพันธ์ ซึ่งในที่นี้หมายถึงสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม ประเทศที่มีอำนาจครอบงำตามความหมายของแนวคิดการ เปลี่ยนผ่านของอำนาจนั้นไม่ได้หมายถึงประเทศมหาอำนาจ (hegemon) แต่หมายถึงประเทศที่ได้รับการยอมรับว่ามีอำนาจเหนือกว่าและเป็นประเทศที่มีบทบาทนำมากที่สุดในระบบระหว่างประเทศ ซึ่ง ประเทศที่มีอำนาจเหนือกว่านั้นจะรักษาสถานะของตนไว้โดยการรวมกลุ่มพันธมิตรและบริหารจัดการ ความสัมพันธ์ในกลุ่มพันธมิตรนั้นด้วยกฎระเบียบ (Rules) ในโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นกฎที่ประเทศพันธมิตรนั้นได้ประโยชน์ร่วมกัน

สำหรับประเทศที่มีอำนาจรองลงมา (Great Powers) จัดอยู่ในลำดับชั้นที่ 2 ของอำนาจ ระหว่างประเทศ เป็นประเทศที่มีอำนาจมากในระบบระหว่างประเทศ แต่ไม่มากเท่ากับมหาอำนาจใน ลำดับชั้นแรก ประกอบด้วย จีน ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป รัสเซีย และอินเดีย ประเทศที่มีอำนาจในลำดับ ชั้นที่ 2 นี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่พึงพอใจกับระเบียบในโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศที่ประเทศมหาอำนาจในลำดับชั้นแรกเป็นผู้สร้างและบริหารจัดการ เช่น ญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป ยินดีทำตามกฎระเบียบที่ช่วยรักษาสถานะของสหรัฐฯ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมหรือไม่ ยอมรับทำตามกฎเกณฑ์ (regimes) ที่ประเทศมหาอำนาจลำดับแรกกำหนดไว้อย่างเต็มที่ เช่น จีน รัสเซีย อินเดีย ซึ่งกลุ่มประเทศที่ไม่ได้พึงพอใจกับกฎระเบียบที่มีอยู่นี้เอง ที่อาจเป็นผู้ก้าวขึ้นมาท้าทายความ เป็นผู้นำของมหาอำนาจเดิมในการเมืองโลก

สำหรับประเทศที่มีอำนาจในลำดับถัดมา คือ กลุ่มประเทศที่มีอำนาจระดับกลาง ประกอบด้วย ฝรั่งเศส อิตาลี โปแลนด์ แอฟริกาใต้ อินโดนีเซีย และบราซิล กลุ่มประเทศที่มีอำนาจ ระดับกลางนี้สามารถทำให้เกิดอุปสงค์หรือความต้องการในการซื้อขาย (demand) อย่างมหาศาลจน มีอาจละลายได้ แต่ไม่สามารถจะขึ้นมาท้าทายประเทศที่มีอำนาจครอบงำเพื่อควบคุมความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศแบบลำดับชั้นนี้ได้

สำหรับประเทศที่มีอำนาจน้อย ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มประเทศที่มีทรัพยากรไม่มากและมีอำนาจ จำกัด เช่น มาเลเซีย อิรัก ซึ่งกลุ่มประเทศนี้ไม่ใช่ภัยคุกคามโดยตรงของประเทศที่มีอำนาจครอบงำซึ่ง อยู่ในลำดับชั้นบนสุดของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ¹⁷

ทั้งนี้ องค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ ประกอบด้วย พลวัตน์ของอำนาจ (Dynamic of powers) ประชากร (Population) การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ดังนี้

¹⁷ Jacek Kugler and Ronald Tamen, "Regional Challenge: China's rise to power," *APCSS*, 36, assessed 22 June, 2020, <https://apcss.org/Publications/Edited%20Volumes/RegionalFinal%20chapters/Chapter4Kugler.pdf>.

(1) พลวัตน์ของอำนาจ (Dynamic of powers) กล่าวได้ว่า อำนาจของประเทศ (a nation's power) นำมาซึ่งความสามารถในการมีอิทธิพลโน้มน้าวการกระทำของประเทศอื่นได้ อำนาจดังกล่าวประกอบด้วย จำนวนประชากร ความสามารถในการผลิต และความสามารถทางการเมือง¹⁸ ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 นี้ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา โดยจำนวนประชากรไม่เปลี่ยนแปลงในระยะเวลาอันสั้น ส่วนความสามารถทางเศรษฐกิจสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว สำหรับความสามารถทางการเมืองนั้นไม่แน่นอนและไม่สามารถคาดเดาได้ ผู้เขียนจึงให้ความสำคัญเฉพาะประเด็นเรื่องจำนวนประชากรและความสามารถทางเศรษฐกิจเป็นหลัก เพื่อทำความเข้าใจการเมืองโลกในอนาคต

(2) จำนวนประชากรมาก การเมืองมีประสิทธิภาพ และมีความสามารถทางเศรษฐกิจที่ดี เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประเทศที่มีอำนาจมากสามารถท้าทายประเทศที่มีอำนาจครอบงำเดิม และเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นประเทศที่มีอำนาจเหนือกว่าประเทศใดในลำดับชั้นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการเมืองโลกได้

(3) ประเทศที่มีอำนาจครอบงำต้องพยายามรักษาสถานะของตัวเองไว้ โดยการสร้างและบริหารจัดการกฎระเบียบที่ประเทศต่าง ๆ ได้ประโยชน์และพึงพอใจด้วย เพื่อที่ประเทศที่มีอำนาจรองลงมาซึ่งกำลังเข้าสู่การพัฒนาในระยะที่สองจะได้ไม่ท้าทายและสร้างกฎระเบียบใหม่ขึ้นมาแทนที่ อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศที่มีอำนาจใหม่นั้นจะพอใจกับกฎระเบียบระหว่างประเทศที่มีอยู่แต่ก็ไม่มีอะไรกันดีได้ว่าประเทศที่มีอำนาจใหม่นั้นจะไม่ท้าทายประเทศที่มีอำนาจครอบงำซึ่งเป็นมหาอำนาจเดิมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ¹⁹

หากพิจารณาจากทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ จึงกล่าวได้ว่าทฤษฎีนี้เป็นอีกหนึ่งทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาการเมืองโลก โดยเป็นทฤษฎีที่เน้นให้ความสำคัญกับการศึกษากระบวนการพัฒนาภายในประเทศมากกว่าการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อทำความเข้าใจสงคราม (war) และสันติภาพ (peace) ที่เกิดขึ้นในการเมืองโลก²⁰ กระบวนการพัฒนาภายในประเทศมีความสำคัญในแง่ที่ว่า หากประเทศที่มีอำนาจขนาดใหญ่ (great power) สามารถพัฒนาการเมืองภายในประเทศให้มีเสถียรภาพและพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศของตนให้มีความเจริญเติบโตได้ทัดเทียมมหาอำนาจ (dominant power) มีแนวโน้มว่า ประเทศที่มีอำนาจขนาดใหญ่นั้นจะขึ้นมาท้าทายมหาอำนาจและระเบียบระหว่างประเทศในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อประเทศที่มีอำนาจขนาดใหญ่ไม่พึงพอใจต่อระเบียบระหว่างประเทศซึ่งรวมถึงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มหาอำนาจและพันธมิตรสร้างขึ้น

¹⁸ Ibid, 38.

¹⁹ Ibid, 53.

²⁰ Ibid, 193-194.

ทั้งนี้ การเปลี่ยนผ่านของอำนาจสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะทั้งการเปลี่ยนผ่านอย่างสันติและการเปลี่ยนผ่านอันเป็นผลลัพธ์จากการเกิดสงคราม

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Power Transition) จึงเป็นทฤษฎีที่เหมาะสมอย่างยิ่งต่อการนำมาใช้ทำความเข้าใจการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจีนจนก้าวขึ้นมามีอำนาจท้าทายมหาอำนาจปัจจุบันอย่างสหรัฐอเมริกา และนำมาใช้อธิบายถึงความสามารถในการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ซึ่งการก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของจีนนั้นจะเห็นว่า การเปลี่ยนผ่านจากประเทศที่มีอำนาจขนาดใหญ่ (Great Power) มาเป็นประเทศที่มีอำนาจครอบงำ (Dominant Power) ของจีนนั้น มิได้เกิดจากการที่จีนเป็นประเทศที่มีประชากรมากเท่านั้น แต่เกิดจากความมีเสถียรภาพทางการเมืองและมีระบบการถ่ายทอดอำนาจระหว่างผู้นำรุ่นต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่น²¹ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศที่มั่นคงอีกด้วย โดยจีนมีการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจผ่านการใช้กลไกความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งแบบพหุภาคีและทวิภาคี

สำหรับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งเป็นอนุภูมิภาคที่มีความสำคัญต่อจีนในฐานะพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาและขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจ ทั้งยังเป็นพื้นที่ของการช่วงชิงอำนาจอิทธิพลกับสหรัฐฯ ญี่ปุ่นและประเทศต่างๆ ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศด้วย จีนจึงพยายามเข้ามามีบทบาทและให้ความสำคัญกับอนุภูมิภาคนี้มากขึ้น โดยการสร้างความร่วมมือกับประเทศลุ่มน้ำโขงผ่านการพัฒนาโครงการความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง (LMC) เพื่อเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้จีนสามารถขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาค ระดับภูมิภาค จนมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจเหนือกว่าทุกประเทศ และก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีอำนาจครอบงำ (Dominant Power) อยู่ในลำดับขั้นบนสุดของความสัมพันธ์ในโครงสร้างการเมืองระหว่างประเทศต่อไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Power Transition) มาใช้อธิบายว่าจีนมีแรงจูงใจอย่างไรในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง (LMC)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์แรงจูงใจที่ทำให้จีนเข้ามาจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง

²¹ ประดิษฐ์ ประจันตจิกร, “นโยบายการทะยานขึ้นอย่างสันติของจีน : กรณีศึกษาข้อพิพาทกับประเทศสมาชิกอาเซียนในทะเลจีนใต้ และการแสดงบทบาทของไทยอย่างสร้างสรรค์,” (โครงการพัฒนานักบริหารการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่ รุ่นที่ 9: สำนักงาน ก.พ.ร., 2560), 9-10, เข้าถึงเมื่อ 22 เมษายน 2563, <http://203.113.122.174/ULIB5/igp/รายงานส่วนบุคคลรุ่นที่%209/30.ประดิดิษฐ์%20ประจันตจิกร/รายงานบุคคล%20%20ประดิดิษฐ์%20%202020.pdf>.

ขอบเขตการวิจัย

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีขอบเขตการวิจัยที่มุ่งเน้นการศึกษานโยบายต่างประเทศของจีนที่มีต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ตั้งแต่หลังสงครามเย็นในปี 1990 จนถึงปี 2017 และศึกษาการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ตลอดระยะเวลา 4 ปี นับตั้งแต่เริ่มมีการก่อตั้งกรอบความร่วมมือขึ้นเมื่อปี 2016 จนถึงปัจจุบัน (ปี 2020) เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจของจีนในการเข้ามาจัดตั้งกรอบความร่วมมือนี้

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนผ่านกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่น้ำโขง (LMC) ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนสำคัญ ดังนี้

1. วรรณกรรมที่แสดงถึงความสำคัญของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่มีต่อจีน ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

อรสา รัตนอมริกรมย์, วรรณรัตน์ ตันตระกูลทรัพย์ และสิริธร โกวิทวีระธรรม ได้กล่าวถึงภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนโดยสังเขป ในหนังสือปกิณกะการต่างประเทศจีน ของศูนย์จีนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไว้ว่า จากประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนสามารถแบ่งออกได้ 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ยุคอดีต จีนกับอาเซียนเป็นมิตรใกล้ชิดที่ติดต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและทำการค้าระหว่างกันอย่างคึกคัก ระยะที่ 2 ยุคที่ตกเป็นอาณานิคมตะวันตก ทั้งอาเซียนและจีนได้ตกเป็นประเทศอาณานิคมตามลำดับ จนหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ได้ทยอยประกาศเอกราช ระยะที่ 3 ยุคสงครามเย็น ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนแต่ละประเทศตกอยู่ภายใต้ข้อจำกัดทางการเมืองระหว่างมหาอำนาจ และระยะที่ 4 ยุคหลังสงครามเย็น ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนได้เกิดมิติใหม่อย่างต่อเนื่อง จากเดิมจีนเน้นความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ ได้หันมาเน้นการทูตกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น²² อันเป็นผลจากปัจจัยทางเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศและภายในประเทศจีนเองที่เปลี่ยนไป วรรณกรรมนี้สะท้อนให้เห็นถึงการหันมาให้ความสำคัญกับอาเซียน ซึ่งหมายรวมถึงอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่จีนต้องการผูกมิตรไมตรีด้วย แนวคิดดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับข้อมูลในรายงานความร่วมมือและการพัฒนาในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (The Greater Mekong Sub-region Cooperation and Development Report) ที่ตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2554 ตอนหนึ่งระบุว่า “อนุภูมิภาคนี้จะกลายเป็นหัวใจใหม่ของความเจริญเติบโตในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” โดยผู้เขียนได้กล่าวถึงความสำคัญของอนุภูมิภาค

²² อรสา รัตนอมริกรมย์, วรรณรัตน์ ตันตระกูลทรัพย์ และสิริธร โกวิทวีระธรรม, *ปกิณกะการต่างประเทศจีน* (กรุงเทพฯ, สถาบันเอเชียศึกษา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561), 159-162.

ลุ่มน้ำโขงที่มีต่อจีน²³ ไว้ 3 ประการ ดังนี้ ประการแรก การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและภูมิศาสตร์ มีส่วนอย่างมากในการช่วยพัฒนาแต่ละเมืองของจีนในยูนนาน โดยจากการเข้าเป็นสมาชิกของอนุภูมิภาคฯ ส่งผลให้โครงสร้างพื้นฐานของยูนนานได้รับการพัฒนาไปอย่างมากเพราะมณฑลยูนนานได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลกลางของจีนค่อนข้างมาก นับว่าเป็นประโยชน์ต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาจีนตะวันตกขนาดใหญ่โดยรวมอีกด้วย ประการสอง อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มีความสำคัญทางการเมืองสำหรับจีน เพราะทุกประเทศล้วนเป็นสมาชิกของอาเซียน การดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มประเทศเหล่านี้ ย่อมเป็นผลดีในการสนับสนุนจีนหรืออย่างน้อยก็วางตัวเป็นกลางกรณีความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ที่มีจีนและอีกหลายประเทศในอาเซียนเป็นคู่กรณี ประการที่สาม แม้จะมีตัวแสดงและมหาอำนาจจำนวนมากที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงนี้ แต่อิทธิพลของจีนในปัจจุบันเองก็ปรากฏชัดเจนเช่นกัน

สอดคล้องกับข้อมูลของ ยศ สันตสมบัติ ในมังกรหลากสี: การขยายอิทธิพลเหนือดินแดนและพันธกิจเผยแผ่อารยธรรมในอุษาคเนย์ ที่กล่าวถึงผลประโยชน์ที่จีนจะได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเช่นประเทศไทยว่า จีนเล็งเห็นผลประโยชน์จากไทยในสองด้าน ด้านแรก ไทยเป็นตลาดขนาดใหญ่ และเป็นเส้นทางเชื่อมต่อสู่มาเลเซียและสิงคโปร์ ด้านที่สอง ไทยเป็นกัลยาณมิตรทางการเมืองที่มีน้ำหนักและน่าเชื่อถือกว่ากัมพูชาและลาว เพื่อช่วยจีนแก้ปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ โดยเฉพาะการบรรเทาความกังวลของสมาชิกอาเซียนต่อการผงาดขึ้นของจีน ไทยมีศักยภาพในการเป็นคนกลางเพื่อสร้างสรรค์ความร่วมมือระหว่างจีนกับอาเซียนเพื่อยกระดับของจีนในประชาคมโลก และด้วยความคาดหวังนี้เองที่ทำให้สื่อและนักวิชาการตะวันตกมองว่า การที่ไทยและประเทศลุ่มน้ำโขงตกเป็นเบี้ยล่างทางเศรษฐกิจของจีน อาจทำให้ไทยกลายเป็นลูกน้องของจีนไปโดยปริยาย เมื่อการค้าและการลงทุนเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ ยศ สันตสมบัติ ยังกล่าวถึงการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ไว้ในหนังสือเล่มเดียวกัน²⁴ ว่า หลังจากที่เติ้งเสี่ยวผิงได้เปิดการค้าเสรีภายในจีน ทำให้มีเงินทุนต่างประเทศมาลงทุนในจีนเป็นจำนวนมาก จนเศรษฐกิจจีนขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบกับนโยบายส่งออกคนและทุนเงินไปนอกประเทศ (ปี 1980) ที่ประสบความสำเร็จมากขึ้นนับตั้งแต่ ปี 2004 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการอพยพหลังไหลของนักธุรกิจรายย่อยชาวจีน โดยมีคนจีนออกนอกประเทศมากถึงปีละประมาณ 5 ล้านคน ซึ่งบางส่วนหลังไหลเข้ามาในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงมากขึ้น มีทั้งชาวจีนที่เข้ามาเป็นกรรมกร เป็นพ่อค้าขายตามแนวชายแดน โดยการค้าขายแดนนี้เองที่เป็นกลไกหนึ่งในการขยายอำนาจทางเศรษฐกิจของจีนสู่ลุ่มน้ำโขง สาเหตุที่ทำให้จีนต้องการขยาย

²³ He Shengda and Sheng Lijun, "Yunnan's Greater Mekong Sub-Region Strategy," in *ASEAN-China Relations: Realities and Prospects*, eds. Saw Swee-Hock, Sheng Lijun and Chin Kin Wah (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2005), 296.

²⁴ เรื่องเดียวกัน.

อำนาจมายังอนุภูมิภาคนี้ คือ จีนมีความต้องการแสวงหาวัตถุดิบและแหล่งพลังงานเพื่อรองรับการขยายตัวของภาคการผลิตอุตสาหกรรม ซึ่งการขยายตัวอย่างรวดเร็วของจีนได้สร้างความกังวลให้กับประเทศต่าง ๆ เพราะทุกประเทศรู้ว่า การเสาะหาแหล่งพลังงานมักดำเนินไปพร้อมกับการขยายแสนยานุภาพทางการทหาร เพราะทรัพยากร วัตถุดิบ และแหล่งพลังงาน คือ องค์ประกอบสำคัญของยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมือง²⁵

ข้อเท็จจริงดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานวิจัยเรื่อง พลวัตรของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและนัยต่อประเทศไทย ที่สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา ได้กล่าวไว้ในหัวข้อบทบาทของจีนต่อกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง²⁶ ดังนี้

(1) จีนถือเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญและนักลงทุนรายใหญ่ในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และเป็นคู่ค้าอันดับต้นๆ ของทุกประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

(2) ในอนาคตคาดว่าบทบาททางเศรษฐกิจของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง จะยังคงขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากจีนมีนโยบายที่จะสร้างความเชื่อมโยงกับภูมิภาค โดยการสร้างเส้นทางรถไฟทางคู่ขนาดรางมาตรฐาน 1.435 เมตร ที่สามารถยกระดับเป็นรถไฟความเร็วสูงในอนาคต ทั้งเส้นทางผ่านเข้า สปป.ลาว ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ รวมถึงเส้นทางที่จะเชื่อมเข้าสู่เมียนมาและเวียดนาม ซึ่งคาดว่าปริมาณการค้า การลงทุน และการเดินทางของผู้คนในอนุภูมิภาคนี้จะเพิ่มมากขึ้นด้วย

2. วรรณกรรมที่กล่าวถึงนโยบายของจีนและบทบาทของจีนที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

อรสา รัตนอมรภิมย์, วรรณรัตน์ ต้นตระกูลทรัพย์ และสิริธร โกวิทวีระธรรม ในหนังสือ ปกป้องการต่างประเทศจีนของศูนย์จีนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึง การสร้าง “การทูตเพื่อนบ้าน” ของจีนไว้ว่า เป็นภารกิจสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด โดยจีนยึดเอาแนวคิด “ญาติไกลโยจะสู้ผู้ใกล้เรือน” ซึ่งสะท้อนว่า การผูกมิตรไมตรีกับประเทศเพื่อนบ้าน ย่อมนำไปสู่ความร่วมมือและการสนับสนุนช่วยเหลือกัน ก่อให้เกิดความมั่นคงตามแนวชายแดนซึ่งเทียบได้กับแนวรั้วบ้านของจีน

ดวงใจ เด่นเกศินีล้ำ และวรศักดิ์ มหัทธโนบล ได้กล่าวถึง นโยบายเพื่อนบ้านที่ดีกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ไว้ว่า เป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเทศเล็ก ๆ ที่มีพรมแดนติดกับจีน โดยจีนใช้เป็นนโยบายช่วยลดความกังวลของประเทศเพื่อนบ้านที่มีต่ออำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองของจีนที่เพิ่มขึ้นนโยบายเพื่อนบ้านที่ดีถูกกล่าวถึงราวปลายทศวรรษ 1970 (พ.ศ.2513) แต่มีการนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม หลังปี 1993 (พ.ศ.2536) เป็นต้นมา จีนใช้นโยบายฉันทมิตรนี้เป็นยุทธศาสตร์

²⁵ เรื่องเดียวกัน., 234-235.

²⁶ “รายงานวิจัยเรื่อง พลวัตรของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและนัยต่อประเทศไทย,” สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, (2557): 1-2, เข้าถึงเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562, <http://e-library.itd.or.th/viewer/14449905/download>.

สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจจีน และดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ ที่สำคัญคือนโยบายนี้มีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนทัศนคติของประเทศเพื่อนบ้านที่มีต่อจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่มีพรมแดนติดกับจีน โดยสาระสำคัญของนโยบายเพื่อนบ้านที่ดี คือ การเป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านและถือว่าประเทศเพื่อนบ้านเป็นส่วนของตน (หรืออีกนัยคือ การพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน การสร้างเสถียรภาพให้กับประเทศเพื่อนบ้าน และการช่วยให้ประเทศเพื่อนบ้านมั่งคั่ง)²⁷ ซึ่งนโยบายดังกล่าวเป็นการดำเนินความสัมพันธ์โดยใช้อำนาจละมุนแบบหนึ่งที่จีนมักใช้กับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะกับประเทศที่เล็กหรือด้อยกว่าจีน

แนวคิดเรื่องอำนาจละมุน (soft power)²⁸ ดังกล่าว สอดคล้องกับงานเขียนของ ยศ สันตสมบัติ ที่ได้กล่าวถึงไว้ในหนังสือมังกรหลากสีฯ ที่กล่าวไว้ว่า อำนาจละมุนนี้เป็นอีกหนึ่งแนวคิดสำคัญที่จีนใช้เป็นยุทธศาสตร์ในนโยบายต่างประเทศ เป็นศัพท์บัญญัติโดยโจเซฟ นาย อำนาจละมุน หมายถึง ศักยภาพและความสามารถที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ ผ่านการสร้างความสัมพันธ์อันดีมากกว่าการใช้กำลังข่มขู่ ซึ่งจีนได้พัฒนาอำนาจละมุนของตนใน 6 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรม ระบบคุณค่าทางการเมือง ตัวแบบทางเศรษฐกิจ ความเป็นสถาบันนานาชาติ ภาพลักษณ์ ของประเทศ และการสร้างแรงจูงใจด้วยผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้า แม้ว่าจีนจะดำเนินนโยบายต่างประเทศที่สร้างความสบายใจแก่ประเทศเพื่อนบ้านในระดับหนึ่ง แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างจีนกับประเทศเพื่อนบ้านไม่ได้พัฒนาไปพร้อมกันอย่างเท่าเทียม เนื่องจากปัจจัยภายในของแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์แบบอสมมาตร (Asymmetry) ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวรรณกรรมที่ ศ.นพ.สุทธิพันธ์ ผู้อำนวยการ สกว. กล่าวไว้ในคำนำของหนังสือมังกรหลากสี: การขยายอิทธิพลเหนือดินแดนและพันธกิจเผยแผ่อารยธรรมในอุษาคเนย์ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับลุ่มน้ำโขงกำลังพัฒนาไปในลักษณะพึ่งพิงจีนมากยิ่งขึ้น ผ่านความเสียเปรียบทางการค้า การลงทุน และความช่วยเหลือต่างประเทศ ความสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้ประเทศต่างๆ ในลุ่มน้ำโขงกลายเป็นกัลยาณมิตรทางการเมืองของจีนไปโดยยากจะหลีกเลี่ยงได้ ท่ามกลางการพึ่งพิงจีนและความเหลื่อมล้ำเชิงอำนาจ ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างจีนกับลุ่มน้ำโขงและอาเซียนยังพัฒนาอย่างแนบแน่นด้วยกลไกระดับทวิภาคีและพหุภาคี²⁹

การดำเนินนโยบายของจีนต่อประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเอื้อประโยชน์ต่อจีนในหลายด้านดังเนื้อหาที่ปรากฏในรายงานวิจัยเรื่องพลวัตของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและนัยต่อ

²⁷ ดวงใจ เด่นเกศินีลา และวรศักดิ์ มหัทธโนบล, “ปฏิสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนกรณีเขื่อนจินบนแม่น้ำโขง ภายใต้นโยบาย ‘เพื่อนบ้านที่ดี’: ผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคม” *ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, (2555): 136-137, เข้าถึงเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562, http://www.csc.ias.chula.ac.th/wp-content/uploads/2017/05/P135-160_Mekong.pdf.

²⁸ ยศ สันตสมบัติ, *มังกรหลากสี: การขยายอิทธิพลเหนือดินแดนและพันธกิจเผยแผ่อารยธรรมในอุษาคเนย์* (เชียงใหม่, คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2557), 244 - 247.

²⁹ เรื่องเดียวกัน., ง.

ประเทศไทย ของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันและกันระหว่างจีน (ตอนใต้) กับประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อรักษาผลประโยชน์ที่มีร่วมกันในหลายด้าน ดังนี้

ผลประโยชน์ร่วมกันของจีนและกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

(1) การพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ถือเป็นผลประโยชน์ของจีน เพราะมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาพื้นที่จีนตอนใต้และตะวันตกเฉียงใต้ โดยเฉพาะสองพื้นที่ที่สำคัญ คือ มณฑลยูนนาน ซึ่งมีเมืองเอก คือ นครคุนหมิง และเขตปกครองตนเองชนชาติจ้วงกว่างซี ซึ่งมีเมืองเอก คือ นครหนานหนิง ดังที่ นายหูจิ่นเทา อดีตประธานาธิบดีของจีน ได้กล่าวไว้ในระหว่างการเดินทางเยือนมณฑลยูนนาน ในปี 2009 (พ.ศ. 2552) ว่าต้องการจะพัฒนาพื้นที่มณฑลยูนนานเพื่อใช้เป็น “เมืองหัวสะพาน” ในการเชื่อมโยงกับอาเซียนและเอเชียใต้ สำหรับนครหนานหนิงได้รับการกำหนดยุทธศาสตร์ให้เป็น “ประตูสู่อเซียน” รวมทั้งปัจจุบันยังเป็นเมืองสำคัญตามยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 หรือโครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI) ของจีนตามนโยบายของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง

(2) การเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง จะช่วยให้ประเทศจีนได้ทั้งทรัพยากรและแหล่งพลังงานใหม่ๆ เพิ่มเติม ดังเห็นได้จากการสร้างท่อก๊าซและน้ำมันจากเมือง Kyaukphyu (จ้าวผิว) ในเมียนมาเข้าสู่เมือง Ruili (รูยลี่) ในมณฑลยูนนานของประเทศจีน ซึ่งปัจจุบันได้เปิดใช้ท่อส่งก๊าซแล้ว ทำให้ประเทศจีนมีความมั่นคงทางพลังงานมากขึ้น เนื่องจากสามารถลดการพึ่งพาการนำเข้าพลังงานน้ำมันจากเส้นทางช่องแคบมะละกา ซึ่งเป็นเขตอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร รวมถึงการเข้าไปลงทุนในสปป.ลาว สร้างเขื่อนพลังน้ำ และเหมืองแร่ต่าง ๆ เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีน

(3) การเชื่อมต่อกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ทำให้จีนมีทางออกสู่ทะเลเส้นทางใหม่ เพราะพื้นที่ทางตะวันตกของจีนเป็นพื้นที่ที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (Land Lock) ทำให้ที่ผ่านมาจีนมีทางออกสู่ทะเลเพียงด้านเดียว คือ ทางตะวันออก ดังนั้น ยุทธศาสตร์การสร้างทางออกสู่ทะเลด้านตะวันตกของประเทศจีน นอกจากจะช่วยให้มีทางออกสู่ทะเลมากขึ้น ยังทำให้การขนส่งสินค้ากับทางยุโรปหรือตะวันออกกลางไม่จำเป็นต้องใช้เส้นทางอ้อมช่องแคบมะละกาเพียงเส้นทางเดียวอีกต่อไป โดยปัจจุบันรัฐบาลจีนกำลังเจรจาเพื่อพัฒนาการเชื่อมโยงด้วยระบบรถไฟที่จะพัฒนาไปสู่รถไฟความเร็วสูงกับประเทศในคาบสมุทรอินโดจีน โดยเฉพาะกับประเทศไทยและ สปป.ลาว

(4) กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง สามารถเพิ่มช่องทางการค้าและขยายโอกาสในการเข้าถึงตลาดประเทศจีนตอนใต้มากขึ้น เนื่องจากสินค้าที่ส่งมาจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงส่วนใหญ่ เป็นสินค้าขั้นปฐมภูมิ สินค้าเกษตร และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความ

ต้องการบริโภคของประชาชนชาวจีนที่เพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่พุ่งทะยานขึ้นอย่างต่อเนื่อง³⁰

จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้นพบว่า มีงานวิชาการที่กล่าวถึงความสำคัญของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่มีต่อจีนและความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายเอาไว้พอสมควร ซึ่งเนื้อหาที่หยิบยกมานั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเอกสารที่ผู้วิจัยใช้ทบทวนเพื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุและแรงจูงใจที่ทำให้จีนเข้ามามีบทบาทในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมากขึ้นนับตั้งแต่ช่วงหลังสิ้นสุดสงครามเย็น เป็นต้นมา เอกสารข้างต้นสะท้อนไปในทิศทางเดียวกันว่า เหตุผลหรือแรงจูงใจหลักที่ทำให้จีนเห็นถึงความสำคัญของประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง คือ จีนเล็งเห็นถึงผลประโยชน์แห่งชาติที่จีนจะได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก

3. วรรณกรรมที่กล่าวถึงกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง (LMC) ในมุมมองที่แตกต่างกันไป สรุปได้ดังนี้

Nguyen Dinh Sach ได้กล่าวถึงใน The Lancang-Mekong Cooperation Mechanism and its implications for the Mekong sub-region เกี่ยวกับกลไกความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง (LMC)³¹ ไว้ว่า กลไกความร่วมมือนี้ได้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการในการประชุมที่ซานย่า ณ ประเทศจีน เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.2559 โดยความร่วมมือของกัมพูชา จีน ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง การสร้างความมั่นคง และการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ซึ่งกรอบความร่วมมือนี้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ภายในประเทศจีน ประกอบกับการที่จีนมีนโยบายและเป้าหมายในการสร้างกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง (LMC) ที่ชัดเจนที่สุด ทำให้จีนได้รับประโยชน์มากกว่าประเทศอื่น แม้ว่าจีนจะได้รับประโยชน์อย่างมากจากกรอบความร่วมมือนี้ แต่จีนเองก็แสดงบทบาทในฐานะผู้ให้ด้วยเช่นกัน ดังที่ ญูนิภา บุรุษพัฒน์³² ได้กล่าวถึงบทบาทของจีนในความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง (LMC) ในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือ ให้ทุนการศึกษา และเป็นนักลงทุนปล่อยเงินกู้ ไว้ในรายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่องการพัฒนาความร่วมมือในกรอบอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง:

³⁰ “รายงานวิจัยเรื่อง พลวัตของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและภัยต่อประเทศไทย,” สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, (2557): 1-2, เข้าถึงเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562, <http://e-library.itd.or.th/viewer/14449905/download>.

³¹ Nguyen Dinh Sach, “The Lancang-Mekong Cooperation Mechanism (MLCM) And Its Implications for The Mekong Sub-region,” *Pacific Forum CSIS*, (2018): 8-49, accessed May 10, 2020, https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/issuesinsights_vol18wp1_lancang-mekong-cooperationmechanism-MLCm.pdf?76VizjQ09RU2Rnnp0HweoqeNaG8.xeLv.

³² ญูนิภา บุรุษพัฒน์, “เรื่องการพัฒนาความร่วมมือในกรอบอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง: โอกาสและความท้าทายของไทย,” *สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ*, (2561): 32-35, เข้าถึงเมื่อ 12 ธันวาคม 2562, <http://www.mfa.go.th/dvifa/contents/filemanager/files/nbt/nbt10/IS/10011.pdf>.

โอกาสและความท้าทายของไทย ไว้ว่า ในปี พ.ศ.2559 จีนประกาศจัดตั้งกองทุนพิเศษกรอบความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง (LMC) จำนวน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีระยะเวลา 5 ปี ในการดำเนินโครงการต่างๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง (LMC) และจีนได้ให้เงินกู้แบบมีเงื่อนไขผ่อนปรน 1,400,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เงินกู้พิเศษ 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ ยังให้ทุนการศึกษาแก่ประเทศ ลุ่มน้ำโขง 18,000 ทุน ทุนฝึกอบรมสำหรับ 5,000 คน ในช่วง 3 ปี และมีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง (LMC) ณ กรุงปักกิ่ง โดยจีนมีมุมมองต่ออาเซียนว่า อาเซียนมีศักยภาพทางเศรษฐกิจ โดยจีนต้องการสร้างจุดเชื่อมโยงทางออกสู่ทะเลในมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก รวมทั้งต้องการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคเพื่อคานอำนาจกับสหรัฐฯ และญี่ปุ่น

นอกจากนี้ ยังมีบทความวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง ดังนี้ Poowin Bunyavejchewin³³ กล่าวไว้ใน “The Lancang - Mekong Cooperation (LMC) Viewed in Light of the Potential Regional Leader Theory” ว่า กรอบความร่วมมือนี้จัดตั้งขึ้นมาเพื่อแข่งขันกับกรอบความร่วมมือที่มีอยู่เดิมอย่าง GMS ซึ่งมีญี่ปุ่นเป็นผู้สนับสนุนหลัก สอดคล้องกับงานของ Nguyen Dinh Sach (2018)³⁴ ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์แรงจูงใจของจีนในการสนับสนุนกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง สรุปได้ว่า จีนมีแรงจูงใจ 4 ประการด้วยกัน ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ความต้องการของจีนในการพัฒนาพื้นที่ทางตะวันตกของประเทศ ประการที่สอง ความต้องการในการแก้ไขปัญหาภาวะส่วนเกินของตลาดเงิน (excessive capacity) และการผลักดันเงินหยวนให้มีความสากลมากขึ้น (internationalize the Yuan) ประการต่อมา เป็นส่วนเติมเต็มของโครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) และประการสุดท้าย คือ การปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของประเทศจีนให้ดีขึ้นในสายตาของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แรงจูงใจดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อสรุปส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่อง “Grabbing the Forgotten: China’s Leadership Consolidation in Mainland Southeast Asia through the Mekong-Lancang Cooperation” โดย Pongphisoot Busbarat³⁵ ที่ว่า แม้ว่า LMC

³³ Poowin Bunyavejchewin, “The Lancang-Mekong Cooperation (MLC) Viewed in Light of the Potential Regional Leader Theory,” *Journal of Mekong Societies*, No. 3, (2016): 49-64, accessed May 10, 2020, <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/mekongjournal/article/view/73313/59025>.

³⁴ Nguyen Dinh Sach, “The Lancang-Mekong Cooperation Mechanism (MLCM) And Its Implications for The Mekong Sub-region,” *Pacific Forum CSIS*, (2018): 8-49, accessed May 10, 2020, https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/issuesinsights_vol18wp1_lancang-mekong-cooperationmechanism-MLCm.pdf?76VizjQ09RU2Rnpn0HweoqeNaG8.xeLv.

³⁵ Pongphisoot Busbarat, “Grabbing the Forgotten: China’s Leadership Consolidation in Mainland Southeast Asia through the Mekong-Lancang Cooperation.” *ISEAS*, (2018): 1, accessed May 10, 2020, https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2018_7@50.pdf.

จะสนับสนุนความร่วมมือในหลายประเด็น ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการจัด
 ปัญหาความยากจน แต่ประเด็นหลักที่จีนให้ความสำคัญ คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยจีน
 พยายามขยายความร่วมมือ LMC ให้มีความเชื่อมโยงกับโครงการ BRI ของจีน ซึ่งสอดคล้องกับบทความ
 ที่ กุลนรี นุกิจรังสรรค์ เรียบเรียงไว้ใน ข่าวจีนศึกษา ของสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย³⁶ ที่ได้เสนอข้อคิดเห็นว่า พัฒนาการที่โดดเด่นของกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม้โขง
 ภายใต้การผลักดันของจีนสะท้อนให้คิดได้ว่าจีนพยายามขยายอิทธิพลเข้ามาในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงโดย
 อาศัยการมีบทบาทจากกรอบความร่วมมือนี้ และพยายามเชื่อมกรอบความร่วมมือนี้เข้ากับข้อริเริ่ม
 หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่จีนให้ความสำคัญมากที่สุดในเวลา

อย่างไรก็ตาม มีนักวิชาการอีกกลุ่มที่มีความคิดเห็นแตกต่างออกไป งานของ Pich
 Charadine³⁷ เรื่อง Cambodia in the context of Mekong - Lancang Cooperation (MLC):
 Progress and ways forward ได้วิเคราะห์ในมุมมองตรงกันข้ามว่า กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม้
 โขง ไม่ควรถูกมองว่าตั้งขึ้นมาเพื่อแข่งขันกับกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วหรือเป็นการแข่งขัน
 กันระหว่างประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในอนุภูมิภาค แต่ควรมองว่ากรอบความ
 ร่วมมือล้านช้าง – แม้โขง เป็นกรอบความร่วมมือที่จะช่วยเติมเต็มหรือส่งเสริม (complementary)
 การทำงานของกรอบความร่วมมืออื่น โดยเข้ามาช่วยส่งเสริมในส่วนที่กรอบความร่วมมืออื่นยังไม่ได้ให้
 ความสำคัญ เช่น การส่งเสริมความเป็นอาเซียน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนและจีน เป็น
 ต้น กล่าวโดยสรุปคือกรอบความร่วมมือแม้โขง - ล้านช้างควรถูกมองในฐานะ strategic partner
 มากกว่าเป็น strategic competitor ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vilté Brilingaité เรื่อง China's
 Transboundary River Governance: The Case of the Lancang-Mekong River ที่ เสนอ
 ความเห็นไว้ว่า กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม้โขงถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อส่งเสริมและเชื่อมโยงกับกรอบ
 ความร่วมมือระหว่างประเทศอื่นที่มีอยู่แล้ว เช่น กรอบความร่วมมือ GMS ที่เน้นการพัฒนาทางด้าน
 เศรษฐกิจ กลไกความร่วมมือ MRC ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาความร่วมมือในภูมิภาคเฉพาะ

³⁶ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, “ข้อสังเกตจากกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม้โขงและนัยยะสำคัญของจีน,” *ข่าว
 จีนศึกษา* ปีที่ 19, ฉบับที่ 2 (2561): 17-21, เข้าถึงเมื่อ 22 ธันวาคม 2562, [http://www.csc.ias.chula.ac.th/wp-
 content/uploads/2017/05/C-news-19-2.pdf](http://www.csc.ias.chula.ac.th/wp-content/uploads/2017/05/C-news-19-2.pdf).

³⁷ Nguyen Dinh Sach, “The Lancang-Mekong Cooperation Mechanism (MLCM) And Its Implications for The Mekong
 Sub-region,” *Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS)*, (2018): 7, accessed May 10, 2020,
[https://www.kas.de/documents/264850/264899/PICH+CHARADINE++CAMBODIA+IN+THE+CONTEXT+OF+MEKONG-
 LANCANG+COOPERATION+%28MLC%29++PROGRESS+AND+WAYS+FORWARD.pdf/877f94d8-4cfa-1d0c-7a67-
 e5da7a4c7d0c?version=1.0&t=1547520230286](https://www.kas.de/documents/264850/264899/PICH+CHARADINE++CAMBODIA+IN+THE+CONTEXT+OF+MEKONG-LANCANG+COOPERATION+%28MLC%29++PROGRESS+AND+WAYS+FORWARD.pdf/877f94d8-4cfa-1d0c-7a67-e5da7a4c7d0c?version=1.0&t=1547520230286).

ด้านน้ำเท่านั้น³⁸ โดย Viltè Brilingaitè มองว่า กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขงเป็นกรอบความร่วมมือที่แสดงถึงความเต็มใจของประเทศสมาชิกในการเข้าร่วมกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคนี้ นอกจากนี้ กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขงยังให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ในหลากหลายมิติ มิได้ให้ความสำคัญเฉพาะประเด็นด้านน้ำหรือด้านเศรษฐกิจเท่านั้น จึงน่าจะช่วยส่งเสริมการทำงานของกรอบความร่วมมืออื่นต่อไปได้

จากการศึกษาผลงานวิชาการและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขงข้างต้นพบว่า นักวิชาการต่างนำเสนอมุมมองที่หลากหลายต่อประเด็นการเข้ามาจัดตั้งและสนับสนุนกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขง (LMC) ของจีน โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลักได้แก่ กลุ่มที่หนึ่ง มองว่าจีนจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขงขึ้น เพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตน และกลุ่มที่สอง มองว่าจีนจัดตั้งกรอบความร่วมมือนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นส่วนเติมเต็ม (complementary) การทำงานของกรอบความร่วมมืออื่น โดยช่วยส่งเสริมในส่วนที่กรอบความร่วมมืออื่นยังไม่ได้ให้ความสำคัญ อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปในประเด็นดังกล่าวยังคงเป็นที่ถกเถียงอย่างมากในแวดวงวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยมองว่าการศึกษาแรงจูงใจที่แท้จริงของจีนในการเข้ามาจัดตั้งและสนับสนุนกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขง (LMC) จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจและควรศึกษาอย่างยิ่ง

ระเบียบวิธีวิจัย

สารนิพนธ์ฉบับนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยอาศัยการศึกษา ค้นคว้า และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ เช่น แถลงการณ์ รายงานการประชุม และคำปราศรัยของประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี และผู้นำระดับสูงของประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง (LMC) และเอกสารชั้นทุติยภูมิ เช่น หนังสือ งานเขียน งานวิจัย บทความทางวิชาการ รายงาน และวารสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเชื่อถือได้ รวมถึงข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏบนเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ และองค์กรต่าง ๆ ที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับ LMC เช่น www.lmcchina.org เว็บไซต์ทางการของรัฐบาลกลางจีน ที่นำเสนอข้อมูลสำคัญและความคืบหน้าเกี่ยวกับ LMC เป็นต้น

³⁸ Viltè Brilingaitè, “China’s Transboundary River Governance: The Case of the Lancang-Mekong River,” *Centre for East and South-East ASIAN Studies*, (2017): 16, accessed May 11, 2020, <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=8958667&fileId=8958668>.

โครงสร้างการนำเสนอในแต่ละบท

สารนิพนธ์เล่มนี้ แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 บท ได้แก่

บทที่ 1 : บทนำ

พิจารณาถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา ประเด็นคำถามการวิจัย สมมติฐาน กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ นิยามปฏิบัติการ วัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการวิจัย ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และระเบียบวิธีวิจัย

บทที่ 2 : การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในช่วงหลังสงครามเย็น (ตั้งแต่ปี 1990 ถึงปี 2017)

พิจารณาการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ สร้างความร่วมมือ และสนับสนุนโครงการทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ในช่วงหลังสงครามเย็นจนถึงปี 2017

บทที่ 3 : การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (ตั้งแต่ปี 2016 ถึงปี 2020)

พิจารณาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง และข้อมูลการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี 2016 จนถึง ปี 2020 รวมทั้งประเด็นทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจและผลประโยชน์ที่จีนได้รับจากการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (LMC)

บทที่ 4 : สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์แรงจูงใจของจีนในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (LMC) ตามทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Power Transition) พร้อมข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (ปี 1990 ถึงปี 2017)

ในบทที่สอง ผู้วิจัยจะทำการศึกษาทิศทางของการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง รวมทั้งประเด็นทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายของจีน ในช่วงหลังสงครามเย็นจนถึงปี 2017 เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจที่ทำให้จีนเข้ามามีปฏิสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือผ่านการสนับสนุนโครงการทางเศรษฐกิจกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยสาเหตุที่ผู้วิจัยทำการศึกษานโยบายต่างประเทศของจีน ในช่วงหลังสงครามเย็น ตั้งแต่ปี 1990 จนถึงปี 2017 เนื่องจากช่วงหลังปี 1990 เป็นต้นมา จีนและประเทศลุ่มน้ำโขงเริ่มมีความสัมพันธ์ทางการทูตและมีปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างกันอย่างเป็นทางการ และเป็นช่วงเวลา que แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและทิศทาง การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนที่มีต่อลุ่มน้ำโขงได้อย่างชัดเจน ส่วนสาเหตุที่ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วง ประกอบด้วย ช่วงแรก ระหว่างปี 1990 – ปี 2013 และช่วงที่สอง ระหว่างปี 2014 – ปี 2017 เนื่องจากทั้งสองช่วงเวลานั้นครอบคลุมการดำเนินนโยบายของจีนนับตั้งแต่ต้นนโยบายในช่วงแรกที่จีนยังไม่มี การผลักดันกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง จนกระทั่งปี 2013 ที่จีนได้ประกาศนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI) ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนด้านนโยบายทางเศรษฐกิจของจีนที่มีต่อลุ่มน้ำโขง ไปจนถึงนโยบายช่วงหลังที่จีนต้องการเข้ามามีบทบาทในอนุภูมิภาคมากขึ้น โดยเริ่มผลักดันให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขงขึ้นอย่างเป็นทางการ ซึ่งการศึกษานโยบายต่างประเทศของจีนทั้งสองช่วงเวลานั้นจะช่วยสร้างความเข้าใจและนำไปสู่การวิเคราะห์หาแรงจูงใจ รวมถึงผลประโยชน์ที่จีนได้รับจากการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงต่อไป

2.1 นโยบายต่างประเทศของจีนต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ช่วงปี 1990 ถึงปี 2013

ภายหลังการปฏิรูปและเปิดประเทศของจีนในปี 1978 ภายใต้การนำของอดีตประธานาธิบดีเติ้ง เสี่ยวผิง จีนได้มีการปรับและริเริ่มนโยบายมองออกไปข้างนอก (Outward-looking policies)³⁹ โดยมีการปฏิรูปเศรษฐกิจภายในประเทศและเริ่มมีการเปิดประเทศมากขึ้น เช่น การเปิดให้ต่างชาติเข้าไปลงทุนในประเทศ ซึ่งผลจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจของจีนเติบโตอย่างต่อเนื่อง จนก้าวขึ้นมาเป็นประเทศมหาอำนาจที่สำคัญของภูมิภาคและของโลก⁴⁰ การเติบโตนี้ทำให้ความต้องการใช้ทรัพยากรและความต้องการขยายตลาดการค้าการลงทุนของจีนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้จีนดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะเข้าหาประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นด้วย โดยในช่วงเวลา

³⁹ Ibid., 2.

⁴⁰ อรสา รัตนอมริกรมย์, วรณรัตน์ ตันตระกูลทรัพย์ และ สิรีธร โกวทิรธรรม, *ปกิณกะการต่างประเทศจีน* (กรุงเทพฯ, สถาบันเอเชียศึกษา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561), 110.

ดังกล่าวนับเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความร่วมมือระหว่างจีนกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค
ลุ่มน้ำโขงอย่างเป็นทางการ สะท้อนอย่างชัดเจนผ่านการดำเนินนโยบายที่หันมาให้ความสำคัญและเริ่มมี
ปฏิสัมพันธ์กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งรวมถึงประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมากขึ้น

การพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างจีนกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ได้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างเป็นทางการในช่วงหลัง
สงครามเย็น เมื่อปี 1990 เป็นต้นมา โดยจีนและประเทศลุ่มน้ำโขงบางส่วนเริ่มสร้างความสัมพันธ์กันทั้ง
ในระดับทวิภาคีและพหุภาคี และจีนได้เข้าเป็นสมาชิกกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับ
ภูมิภาคและอนุภูมิภาค เช่น การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับอาเซียน การสนับสนุนให้มณฑลยูนนาน
(มณฑลทางตอนใต้ของจีน) เข้าเป็นสมาชิกโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจ GMS และเป็น
ประเทศผู้สังเกตการณ์ในกลไกความร่วมมือคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC)

ในระยะนี้ จีนเน้นการพัฒนาภายในประเทศควบคู่ไปกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ตัวอย่างที่แสดงถึงลักษณะการดำเนินนโยบายของจีนในช่วงนี้ได้ชัดเจนที่สุด คือ การที่จีนสนับสนุนให้
มณฑลทางตอนใต้เข้าร่วมโครงการ GMS ในปี 1992⁴¹ ซึ่งเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศ
เพื่อนบ้านและเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศไปในตัว โดยรัฐบาลของมณฑลทางตอนใต้ได้
ดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจแบบเน้นการส่งออก (export-oriented economic strategy) ควบคู่ไป
กับการริเริ่มพัฒนาการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เมียนมา ลาว เวียดนาม และไทย ซึ่ง
นอกจากจีนจะได้เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านผ่านการร่วมเป็นสมาชิกของกรอบความ
ร่วมมือดังกล่าวแล้ว จีนยังได้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาภายในประเทศควบคู่ไปด้วย กล่าวคือ การ
สนับสนุนให้มณฑลยูนนานซึ่งเป็นมณฑลทางตอนใต้ที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล แต่มีเขตแดนติดต่อกับ
เมียนมา ลาว และเวียดนาม เข้าร่วมโครงการ GMS ทำให้จีนมีเส้นทางขนส่งสินค้าจากมณฑลยูนนานไปสู่
ท่าเรือหลักในเมียนมา เวียดนาม และไทย ได้สะดวกยิ่งขึ้น ส่วนเส้นทางคมนาคมทางบกที่เกิดจาก
การก่อสร้างถนน ทางรถไฟ และทางน้ำ ช่วยให้ยูนนานและพื้นที่ใกล้เคียงสามารถเข้าสู่ระบบ
ตลาดโลกได้ง่ายขึ้น การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามข้อความที่ปรากฏในเอกสารการแสดงความ
คิดเห็นและจุดยืนที่มีต่อโครงการ GMS ของจีน⁴² ตอนหนึ่งว่า จีนสนับสนุนโครงการดังกล่าวและยินดี
ที่จะช่วยสร้างความสัมพันธ์กับประเทศอื่น เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งการพัฒนาดัง
กล่าวนั้นเป็นการดำเนินการที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศของจีนเป็นอย่างมาก

ในปี 1997 ภายหลังเกิดวิกฤตการณ์การเงินซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก การดำเนิน
นโยบายของจีนในขณะนั้นที่ไม่ยอมลดค่าเงินหยวนและได้อัดฉีดเงินเข้าระบบ ช่วยทำให้สถานการณ์

⁴¹ นรุตม์ เจริญศรี, “ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง,” *จุลสารความมั่นคงศึกษา*, ฉบับที่ 68 (2553): 11, เข้าถึงเมื่อ
27 เมษายน 2563, <https://www.nia.go.th/FILEROOM/CABFRM01/DRAWER01/GENERAL/DATA0017/00017470.PDF>.

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

การเงินและเศรษฐกิจภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ยังคงเสถียรภาพไว้ได้⁴³ และส่งผลให้จีนกับประเทศลุ่มน้ำโขงมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้นนับแต่นั้นมา อย่างไรก็ตาม จีนยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาภายในประเทศ (จีนทางตอนใต้) อย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการดำเนินนโยบาย The Western Region Development Strategy ในปี 2000 ของจีน ที่ระบุถึงเป้าหมายในการสนับสนุนให้มณฑลทางตอนใต้เข้าเป็นสมาชิกในโครงการ GMS อย่างต่อเนื่อง โดยระบุว่าเป็นไปเพื่อลดความแตกต่างในการพัฒนาระหว่างมณฑลชายฝั่งกับมณฑลทางตอนใต้ของประเทศ ลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน และแก้ปัญหาสังคมต่าง ๆ ภายในประเทศ

ต่อมาในปี 2009 อดีตประธานาธิบดี หู จิ่นเทา ได้เดินทางเยือนมณฑลยูนนานและได้เกิดแนวคิดในการใช้จุดเด่นทางภูมิศาสตร์ของมณฑลยูนนานในการเชื่อมดินแดนทางตอนใต้ของจีนเข้ากับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ เพื่อขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า และหาเส้นทางคมนาคมออกสู่ทะเล ยุทธศาสตร์ดังกล่าว เรียกว่า ยุทธศาสตร์เมืองหัวสะพาน โดยในปี 2011 จีนได้ผลักดันยุทธศาสตร์นี้อย่างเต็มที่ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจำนวนกว่า 7 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ⁴⁴ สำหรับลงทุนในด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ยูนนานเป็นประตูสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งยังมีการผลักดันโครงการก่อสร้างพื้นฐานสำคัญต่าง ๆ เพื่อเชื่อมต่อกับประเทศลุ่มน้ำโขงซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับจีน ทั้งเส้นทางบก ทางรถไฟ รวมทั้งการสร้างท่าเรือบรรทุกน้ำมันขนาดใหญ่ และท่อขนส่งน้ำมันและก๊าซ ที่เชื่อมระหว่างจีนและเมียนมา⁴⁵ กล่าวได้ว่า การที่จีนให้ความสำคัญกับมณฑลยูนนานโดยวางยุทธศาสตร์ให้เป็นเมืองหัวสะพานนั้น มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อทิศทางการดำเนินนโยบายและการสร้างความร่วมมือของจีนต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง การดำเนินการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าจีนตระหนักถึงความสำคัญของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และแสดงให้เห็นถึงทิศทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนที่เห็นถึงความสำคัญของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อความในหนังสือปกน้ำเงิน (Blue Book) ของจีนที่มีชื่อว่า “รายงานความร่วมมือและการพัฒนาในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (The Greater Mekong Subregion Cooperation and Development Report)” ซึ่งตีพิมพ์เมื่อปี 2011 โดยมีเนื้อความ

⁴³ Suthiphand Chirathivat, Buddhagam Rutchatorn and Anupama Devendrakumar, “China’s rise in mainland ASEAN New Dynamics and Changing Landscape,” *World Scientific*, (2019), accessed May 11, 2020, <https://doi.org/10.1142/11133>.

⁴⁴ อรสา รัตนอมริภรณ์, วรณรัตน์ ตันตระกูลทรัพย์ และสิริธร โกวิทวีระธรรม, *ปกิณกะการต่างประเทศจีน* (กรุงเทพฯ, สถาบันเอเชียศึกษา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561), 203.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน.

ตอนหนึ่งระบุว่า “อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงนี้จะกลายเป็นหัวใจใหม่ของความเจริญเติบโตในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก”⁴⁶

นอกเหนือจากนโยบายข้างต้น อีกหนึ่งนโยบายต่างประเทศของจีนที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างจีนกับเหล่าประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอย่างเด่นชัดมากที่สุด คือ นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt Road Initiative: BRI) ซึ่งเป็นนโยบายหลักภายใต้การบริหารงานของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ที่ริเริ่มขึ้นในปี 2013 ตามแนวคิดความฝันของจีน (Chinese Dream)⁴⁷ โดยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้ประกาศยุทธศาสตร์สำคัญ (grand strategy) เพื่อสานฝันของจีน นั่นคือ ขอรืเริ่มหรือหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI) ซึ่งเป็นแนวคิดริเริ่มร่วมแห่งศตวรรษที่ 21 ที่มีเป้าหมายสำคัญคือการเชื่อมโยงจีนเข้ากับเอเชียกลางและยุโรป ผ่านการสร้างเส้นทางเศรษฐกิจ ทั้งเส้นทางสายไหมทางบกและเส้นทางสายไหมทางทะเล ซึ่งการดำเนินงานภายใต้นโยบายดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้านและประเทศต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ตามแผนงาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการเชื่อมโยงพื้นที่ต่าง ๆ เข้ากับจีน โดยสำหรับประเทศลุ่มน้ำโขงก็มีพื้นที่บางส่วนรวมอยู่ด้วย เช่น พื้นที่บางส่วนของเมียนมา ที่มีความสำคัญต่อการเชื่อมต่อท่าเรือของจีนกับท่าเรือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และยุโรป ตามแผนการดำเนินงานของเส้นทางสายไหมทางทะเล (Maritime Silk Road) นอกจากนี้ มณฑลยูนนาน ในฐานะหัวเมืองสำคัญทางตอนใต้ของจีน ยังคงเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญภายใต้การดำเนินนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI) ในฐานะมณฑลที่เชื่อมโยงจีนทางตอนใต้เข้ากับพื้นที่แนวชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน

เนื่องจากนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศต่าง ๆ ในการดำเนินงาน โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางสายไหมทั้งทางบกและทางทะเลต้องอาศัยการเชื่อมโยงพื้นที่ของหลายประเทศด้วยกัน ทำให้อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงซึ่งมีภูมิศาสตร์ที่ตั้งที่สามารถเชื่อมต่อกับจีนไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ตามแผนงาน BRI นั้น กลายเป็นพื้นที่ที่จีนให้ความสำคัญมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากกรณีที่จีนพยายามเข้ามามีบทบาทในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2013 เป็นต้นมา โดยตัวอย่างที่เด่นชัดที่สุด คือ การที่จีนพยายามผลักดันให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง โดยนายกรัฐมนตรี หลี เค่อเฉียง ได้เริ่มเสนอแนวคิดดังกล่าวในระหว่างการประชุมสุดยอดจีน - อาเซียน ครั้งที่ 17 (the 17th China-ASEAN

⁴⁶ ดวงใจ เดนเกศนิลล์ และวรศักดิ์ มหัทธโนบล, “ปฏิสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนกรณีเขื่อนเงินบนแม่น้ำโขง ภายใต้นโยบาย ‘เพื่อนบ้านที่ดี’: ผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคม,” *เอกสารประกอบงานสัมมนา “จีนกับความมั่นคงของมนุษย์ ปีที่ 2*, 139-140.

⁴⁷ ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, “วิเคราะห์การเมือง - ความมั่นคงจีน,” *ข่าวจีนศึกษา ปีที่ 19*, ฉบับที่ 2 (2561): 16, เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2563, <http://www.csc.ias.chula.ac.th/wp-content/uploads/2017/05/C-news-19-2.pdf>.

Summit) ในปี 2014⁴⁸ และได้ประกาศเน้นย้ำในการประชุม GMS ครั้งที่ 5 ซึ่งจัดขึ้นในปีเดียวกัน อีกครั้งว่า จีนยินดีทำงานร่วมกับทุกฝ่ายเพื่อสร้างกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ ระหว่างจีนกับประเทศลุ่มน้ำโขง⁴⁹ ซึ่งหลังจากนั้นไม่ถึง 1 ปี จีนได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง (LMC) เป็นผลสำเร็จในเดือนพฤศจิกายน ปี 2015 โดยมีการประกาศจัดตั้งอย่างเป็นทางการในปี 2016 และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

2.2 นโยบายต่างประเทศของจีนต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ช่วงปี 2014 ถึงปี 2017

ภายหลังจากจีนประกาศนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางในปี 2013 การดำเนินนโยบายของจีนต่อประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเป็นไปในลักษณะที่เข้าหาและมีส่วนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมากขึ้น จีนได้เข้ามาสนับสนุนโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และแสดงออกชัดเจนถึงความต้องการเข้ามามีบทบาทในอนุภูมิภาคนี้ ดังจะเห็นได้จากความพยายามในการผลักดันและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลไกความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคขึ้นใหม่ คือ กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จีนสามารถใช้ประโยชน์ในฐานะเครื่องมือในการสนับสนุนและส่งเสริมการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีน

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีน ในช่วงหลังปี 2013 เป็นต้นมา นอกจากจะเน้นเรื่องการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางแล้วนั้น จีนยังให้ความสำคัญกับประเด็นด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional security) มากขึ้นด้วย ดังจะเห็นได้จากการประกาศแนวคิดเรื่องความมั่นคงร่วมกันในเอเชียหรือแนวคิดเรื่องความมั่นคงอาเซียน (the Asian Security Concept) โดยประธานาธิบดี สีจิ้นผิง ที่ปรากฏในการประชุมว่าด้วยการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และมาตรการสร้างความไว้วางใจระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย (the Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia: CICA)⁵⁰ ครั้งที่ 4 เมื่อเดือนพฤษภาคม ปี 2014 โดยกล่าวถึงความสำคัญของการที่อาเซียนจะต้องมีความร่วมมือในสถานะที่ร้ายแรงนี้ โดยต้องร่วมกันส่งเสริมความร่วมมือที่มีอยู่เดิมและสร้างความร่วมมือใหม่ เพื่อช่วยเหลือกันและสร้างความมั่นคงส่วนรวม (common security) ความมั่นคงที่ครอบคลุม (comprehensive security)

⁴⁸ Suthiphand Chirathivat, Buddhagarn Rutchatorn and Anupama Devendrakumar, "China's rise in mainland ASEAN New Dynamics and Changing Landscape," *World Scientific*, (2019), accessed May 1, 2020, <https://doi.org/10.1142/11133>.

⁴⁹ Ibid., 19.

⁵⁰ "Xi Jinping zongshuji xilie zhongyao jianghua duben: Guanyu guojiguanxi he woguo wajiao zhanlue [Serial Important Remarks by General Secretary Xi Jinping: International Relations and China's Diplomatic Strategy]," *Xinhua News*, May, 2016, quoted in Xing Wei, *Lancang-Mekong River Cooperation and Trans-Boundary Water Governance A Chinese Perspective* (China Quarterly of International Strategic Studies, (2017): 17, <https://www.worldscientific.com/doi/pdf/10.1142/S2377740017500233>.

ความมั่นคงร่วมกัน (cooperative security) และความมั่นคงที่ยั่งยืน (sustainable security) ให้เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชีย⁵¹ นโยบายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของจีนที่ต้องการผลักดันให้ประเทศอาเซียนซึ่งรวมถึงประเทศลุ่มน้ำโขงเห็นถึงความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือในการจัดการปัญหาาร่วมกัน และสะท้อนว่าจีนต้องการเข้ามามีบทบาทและพยายามสร้างความร่วมมือกับประเทศลุ่มน้ำโขงมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อผลักดันให้ประเทศเพื่อนบ้านยินยอมทำตามและสนองต่อการดำเนินนโยบายของตน

ต่อมา ในปี 2017 จีนโดยสภารัฐกิจสาธารณรัฐประชาชนจีน (The State Council Information Office of the People's Republic of China: SCIOPRC)⁵² ได้เผยแพร่เอกสารสำคัญคือ สมุดปกขาว (White Paper) ที่กล่าวถึงนโยบายจีนกับการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงในเอเชีย - แปซิฟิก (Asia-Pacific Security Cooperation) ซึ่งจากเอกสารดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า จีนมีแนวคิดในการมองรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนไป กล่าวคือ จีนเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการปรับตัวให้พร้อมรับกับการจัดการกับปัญหาด้านความมั่นคงมากขึ้น โดยเอกสารดังกล่าวนำเสนอประเด็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศรูปแบบใหม่ที่เน้นการสร้างความร่วมมือแบบได้ประโยชน์ร่วมกัน (mutual beneficial cooperation)⁵³ ซึ่งเนื้อหาส่วนหนึ่งกล่าวอ้างถึงข้อกังวลด้านความมั่นคงของจีน โดยระบุว่าจีนมีแนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบใหม่ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านความมั่นคง 4 รูปแบบ ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามที่ประธานาธิบดี สี จิ้นผิงเคยกล่าวไว้ในการประชุมเมื่อ 3 ปีก่อนหน้านี้ ดังนี้

- ความมั่นคงส่วนรวม (common security) คือ การเคารพในความมั่นคงส่วนร่วมของแต่ละประเทศ (each country) และของทุกประเทศ (every country)
- ความมั่นคงที่ครอบคลุม (comprehensive security) คือ การสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงในทุกรูปแบบ ทั้งความมั่นคงแบบดั้งเดิม (traditional fields) และความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional fields) และยกระดับการจัดการความมั่นคงในระดับภูมิภาค
- ความมั่นคงร่วมกัน (cooperative security) คือ การสนับสนุนความมั่นคงทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค ผ่านการเจรจาและสร้างความร่วมมือ

⁵¹ Suthiphand Chirathivat, Buddhagarn Rutchatorn and Anupama Devendrakumar, "China's rise in mainland ASEAN New Dynamics and Changing Landscape," *World Scientific*, (2019), accessed May 11, 2020, <https://doi.org/10.1142/11133>.

⁵² Ibid., 18.

⁵³ Ibid.,13.

- ความมั่นคงที่ยั่งยืน (sustainable security) คือ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาและการสร้างความมั่นคงที่ยั่งยืนร่วมกัน⁵⁴

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่อประเทศลุ่มน้ำโขงยังคงดำเนินเรื่อยมา ดังจะเห็นได้จากปัจจุบันที่จีนยังคงรุกคืบเข้ามามีบทบาทและขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอย่างต่อเนื่อง ผ่านการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้เงินกู้ด้วยดอกเบี้ยต่ำ หรือการให้เงินช่วยเหลือเปล่าในโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง⁵⁵ รวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค เช่น GMS ที่เน้นส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และ MRC ที่เน้นส่งเสริมด้านการบริหารจัดการน้ำ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงยังมีประเด็นปัญหาอื่นนอกเหนือจากประเด็นด้านเศรษฐกิจและทรัพยากรน้ำ นั่นคือ ประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional security issues) เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดข้ามพรมแดน ฯลฯ ทำให้กรอบความร่วมมือที่มีอยู่เดิมไม่อาจตอบโจทย์ในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้อย่างครอบคลุม ส่งผลให้จีนต้องการเข้ามามีบทบาทในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงซึ่งเป็นตั้งสนามหลังบ้านของตนมากขึ้น เพื่อกำหนดทิศทางและจัดการกับปัญหาความมั่นคงที่มีผลกระทบต่อประโยชน์แห่งชาติของจีน โดยการผลักดันให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคขึ้นใหม่เพื่อใช้เป็นกลไกในการดำเนินงานที่ตอบสนองต่อนโยบายของจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจในพื้นที่ทางตอนใต้ของจีน รวมถึงแนวทางการบริหารจัดการกับประเด็นปัญหาด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นในอนุภูมิภาค ซึ่งเป็นประเด็นที่จีนให้ความสำคัญอย่างมาก

นอกเหนือจากนโยบายต่างประเทศของจีนที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ภูมิศาสตร์ ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้จีนมีแนวทางการดำเนินนโยบายที่เข้าหาและให้การสนับสนุนประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เนื่องจากจีนและประเทศลุ่มน้ำโขงมีเขตแดนติดต่อกันและมีผลประโยชน์บางอย่างร่วมกัน (mutual interests) เช่น ผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรในแม่น้ำโขง ผลประโยชน์จากการค้าขายข้ามพรมแดน ระหว่างจีนกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ เมียนมา ลาว เวียดนาม และไทย ซึ่งมีมูลค่ามหาศาล ส่งผลให้ทั้งสองฝ่ายจำเป็นต้องมีแนวทางในการบริหารจัดการ

⁵⁴ “The 4th Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia (CICA) Summit Held in Shanghai. Xi Jinping Presides over the Summit and Delivers Important Speech Advocating Common, Comprehensive, Cooperative and Sustainable Security in Asia for New Progress in Security Cooperation of Asia,” *Chinese Foreign Ministry*, May, 2017, quoted in Ministry of Foreign Affairs of the republic of China, *II. China's Security Vision for the Asia-Pacific Region, 2017*, accessed May 15, 2020, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1429771.shtml.

⁵⁵ นารินทร์ ปริสุทธุฉิพร, “ลุ่มน้ำโขง: พื้นที่แห่งการช่วงชิงอำนาจและผลประโยชน์,” *The 13th Mahasarakham University Research Conference*, 51, เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2563, http://www.journal.msu.ac.th/upload/articles/article1925_93558.pdf.

ผลประโยชน์ รวมถึงกลไกในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional security) ร่วมกัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีลักษณะข้ามพรมแดนและไม่สามารถจัดการได้โดยประเทศใดเพียงประเทศเดียว เช่น การลักลอบค้ายาเสพติดข้ามชายแดน การค้ามนุษย์และแรงงานต่างด้าว รวมถึงปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน ฯลฯ การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างกันจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

หากพิจารณานโยบายด้านความมั่นคงของจีนข้างต้นจะพบว่า จีนตระหนักดีถึงความจำเป็นในการสร้างความร่วมมือเพื่อเผชิญหน้ากับปัญหาความมั่นคงร่วมกัน (common security) และการที่จีนได้จัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่น้ำโขง ขึ้นมานั้น เพราะต้องการให้จีนมีกลไกในการจัดการและปกป้องผลประโยชน์ของตนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงนั่นเอง จะเห็นได้ว่าจีนให้ความสำคัญอย่างมากต่อการสนับสนุนโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศลุ่มน้ำโขง เช่น โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ การค้าตามแนวชายแดน การเข้ามาลงทุนในประเทศลุ่มน้ำโขง ซึ่งการสนับสนุนดังกล่าวทำให้ประเทศลุ่มน้ำโขงต้องพึ่งพาจีนมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่ประเทศลุ่มน้ำโขงพึ่งพาการค้าและการลงทุนจากจีนอย่างมาก⁵⁶ โดยในปัจจุบันจีนมีความสำคัญต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก กล่าวได้ว่าปัจจุบันจีนได้กลายเป็นคู่ค้ารายใหญ่อันดับหนึ่งของภูมิภาคอาเซียนที่มีมูลค่าการค้ารวมกันมหาศาล เห็นได้จากข้อมูลศุลกากรจีน ในช่วงปี 2018 ที่การเติบโตทางการค้าระหว่างจีนและอาเซียนเพิ่มสูงขึ้นถึง 14.1% หรือประมาณ 587.87 พันล้านเหรียญสหรัฐ เทียบจากมูลค่าการค้าในปี 2017⁵⁷ สะท้อนให้เห็นว่าจีนได้ประโยชน์อย่างมหาศาลจากการเข้ามาค้าขายลงทุน และจีนยังได้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ของประเทศเพื่อนบ้านในลุ่มน้ำโขงอีกด้วย เช่น การใช้ประโยชน์ด้านพลังงาน ที่ดิน น้ำมัน พลังงานน้ำ รวมถึงการติดต่อกับชายฝั่งข้ามพรมแดนที่สามารถช่วยยกระดับเศรษฐกิจภายในประเทศสมาชิกลุ่มน้ำโขงได้ด้วย จึงกล่าวได้ว่าการที่จีนเข้ามาสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่น้ำโขง จึงถือเป็นการสร้างเครื่องมือสำคัญในการจัดการผลประโยชน์ของจีนที่มีร่วมกับประเทศลุ่มน้ำโขง

จากการศึกษาเปรียบเทียบนโยบายต่างประเทศจีนและประเด็นทางภูมิศาสตร์ข้างต้น จึงกล่าวได้ว่าการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนที่มีต่อลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงนับตั้งแต่ช่วงหลังสงครามเย็นเป็นต้นมา เน้นการดำเนินนโยบายที่สอดคล้องและสนับสนุนนโยบายภายในประเทศจีนเป็นหลัก เช่น การให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล โดยอาศัยการส่งเสริมให้

⁵⁶ ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านแม่โขงศึกษา, “อิทธิพลจีนในอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง,” สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงเมื่อ 28 เมษายน 2563, <https://www.chula.ac.th/impact/3890/>.

⁵⁷ The ASEAN Secretariat, “Share of China to ASEAN’s Total Exports and Total Imports, in %,” ASEAN ECONOMIC INTEGRATION BRIEF, no.5 (June, 2019): 2-3, accessed 22 May, 2020, https://asean.org/storage/2019/06/AEIB_5th_Issue_Released.pdf.

เกิดการค้าการลงทุนข้ามพรมแดน ดังนั้นนโยบายภายในประเทศ อันเป็นผลมาจากวิสัยทัศน์ของผู้นำความจำเป็นในการพัฒนาภายในประเทศ ฯลฯ จึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อทิศทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศจีนที่มีต่อประเทศลุ่มน้ำโขง โดยนับตั้งแต่ช่วงหลังสิ้นสุดสงครามเย็นในปี 1990 เป็นต้นมา จีนเน้นการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เข้าหาประเทศเพื่อนบ้านมากกว่าในอดีต ต่อมาในปี 2013 จีนเริ่มรุกคืบมายังอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงซึ่งประกอบด้วยประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกับจีนมากขึ้น ผ่านการให้ความช่วยเหลือและเน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อนโยบายทางเศรษฐกิจอย่างโครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีน นอกจากนี้ปัจจัยภายในแล้ว ประเด็นทางภูมิศาสตร์ ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายของจีนต่อประเทศลุ่มน้ำโขงนี้เช่นกัน กล่าวคือ จีนและประเทศลุ่มน้ำโขงมีเขตแดนติดต่อกัน และมีแม่น้ำโขงเป็นทรัพยากรสมบัติร่วมกัน ดังนั้นการเผชิญหน้ากับภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional security) จึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ส่งผลให้จีนเกิดความตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างความร่วมมือเพื่อเผชิญกับปัญหาความมั่นคงที่มีร่วมกัน (common security) และหาแนวทางในการจัดการและปกป้องผลประโยชน์ด้านความมั่นคงร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากช่วงหลังปี 2013 เป็นต้นมา จีนได้พยายามเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังกล่าวปรากฏชัดเจนอยู่ในสมุดปกขาวของจีน (white paper) ซึ่งกล่าวถึงนโยบายการสร้างความมั่นคงร่วมกันในเอเชีย - แปซิฟิก (China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation)⁵⁸ โดยความพยายามดังกล่าวปรากฏให้เห็นเด่นชัดจากการผลักดันกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคขึ้นใหม่ ในปี 2014 นั่นคือ กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (LMC) ซึ่งจัดตั้งสำเร็จในปี 2015 และดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

สรุป

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนในช่วงหลังสงครามเย็นจนถึงปี 2009 สะท้อนให้เห็นว่า จีนยังมิได้สนใจมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคมากนัก ดังจะเห็นได้จากการที่จีนมิได้เข้าร่วมกรอบความร่วมมือใดอย่างเต็มตัวแม้แต่กรอบความร่วมมือเดียว สำหรับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกรอบความร่วมมือ GMS ก็เป็นไปเพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์ทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านการพัฒนาภายในประเทศจีน (ทางตอนใต้) เท่านั้น รวมทั้งการที่จีนเข้ามาสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ในปี 2014 ก็เป็นไปเพื่อสนับสนุนนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI) ของจีนที่ริเริ่มขึ้นในปี 2013 จึงกล่าวได้ว่า แรงจูงใจของจีนใน

⁵⁸ Wu Xiaoshan, "China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation, Lancang-Mekong Cooperation (LMC)," *China SCIO*, January, 2017, accessed May 27, 2020, <http://www.scio.gov.cn/zfbps/32832/Document/1539908/1539908.htm>.

การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขง มาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ แรงจูงใจที่เกิดจากปัจจัยภายในและแรงจูงใจอันเนื่องมาจากประเด็นทางภูมิศาสตร์ โดยปัจจัยภายใน คือ ความต้องการตอบสนองนโยบายและผลประโยชน์แห่งชาติของจีน เช่น การบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจของมณฑลยูนนานภายใต้ยุทธศาสตร์เมืองหัวสะพาน นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง นโยบายการสร้างความมั่นคงร่วมกัน ส่วนแรงจูงใจอันเนื่องมาจากประเด็นทางภูมิศาสตร์ เกิดจากความจำเป็นและความต้องการของจีนในการสร้างกลไกความร่วมมือขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการผลประโยชน์ที่มีร่วมกันและใช้เป็นเวทีในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ซึ่งมีลักษณะข้ามพรมแดนและจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ การที่จีนสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขงขึ้น จึงทำให้จีนได้เข้ามามีบทบาทในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมากขึ้น และสามารถผลักดันให้ประเทศลุ่มน้ำโขงดำเนินการในสิ่งที่ตอบสนองต่อนโยบายและการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของตนได้อย่างเต็มที่อีกด้วย

บทที่ 3

การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (ปี 2016 ถึงปี 2020)

ในบทที่สาม ผู้วิจัยได้ศึกษา (1) ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ได้แก่ การศึกษาวัตถุประสงค์หลักของกรอบความร่วมมือ กลไกหลักในการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือ รวมทั้งเอกสารสำคัญภายใต้กรอบความร่วมมือ และ (2) ข้อมูลการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี 2016 จนถึง ปี 2020 เพื่อทำการศึกษาการดำเนินงานและการผลักดันโครงการทางเศรษฐกิจของจีนภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง รวมทั้งวิเคราะห์แรงจูงใจและผลประโยชน์ที่จีนได้รับจากโครงการความร่วมมือดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาอธิบายแรงจูงใจสำคัญของจีนในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง

3.1 ข้อมูลสำคัญของกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง

ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์แรงจูงใจของจีนและประเทศสมาชิกลุ่มน้ำโขงในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือนี้ขึ้นมา โดยจะได้นำเสนอเนื้อหาไปตามลำดับ

กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (LMC) เป็นกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค (sub-region mechanism) ที่มีการเสนอขึ้นในปี 2014 โดยนายกรัฐมนตรี หลี เค่อเฉียง ของจีน ข้อเสนอดังกล่าวพัฒนามาจากข้อริเริ่มของไทยที่เคยเสนอไว้เมื่อปี 2012 ซึ่งประสงค์จะพัฒนากรอบความร่วมมือในเขตเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง โดยต่อมาในเดือนพฤศจิกายน ปี 2015 กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ได้ถูกจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการภายใต้การผลักดันและการสนับสนุนของจีน กรอบความร่วมมือนี้ประกอบด้วยสมาชิกในประเทศลุ่มน้ำโขงครบทั้ง 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมา เวียดนาม ไทย และจีน วัตถุประสงค์หลักของกรอบความร่วมมือ⁵⁹ คือ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม ลดความเหลื่อมล้ำด้านการพัฒนาระหว่างประเทศ สร้างความ เป็นอยู่ที่ดีแก่ประชาชนในอนุภูมิภาค และส่งเสริมกระบวนการพัฒนาอาเซียน โดยประเทศสมาชิกมีการหารือร่วมกันเพื่อพัฒนากรอบความร่วมมือดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เช่น การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศล้านช้าง - แมโขง (Lancang - Mekong Cooperation Foreign Ministers' Meeting) ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี และการประชุมสุดยอดล้านช้าง - แมโขง (Lancang - Mekong Cooperation Leaders' Meeting) ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุก 2 ปี รวมถึงการดำเนินงานผ่านกลไก

⁵⁹ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, "Sanya Declaration of the First Lancang-Mekong Cooperation (LMC) Leaders' Meeting," *Lancang-Mekong Cooperation*, March 23, 2016, accessed April 1, 2020, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1350039.shtml.

ความร่วมมืออื่นที่สำคัญ เช่น การเดินทางพบปะกันระหว่างผู้นำจีนกับผู้นำของประเทศสมาชิกทั้ง 5 ประเทศในลักษณะทวิภาคี (Bilateral meeting) การให้ทุนพิเศษเพื่อสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ภายใต้ 3 เสาหลักของการพัฒนาภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (LMC) ตาม 3 ด้านหลัก (เสาหลัก) มีความสอดคล้องกับ 3 เสาหลักของอาเซียน⁶⁰ ประกอบด้วย (1) ด้านการเมืองและความมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับเสา the ASEAN Political-Security Community (APSC) (2) ด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับเสา ASEAN Economic Community (AEC) และ (3) ด้านสังคม วัฒนธรรม และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับเสา ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC)

ทั้งนี้ ในระยะเริ่มต้น กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (LMC) ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือ 5 สาขาซึ่งมีความสำคัญในลำดับต้นก่อน โดยความร่วมมือทั้ง 5 สาขานั้น มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานภายใต้นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีน⁶¹ ความร่วมมือ 5 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ (1) ด้านการเกษตรและการขจัดความยากจน (Agriculture and Poverty Reduction) (2) ด้านทรัพยากรน้ำ (Water Resources) (3) ด้านความสามารถในการผลิต (Production Capacity) (4) ด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดน (Cross-Border Economic Cooperation) และ (5) ด้านการสร้างเชื่อมโยง (Connectivity)

หากพิจารณาจากวัตถุประสงค์ที่ปรากฏข้างต้นจะเห็นว่า จีนและประเทศสมาชิกกลุ่มน้ำโขงต้องการรวมตัวกันเพื่อสร้างและรักษาผลประโยชน์ที่มีร่วมกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ จีนและประเทศสมาชิกกลุ่มน้ำโขงมีแรงจูงใจสำคัญ คือ ต้องการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอนุภูมิภาคให้ดีขึ้น โดยการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงขึ้นเพื่อใช้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม โดยในระยะเริ่มแรกเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวเน้น ส่งเสริมนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีนอย่างเห็นได้ชัด

⁶⁰ Pich Charadine, "Cambodia in the Context of Mekong – Lancang Cooperation (MLC): Progress and Ways Forward," *Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS)*, (December 2018): 16, accessed April 19, 2020, <https://www.kas.de/documents/264850/264899/PICH+CHARADINE+-+CAMBODIA+IN+THE+CONTEXT+OF+MEKONG-LANCANG+COOPERATION+%28MLC%29+-+PROGRESS+AND+WAYS+FORWARD.pdf/877f94d8-4cfa-1d0c-7a67-e5da7a4c7d0c?version=1.0&t=1547520230286>.

⁶¹ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, "Sanya Declaration of the First Lancang-Mekong Cooperation (LMC) Leaders' Meeting," *Lancang-Mekong Cooperation*, March 23, 2016, accessed April 2, 2020, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1350039.shtml.

เอกสารสำคัญภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง

การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง (LMC) เป็นการดำเนินงานในลักษณะที่ผู้นำประเทศสมาชิกของทั้ง 6 ประเทศ มีส่วนร่วมกันกำหนดแนวคิด หลักการ และแนวทางในการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง ซึ่งแนวทางและแผนการดำเนินงานจะถูกระบุและลงนามร่วมกันในการประชุมสุดยอดผู้นำแต่ละครั้ง โดยตลอดระยะเวลา 4 ปี นับแต่มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือดังกล่าว ปรากฏเอกสารสำคัญ 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แถลงการณ์ซานย่า (the Sanya Declaration)⁶² เป็นเอกสารเชิงหลักการ (concept paper) สำคัญฉบับแรกของกรอบความร่วมมือนี้ ที่ได้รับการรับรองจากการประชุมระดับผู้นำกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง ครั้งที่ 1 มีเนื้อหาแสดงถึงเจตนารมณ์ทางการเมืองของประเทศสมาชิก กำหนดทิศทางและหลักเกณฑ์ในการดำเนินความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง

สาระสำคัญ คือ การระบุถึงแนวทาง หลักการสำคัญ และการยืนยันเจตนารมณ์ของประเทศสมาชิกในการเสริมสร้างความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักฉันทามติ (consensus) ความเท่าเทียม (equality) การปรึกษาหารือร่วมกัน (mutual consultation) และความร่วมมือเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน (shared benefit) รวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ (International Law) และกฎบัตรขององค์การสหประชาชาติ (UN Charter) เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ลดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนา และส่งเสริมกระบวนการพัฒนาประชาคมอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นความร่วมมือใน 3 สาขา ได้แก่ สาขาการเมืองและความมั่นคง สาขาเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสาขาสังคม วัฒนธรรม และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชน รวมทั้ง 5 ประเด็นที่เป็นความสำคัญในลำดับต้นของการดำเนินความร่วมมือในระยะแรก ได้แก่ ความเชื่อมโยง ความร่วมมืออุตสาหกรรม ความร่วมมือทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดน ความร่วมมือด้านการบริหารจัดการน้ำ การเกษตร และการลดความยากจน⁶³ นอกจากนี้ การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือจะเน้นการเชื่อมโยงกับโครงการและกลไกความร่วมมือที่มีอยู่เดิม เช่น ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt Road Initiative: BRI) ของจีน และแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (the Master Plan on ASEAN Connectivity 2025) ตลอดจนการดำเนินงานที่ให้

⁶² กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ, “กรอบความร่วมมือแม่โขง - ล้านช้าง (Mekong - Lancang Cooperation : MLC,” *กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ*, 2561, เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม 2563, <http://tica.thaigov.net/main/contents/files/relation-20180720-115930-221054.pdf>.

⁶³ กลุ่มประสานงานคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา, *สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่ออังคารที่ 15 มีนาคม 2559*, 5, <http://information.rid.go.th/secretary/scan/zc326.p>.

ความสำคัญกับการลงมือปฏิบัติจริง โดยอาศัยกลไกความร่วมมือและโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นร่วมกัน มีใช้การดำเนินงานในลักษณะที่เน้นการเจรจาในที่ประชุม (talk shop) เพียงอย่างเดียว

ฉบับที่ 2 ปฏิญญาพนมเปญ (the Phnom Penh Declaration)⁶⁴ เป็นเอกสารสำคัญที่ได้รับการรับรองจากการประชุมระดับผู้นำกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ครั้งที่ 2 มีเนื้อหาแสดงถึงเจตนาารมณ์ทางการเมืองของประเทศสมาชิกที่มุ่งสนับสนุนกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง เพื่อบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในประเทศลุ่มน้ำโขงร่วมกัน⁶⁵

สาระสำคัญ คือ กำหนดกลไกเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ในแถลงการณ์ชานย่า พร้อมทั้ง ระบุรายละเอียดการดำเนินงานใน 4 สาขาหลัก ได้แก่ 1.ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง เพื่อรักษาสันติภาพในภูมิภาค โดยไม่แทรกแซงกิจการภายในของแต่ละประเทศ 2.การพัฒนาเศรษฐกิจและความยั่งยืน 3.การแลกเปลี่ยนทางสังคม วัฒนธรรมของประชาชน ทั้ง 6 ประเทศ และ 4.การสนับสนุนความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่น การดำเนินงานในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและความยั่งยืน ประเทศสมาชิกเห็นพ้องร่วมกันที่จะส่งเสริมความร่วมมือในสาขาที่เร่งด่วน (priority areas) ได้แก่ การส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจข้ามพรมแดน (cross border economic cooperation) การบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำ (water resources management and utilization) การส่งเสริมความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง โดยการสนับสนุนให้มีการเจรจาแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำในระดับสูง เป็นต้น

ฉบับที่ 3 แผนปฏิบัติการระยะ ๕ ปี กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง⁶⁶ (The Five – Year Plan of Action 2018 – 2022) เป็นอีกหนึ่งเอกสารสำคัญที่ได้รับการรับรองจากการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ครั้งที่ 2 มีเนื้อหาระบุถึงโครงสร้างการดำเนินงาน (working structure) ความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม (practical cooperation) และระบบสนับสนุนการดำเนินงาน

⁶⁴ Pich Charadine, “Cambodia in the Context of Mekong – Lancang Cooperation (MLC): Progress and Ways Forward,” *Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS)*, (December 2018): 10, accessed 22 April, 2020, <https://www.kas.de/documents/264850/264899/PICH+CHARADINE++CAMBODIA+IN+THE+CONTEXT+OF+MEKONG-LANCANG+COOPERATION+%28MLC%29++PROGRESS+AND+WAYS+FORWARD.pdf/877f94d8-4cfa-1d0c-7a67-e5da7a4c7d0c?version=1.0&t=1547520230286>.

⁶⁵ ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล, “ความเคลื่อนไหวของการประชุมระดับผู้นำกรอบความร่วมมือแมโขง - ล้านช้าง ครั้งที่ ๒ (2nd Mekong-Lancang Leaders’ Meeting) หรือ LMC (Lancang-Mekong Cooperation),” *ศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์ไทย-จีน สำนักงานวิจัยแห่งชาติ*, มกราคม 2018, เข้าถึงเมื่อ 27 เมษายน 2563, <http://www.vijaichina.com/articles/844>.

⁶⁶ Pich Charadine, “Cambodia in the Context of Mekong – Lancang Cooperation (MLC): Progress and Ways Forward,” *Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS)*, (December 2018): 11-12, accessed 26 April, 2020, <https://www.kas.de/documents/264850/264899/PICH+CHARADINE++CAMBODIA+IN+THE+CONTEXT+OF+MEKONG-LANCANG+COOPERATION+%28MLC%29++PROGRESS+AND+WAYS+FORWARD.pdf/877f94d8-4cfa-1d0c-7a67-e5da7a4c7d0c?version=1.0&t=1547520230286>.

(support system) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ ในระยะ ๕ ปีข้างหน้า (2018-2022) โดยอิงตามปฏิญญาชานง่า

สาระสำคัญ คือ การกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ในระยะ 5 ปี โดยมีการแบ่งช่วงการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ⁶⁷ ได้แก่ ระยะแรก ระหว่างปี 2018 -2019 เป็นช่วงวางรากฐาน (the foundation-laying stage) และระยะที่สอง ระหว่างปี 2020 -2022 เป็นช่วงการรวมตัวกันเป็นหนึ่งและการขยายความร่วมมือไปยังด้านอื่น ๆ (the consolidation and expansion stage) โดยในเอกสารระบุถึงโครงสร้างการดำเนินงานที่จะดำเนินการโดยใช้กลไกในหลายระดับ เช่น การประชุมระดับสูง การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสฯ พร้อมกันนี้ มีการระบุแผนการดำเนินงาน (action plan) ที่ต้องการบรรลุเป้าหมายภายใต้ 3 เสาหลักสำคัญไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม รวมถึง การระบุแนวทางการพัฒนาโดยอาศัยระบบสนับสนุนต่าง ๆ เช่น การหาทุนสนับสนุนด้านเงินทุนพิเศษ การขอรับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนที่มี เช่น ADB AIIB และกองทุน Silk Road เป็นต้น นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงแนวทางการสนับสนุนด้านความรู้ (Intellectual Support) ที่จะดำเนินการหาแนวทางตัวอย่างในการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ เพื่อสร้างศูนย์การเรียนรู้ล้านช้างแม่โขงต่อไป ฯลฯ

เอกสารทั้ง 3 ฉบับข้างต้น เป็นเอกสารสำคัญภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขง ที่มีเนื้อหาสาระสำคัญในการกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือดังกล่าว เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หลักในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ที่คำนึงถึงความต้องการในการพัฒนาของทุกประเทศสมาชิก บนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ หลักฉันทามติ และความสมัครใจร่วมกัน โดยเอกสารฉบับแรก กล่าวถึงแนวทาง หลักการสำคัญ และเจตนารมณ์ของประเทศสมาชิก เพื่อให้เห็นถึงทิศทางในการเสริมสร้างความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขง ส่วนเอกสารฉบับที่สอง กล่าวถึงกลไกในการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ในแถลงการณ์ของเอกสารสำคัญฉบับแรก พร้อมทั้ง ระบุรายละเอียดการดำเนินงานที่เฉพาะเจาะจงลงไป 4 สาขาหลัก และเอกสารฉบับที่สาม กล่าวถึงแผนงานที่จะดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในระยะ 5 ปี โดยมีการแบ่งระยะเวลาดำเนินงานอย่างชัดเจน กล่าวได้ว่าการศึกษาเอกสารสำคัญทั้งสามฉบับข้างต้น ทำให้เห็นชัดเจนว่าจีนและประเทศสมาชิกมีเจตนารมณ์ในการสร้างกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขงขึ้นมา เพื่อใช้เป็นกลไกในการบริหารจัดการและส่งเสริมการพัฒนาทั้งด้านการเมืองและความมั่นคง สังคมและวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจมากที่สุด

⁶⁷ “Spirit of Lancang-Mekong Cooperation driving force in building peaceful, prosperous community: Cambodian FM,” *Global Times*, accessed April 30, 2020, <http://www.globaltimes.cn/content/1094878.shtml>.

กลไกหลักของกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง⁶⁸

การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง มีการกำหนดกลไกในการดำเนินงานหลายประการด้วยกัน สามารถแบ่งกลไกหลักออกเป็น 3 กลไกสำคัญ ได้แก่ (1) กลไกกรอบความร่วมมือ 3 สาขา + 5 ความร่วมมือสำคัญ (3+5 Cooperation Framework) (2) กลไกการประชุมในระดับสูง (High Level Meetings) และ (3) กลไกการประชุมคณะทำงานร่วมในด้านสำคัญ (Joint Working Groups in Priority Areas) โดยการดำเนินงานภายใต้ 3 กลไกหลักดังกล่าว มีลักษณะและความสำคัญแตกต่างกันไป

กลไกแรก กรอบความร่วมมือ 3+5 (3+5 Cooperation Framework)⁶⁹

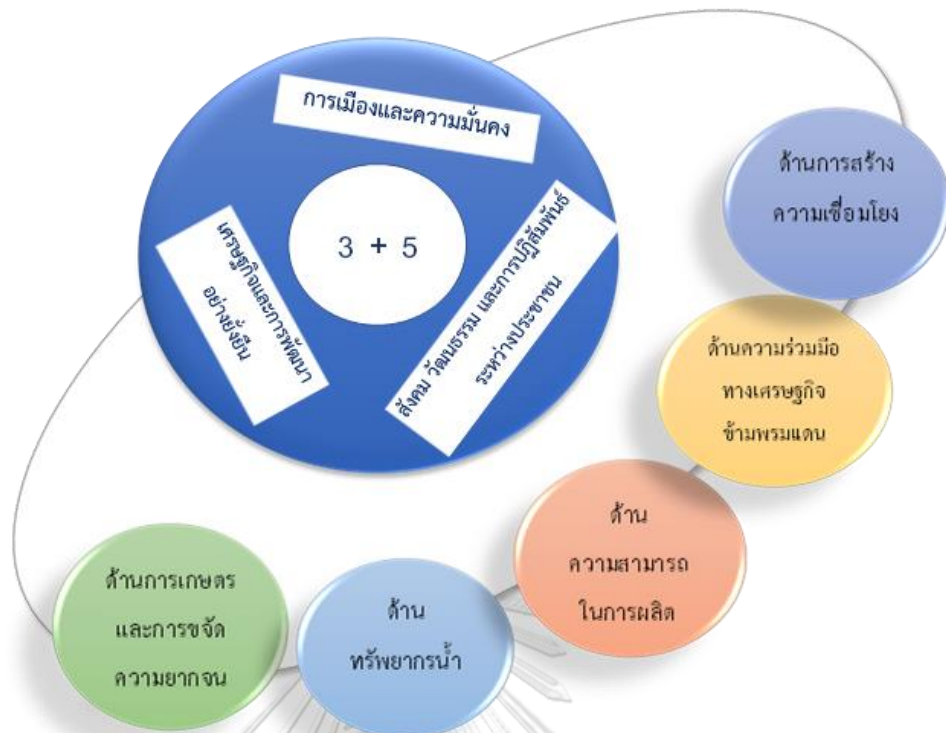
กลไกดังกล่าว เป็นกลไกการดำเนินงานตามกรอบความร่วมมือใน 3 สาขาหลัก ได้แก่ สาขาการเมืองและความมั่นคง สาขาเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสาขาสังคม วัฒนธรรม และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันในอนุภูมิภาคอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ในระยะเริ่มแรกการดำเนินงานจะเน้นความร่วมมือใน 5 ด้านที่สำคัญเป็นลำดับต้น⁷⁰ ได้แก่ ด้านการสร้างเชื่อมโยง ด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดน ด้านความสามารถในการผลิต ด้านทรัพยากรน้ำ และด้านการเกษตรและการจัดการความยากจน สามารถสรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁶⁸ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Main Mechanism,” *Lancang-Mekong Cooperation*, March 23, 2016, accessed April 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/.

⁶⁹ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “3+5 Cooperation Framework,” *Lancang-Mekong Cooperation*, March 23, 2016, accessed April 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/35hz/.

⁷⁰ Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China, “Sanya Declaration of the First Lancang-Mekong Cooperation (LMC) Leaders’ Meeting,” *FMPRC*, March 23, 2016, accessed April 30, 2020, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1350039.shtml.

ภาพประกอบ: กลไกความร่วมมือสามบวกห้า (3+5 Cooperation Framework)

กลไกที่สอง การประชุมในระดับสูง (High Level Meetings)

กลไกการประชุมในระดับสูง เป็นการประชุมระหว่างผู้นำและผู้แทนระดับสูงของประเทศสมาชิก ประกอบด้วย การประชุมระดับผู้นำประเทศ (leaders' meeting) ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุก 2 ปี และการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ (foreign ministers' meeting) ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี รวมถึงการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (Senior Officials' Meeting: SOM) และการประชุมคณะทำงาน (working group meetings: WGMs) ซึ่งเป็นการประชุมระดับเจ้าหน้าที่จากประเทศสมาชิก ที่ประชุมร่วมกันภายใต้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เพื่อหารือ แลกเปลี่ยนความเห็น และเสนอร่างประเด็นหารือในด้านต่าง ๆ ต่อที่ประชุมระดับสูงพิจารณาต่อไป โดยมีลักษณะโครงสร้างการดำเนินงานที่สำคัญ คือ เป็นการดำเนินงานแบบล่างขึ้นบนและบนลงล่าง กล่าวคือ การนำเสนอและผลักดันประเด็นสำคัญต่าง ๆ จะดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่อาวุโสและคณะทำงานร่วมในแต่ละสาขา ที่จะเป็นผู้เตรียมการประชุมและนำเสนอประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำเสนอไปยังระดับบน ได้แก่ ผู้นำประเทศ และรัฐมนตรีการต่างประเทศเพื่อพิจารณา และผู้นำในระดับบนนี้เองที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจและกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกรอบความร่วมมือนี้

ภาพแสดงโครงสร้างการทำงานของกลไกหลักภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่น้ำโขง

กลไกที่สาม การประชุมคณะทำงานร่วมใน 5 ด้านสำคัญ (Joint Working Groups in Priority Areas) การประชุมคณะทำงานร่วมใน 5 ด้านสำคัญ (Joint Working Groups in Priority Areas) เป็นการดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการเจรจาหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันใน 5 ด้านสำคัญดังกล่าว ได้แก่ (1) ด้านการเกษตรและการขจัดความยากจน (Agriculture and Poverty Reduction) (2) ด้านทรัพยากรน้ำ (Water Resources) (3) ด้านความสามารถในการผลิต (Production Capacity) (4) ด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดน (Cross-Border Economic Cooperation) และ (5) ด้านการสร้างเชื่อมโยง (Connectivity)

จากการศึกษาผลการดำเนินงานทั้ง 3 กลไกข้างต้น พบว่า จีนและประเทศสมาชิกลุ่มน้ำโขงให้ความสำคัญและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในอนุภูมิภาคครบทุกมิติ โดยมีได้เน้นให้ความสำคัญเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจุดนี้เองที่มีความแตกต่างจากการดำเนินงานของกรอบความร่วมมืออื่นในอนุภูมิภาค ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การให้ความสำคัญด้านเศรษฐกิจและทรัพยากรน้ำเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ ในระยะเริ่มต้นก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ดังจะเห็นได้จากประเด็นที่ได้รับการส่งเสริมเป็นลำดับแรกแล้ว

ประกอบด้วยประเด็นทางเศรษฐกิจ เช่น การส่งเสริมความสามารถในด้านการผลิต (Production Capacity) ด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดน (Cross-Border Economic Cooperation) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสร้างความเชื่อมโยง (Connectivity) ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานภายใต้โครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีน

3.2 ข้อมูลการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ปี 2016 ถึงปี 2020

การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ (1) การประชุมและ (2) การดำเนินงานและโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือนี้มีลักษณะสำคัญ คือ เน้นการเจรจาหารือ และประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ประกอบกับการดำเนินงานจริง โดยการประชุมจะเป็นไปในรูปแบบพหุภาคีระหว่างผู้แทนของประเทศสมาชิกในระดับต่าง ๆ โดยมีจีนเป็นผู้นำหลักในการจัดงาน คือ เป็นเจ้าภาพหลักและมีประเทศต่าง ๆ เวียนกันเป็นเจ้าภาพร่วม⁷¹ อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากการประชุมดังกล่าวแล้ว การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ยังเน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศสมาชิกในรูปแบบทวิภาคี ผ่านการสนับสนุนกิจกรรมและโครงการในด้านต่าง ๆ เช่น การพบปะเยี่ยมเยียนกันระหว่างผู้นำประเทศ การก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านทรัพยากรน้ำ เป็นต้น สามารถแบ่งการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ตามลักษณะการดำเนินงาน ได้เป็น 2 ช่วงหลัก ดังนี้

ระยะแรก ช่วงปี 2016 – 2018 เป็นช่วงที่ประเทศสมาชิกทั้ง 6 ประเทศ เน้นการดำเนินงานในลักษณะเจรจาหารือ สร้างความร่วมมือ และกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกันภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ การดำเนินการส่วนใหญ่จึงปรากฏออกมาในรูปแบบของการประชุมและการปรึกษาหารือระหว่างกันของเหล่าประเทศสมาชิก ดังปรากฏในเอกสารสำคัญ ได้แก่ แถลงการณ์ซานย่า (Sanya Declaration) ปฏิญญาพนมเปญ (Phnom Penh Declaration) และแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (5 – Year Plan of Action: 2018 – 2022) ซึ่งเป็นเอกสารแนวทางการดำเนินงานสำคัญของกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง และเป็นเอกสารผลลัพธ์สำคัญที่ได้จากการประชุมสุดยอดผู้นำ ทั้ง 2 ครั้ง ได้แก่ ครั้งแรก ในเดือนมีนาคม ปี 2016 และครั้งที่สอง ในเดือนมกราคม ปี 2018 ตามลำดับ

ระยะที่สอง ช่วงหลังปี 2018 – 2020 (ปัจจุบัน) เป็นช่วงที่ประเทศสมาชิกระดมดำเนินการตามแผนงานและโครงการที่ได้กำหนดไว้ในการประชุมระดับสูง ตั้งแต่ปี 2016 เป็นต้นมา นอกจากนี้ การ

⁷¹ ธนพล บางยี่ขัน, “ความร่วมมือแมโขง-ล้านช้าง กับการเติบโตก้าวกระโดด,” *Posttoday*, 19 ธันวาคม 2561, เข้าถึงเมื่อ 8 มิถุนายน 2563, <https://www.posttoday.com/aec/news/574372>.

ดำเนินงานในระยะที่สอง จะเน้นไปที่การพบปะกันระหว่างผู้นำทั้งในที่ประชุม และการเจรจากันนอกกรอบในลักษณะทวิภาคี (bilateral meeting) รวมถึงการเดินทางเยือน (visit) เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งมีจีนเป็นผู้นำในการเดินทางเยือนดังกล่าว โดยผู้นำระดับสูงของจีนจะเป็นผู้เดินทางไปเยือนและพบปะกับเหล่าผู้นำของสมาชิกทั้ง 5 ประเทศเป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัดในการรวบรวมข้อมูล คือ รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการตามสาขาความร่วมมือสำคัญต่าง ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ที่ดำเนินการมาตลอดระยะเวลา 4 ปี (2016 – 2020) มักปรากฏเป็นข้อมูลในภาพรวมโดยระบุทิศทางว่าภายใต้กรอบความร่วมมือนี้เน้นให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในสาขาใด และมีแนวทางในการสร้างความร่วมมืออย่างไร แต่มิได้เปิดเผยในรายละเอียดการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการเหล่านั้นต่อสาธารณะ

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารวบรวมเอกสารซึ่งมีการเผยแพร่ต่อสาธารณะ เช่น เว็บไซต์กระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน www.fmprc.gov.cn เว็บไซต์ความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง (ภายใต้การกำกับของรัฐบาลจีน) www.lmcchina.org ฯลฯ รวมถึงเว็บไซต์สำนักข่าวต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารการวิจัยที่ผ่านมา ปรากฏข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง โดยสามารถออกแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ดังนี้

ส่วนที่ 1 การประชุมภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง

การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง นับตั้งแต่เริ่มจัดตั้ง ในปี 2016 จนถึงปัจจุบัน ในปี 2020 มีความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยในระยะเริ่มแรก การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง จะปรากฏออกมาในรูปแบบของการประชุมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากในระยะเริ่มต้นประเทศสมาชิกจำเป็นต้องมีการเจรจาหารือถึงแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน โดยภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ประกอบด้วยการประชุมในหลายระดับ ดังนี้

การประชุมระดับสูง (High Level Meetings)⁷² เป็นการประชุมที่ประเทศสมาชิกใช้เพื่อเจรจาหารือ และกำหนดแนวทางในการพัฒนา และการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือร่วมกัน สามารถสรุปตัวอย่างการประชุมที่สำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ◆ การประชุมระดับผู้นำประเทศ หรือการประชุมสุดยอดผู้นำล้านช้าง - แมโขง (Lancang - Mekong Cooperation Leaders' Meeting) เป็นการประชุมระดับสูงระหว่างผู้นำของประเทศสมาชิกทั้ง 6 ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ทั้งยังเป็นการประชุมหลักที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนและกำหนดทิศทางในการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือนี้อีกด้วย

⁷² Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, "High Level Meetings," *Lancang-Mekong Cooperation*, March 23, 2016, accessed April 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/hlm/.

- การประชุมในระดับผู้นำกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ครั้งที่ 1⁷³ (1st Lancang - Mekong Leaders' Meeting) จัดขึ้นในวันที่ 23 มีนาคม 2016 ณ เมืองชานย่า สาธารณรัฐประชาชนจีน ถือเป็นการประชุมในระดับผู้นำครั้งแรกที่เหล่าผู้นำของทั้ง 6 ประเทศ ได้แสดงวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานและการสร้างความร่วมมือระหว่างกันภายใต้กรอบนี้ โดยในการประชุมครั้งนี้ นายกรัฐมนตรี หลี่ เค่อเฉียง ของจีน ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า *"The Lancang-Mekong Cooperation (LMC) mechanism comes as a natural result of our existing cooperation, and will take full advantage of our close geographic proximity, traditional friendship and complementary economies,"*⁷⁴ สะท้อนให้เห็นว่า จีนให้ความสำคัญกับกรอบความร่วมมือนี้ ในฐานะกลไกที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ประเทศสมาชิกที่มีความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ สายสัมพันธ์ และส่งเสริมเศรษฐกิจร่วมกัน โดยอีกนัยหนึ่ง คำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า จีนตระหนักดีว่า การจะเข้ามาบริหารจัดการกับผลประโยชน์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้นั้น จีนต้องอาศัยความร่วมมือและการยอมรับจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีภูมิศาสตร์ใกล้ชิดกันเสียก่อน

- การประชุมในระดับผู้นำกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ครั้งที่ 2⁷⁵ (2nd Lancang - Mekong Leaders' Meeting) จัดขึ้นในวันที่ 10 มกราคม 2018 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา โดยมีนายหลี่ เค่อเฉียง นายกรัฐมนตรีของจีนและสมเด็จฮุนเซน นายกรัฐมนตรีของกัมพูชาเป็นประธานร่วม โดยในที่ประชุมได้มีการทบทวนการดำเนินงานและกิจกรรมที่ประเทศสมาชิกดำเนินการร่วมกันมานับตั้งแต่การประชุมผู้นำฯ ครั้งที่ 1 เมื่อเดือนมีนาคม ปี 2016 พร้อมทั้ง ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับทิศทางการดำเนินงานร่วมกันในอนาคต นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้รับรองเอกสารผลลัพธ์จากการประชุม จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ปฏิญญาพนมเปญและแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปีฯ (ค.ศ. 2018 - ค.ศ. 2020)

◆การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ล้านช้าง - แมโขง (Lancang - Mekong Cooperation Foreign Ministers' Meeting) เป็นอีกหนึ่งการประชุมในระดับสูง ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักและมีรัฐมนตรีต่างประเทศของทั้ง 6 ประเทศสมาชิกเป็นผู้แทนในการหารือ

⁷³ กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ, "กรอบความร่วมมือแมโขง - ล้านช้าง (Mekong - Lancang Cooperation : MLC," *กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ*, 2561, เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม 2563, <http://tica.thaigov.net/main/contents/files/relation-20180720-115930-221054.pdf>.

⁷⁴ "Things to know about 2nd Lancang-Mekong Cooperation Leaders' Meeting," *CGTN*, January, 2018, accessed May 5, 2020, https://news.cgtn.com/news/3445544d77677a6333566d54/share_p.html.

⁷⁵ "นายกรัฐมนตรีเข้าร่วมการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือแมโขง - ล้านช้าง ครั้งที่ ๒ ณ กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา," *ศูนย์ข่าว กต.*, มกราคม 2561, เข้าถึงเมื่อ 27 เมษายน 2563, <http://www.mfa.go.th/main/th/news/6885/85507-นายกรัฐมนตรีเข้าร่วมการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือ.html>.

- การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ล້านซ้าง – แมโขง ครั้งที่ 1⁷⁶ จัดขึ้นในวันที่ 12 พฤศจิกายน 2015 ณ เมืองจิ่งหนิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการประชุมครั้งนี้ ที่ประชุมต่างเห็นพ้องกันในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยแบ่งเป็น 5 สาขาที่สำคัญเป็นลำดับต้น เพื่อดำเนินการก่อนในระยะแรก ได้แก่ ความเชื่อมโยง ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม ความร่วมมือเศรษฐกิจข้ามพรมแดน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การเกษตร และการลดความยากจน

- การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ล້านซ้าง – แมโขง ครั้งที่ 2⁷⁷ จัดขึ้นในวันที่ 21-23 ธันวาคม 2016 ณ เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา ที่ประชุมเห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อกำกับดูแลและผลักดันความร่วมมือ 5 สาขาที่สำคัญเป็นลำดับต้น ซึ่งกำหนดขึ้นในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศฯ ครั้งที่ 1 โดยที่ประชุมแบ่งคณะทำงานออกเป็น 6 คณะ⁷⁸ ดังนี้ (1) คณะทำงานด้านความเชื่อมโยง (2) คณะทำงานด้านการพัฒนาศักยภาพในการผลิต (3) คณะทำงานด้านความร่วมมือทรัพยากรน้ำ (4) คณะทำงานด้านการเกษตร (5) คณะทำงานด้านการลดความยากจน และ (6) คณะทำงานด้านความร่วมมือเศรษฐกิจข้ามพรมแดน พร้อมกันนี้ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี จัดตั้งกลไกประสานงานกลางของประเทศสมาชิก และมีการรับรองเอกสารผลลัพธ์ ๓ ฉบับ ได้แก่ ถ้อยแถลงร่วมฯ เอกสารหลักการการจัดตั้งคณะทำงานรายสาขาฯ ตารางติดตามผลลัพธ์การประชุมผู้นำ ครั้งที่ 1 และแนวทางการใช้เงินจากกองทุนล້านซ้าง - แมโขง (LMC Fund)

- การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ล້านซ้าง – แมโขง ครั้งที่ 3⁷⁹ จัดขึ้นในวันที่ 14 ธันวาคม 2017 ณ เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน ที่ประชุมได้มีการทบทวนการดำเนินงาน และหารือทิศทางในอนาคตของกรอบความร่วมมือล້านซ้าง – แมโขง โดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศสมาชิก รวมถึงเตรียมการสำหรับการประชุมระดับผู้นำในครั้งที่ 2 นอกจากนี้ ที่ประชุมได้เห็นชอบต่อร่าง (draft) แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปีฯ (ค.ศ. 2018 - 2020) โดยอ้างอิงตามปฏิญญาชานย่าและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานภายใต้ 3 เสาหลัก และ 5 สาขาความร่วมมือที่สำคัญเป็นลำดับต้น

⁷⁶ กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ, “กรอบความร่วมมือแมโขง - ล້านซ้าง (Mekong - Lancang Cooperation : MLC),” *กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ*, 2561, เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม 2563, <http://tica.thaigov.net/main/contents/files/relation-20180720-115930-221054.pdf>.

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁷⁸ ธนาคารแห่งประเทศไทย, “กรอบความร่วมมือแมโขง – ล້านซ้าง (Mekong – Lancang Cooperation:MLC),” *ส่วนกลยุทธ์การต่างประเทศ ฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ*, เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม 2563, <https://www.bot.or.th/Thai/AboutBOT/InternationalCooperation/Pages/MekongLancang.aspx>.

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน.

- การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ล้านช้าง - แมงโขง ครั้งที่ 4⁸⁰ จัดขึ้นในวันที่ 17 ธันวาคม 2018 ณ หลวงพระบาง สปป.ลาว ที่ประชุมได้ร่วมกันทบทวนการดำเนินงานในช่วงตลอด 1 ปีที่ผ่านมา (Progress Report) ตามแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปีฯ และรับฟังแนวทางการดำเนินนโยบายจากรัฐมนตรีต่างประเทศของทุกประเทศสมาชิก รวมทั้งได้มีการวางแผนความร่วมมือแม่น้ำล้านช้าง - แม่น้ำโขง และวางแผนสำหรับเตรียมจัดการประชุมผู้นำ ครั้งที่ 3 อีกด้วย⁸¹

- การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ล้านช้าง - แมงโขง ครั้งที่ 5⁸² จัดขึ้นในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2020 ณ นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ที่ประชุมได้ร่วมกันทบทวนการดำเนินงานในช่วงตลอด 1 ปีที่ผ่านมา (Progress Report) ตามแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปีฯ โดยที่ประชุมได้รับรองเอกสารผลลัพธ์การประชุม และแสดงความเห็นใจ รวมทั้งรับทราบการดำเนินการของจีนในการควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา และแสดงความพร้อมของประเทศสมาชิกที่จะร่วมมือกันในการต่อสู้กับโรคระบาดดังกล่าว ตลอดจนทบทวนความสำเร็จและความคืบหน้า ในการกำหนดทิศทางความร่วมมือในอนาคต และวางแผนสำหรับเตรียมจัดการประชุมผู้นำ ครั้งที่ต่อไปในปี 2020 อีกด้วย⁸³

◆ การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (LMC Senior Officials' Meeting) เป็นกลไกสำคัญอีกกลไกหนึ่งในการผลักดันวาระและประเด็นต่าง ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ โดยการประชุมในระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสนี้ดำเนินการมาตั้งแต่ก่อนมีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมงโขงอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน ปี 2015 และการประชุมยังคงดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง⁸⁴

- การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 1⁸⁵ เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2015 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อหารือเกี่ยวกับหลักการและวัตถุประสงค์การดำเนินงานในภาพรวม

- การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 2⁸⁶ เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2015 ณ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย เจ้าหน้าที่อาวุโสมีการแลกเปลี่ยนมุมมองเชิงลึกเกี่ยวกับเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับการ

⁸⁰ “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจะเข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศกรอบความร่วมมือแมงโขง - ล้านช้าง ครั้งที่ ๔,” *ศูนย์ข่าว กต.*, ธันวาคม 2561, เข้าถึงเมื่อ 27 เมษายน 2563, <http://www.mfa.go.th/main/th/news/3/6886/97421>.

⁸¹ “การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่ 4 ความร่วมมือแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขงจัดขึ้นที่หลวงพระบาง,” *ศูนย์ข่าว กต.*, ธันวาคม 2561, เข้าถึงเมื่อ 27 เมษายน 2563, <http://thai.cri.cn/20181217/615f81f6-354a-f5d1-a9e2-b2a7f68012dd.html>.

⁸² Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Chinese state councilor lauds progress in Lancang-Mekong cooperation,” 2020, accessed April 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/zyxw_5/t1748302.htm.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ, “กรอบความร่วมมือแมงโขง - ล้านช้าง (Mekong - Lancang Cooperation : MLC),” *กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ*, 2561, เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2563, <http://tica.thaigov.net/main/contents/files/relation-20180720-115930-221054.pdf>.

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน.

⁸⁶ เรื่องเดียวกัน.

พัฒนาทั่วโลก LMC และมีการจัดทำข้อสรุปในทุกประเด็นของเอกสารเชิงหลักการ (Concept Paper) สำหรับการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่น้ำโขง

- การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 3⁸⁷ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2016 ณ เมืองชานย่า มณฑลไหหลำ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการประชุมครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การเตรียมความพร้อม สำหรับการประชุมผู้นำ LMC ครั้งแรกที่จะเกิดขึ้น ณ เมืองชานย่า ในปลายเดือนมีนาคม ปีเดียวกันนี้

- การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 4⁸⁸ เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2016 ณ เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา โดยการประชุมครั้งนี้เจ้าหน้าที่อาวุโสได้มีการแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับการเตรียมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่สองที่จะจัดขึ้นในปีเดียวกันนี้

- การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 5⁸⁹ เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2017 ณ เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อหารือและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานในอนาคตของ LMC รวมถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการประชุมที่สำคัญในระดับผู้นำในครั้งถัดไป นอกจากนี้ จีนได้กล่าวถึงการให้ความสำคัญกับนโยบายเพื่อนบ้านที่ดีและแสดงความพร้อมที่จะสนับสนุนกิจกรรมภายใต้กรอบความร่วมมือ LMC อีกด้วย

- การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 6⁹⁰ เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2018 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา เพื่อหารือและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการ 5 ปี (2018-2022) และปฏิญญาพนมเปญ และเตรียมพร้อมสำหรับการประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ 2 ซึ่งจะจัดขึ้นในวันถัดไป

◆ การประชุมคณะทำงานร่วม (Diplomatic Joint Working Group Meeting) เป็นการประชุมของคณะทำงานในสาขาต่าง ๆ ที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้น โดยประเทศสมาชิกได้มีการประชุมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันวางแนวทางและพัฒนารายงานดำเนินงานในสาขาสำคัญดังกล่าว

- การประชุมคณะทำงานร่วม ครั้งที่ 1⁹¹ (The First LMC Diplomatic Joint Working Group Meeting) เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2015 ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย โดยผู้แทนจาก 6

⁸⁷ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “LMC Senior Officials’ Meeting,” *Lancang-Mekong Cooperation*, 2017, accessed April 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/hlm/som/t1519509.htm.

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China, “The 5th Lancang-Mekong Cooperation Senior Officials’ Meeting Held Successfully,” 2017, accessed 30 April, 2020, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/wshd_665389/t1506508.shtml.

⁹⁰ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “6th Lancang-Mekong Cooperation Senior Officials’ Meeting paves way for Summit,” *Lancang-Mekong Cooperation*, 2018, accessed April 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/hzdt_1/t1524707.htm.

⁹¹ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “LMC Diplomatic Joint Working Group Meeting,” 2017, accessed 30 April, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/hlm/dwgm/t1519510.htm.

ประเทศสมาชิกได้เจรจาและหารือร่วมกัน เพื่อจัดทำเอกสารเชิงหลักการของกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม้โขง (the LMC concept papers) พร้อมทั้ง เตรียมความพร้อมสำหรับการจัดประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 2 (the Second Senior Officials’ Meeting) และการจัดประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ 1 (the First Foreign Ministers’ Meeting)

- การประชุมคณะทำงานร่วม ครั้งที่ 2⁹² (The Second LMC Diplomatic Joint Working Group Meeting) เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2016 ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศจีน เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดประชุมระดับผู้นำกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม้โขง ครั้งที่ 1 และสรุปความสำเร็จเบื้องต้นจากการเจรจาในที่ประชุม

- การประชุมคณะทำงานร่วม ครั้งที่ 3⁹³ (The Third LMC Diplomatic Joint Working Group Meeting) เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2016 ณ เมืองซานย่า ไหหนาน ประเทศจีน ซึ่งจัดขึ้นวันเดียวกับการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 3 โดยเจ้าหน้าที่ได้มีการแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ 1 เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ต่อไป

- การประชุมคณะทำงานร่วม ครั้งที่ 4⁹⁴ (The Fourth LMC Diplomatic Joint Working Group Meeting) เมื่อวันที่ 9-11 พฤศจิกายน 2016 เจ้าหน้าที่ได้มีการแลกเปลี่ยนมุมมองเรื่องการปฏิบัติตามแนวทางที่ได้จากการประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ 1 รวมถึงการติดตามผลการดำเนินงาน และการเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ 2 และการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 4

- การประชุมคณะทำงานร่วม ครั้งที่ 5⁹⁵ (The Fifth LMC Diplomatic Joint Working Group Meeting) เมื่อวันที่ 22-23 ธันวาคม 2016 ได้จัดขึ้นพร้อมกับการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ 2 ณ เสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา โดยมีการทบทวนผลการประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ 1 และแลกเปลี่ยนมุมมองในการพัฒนาภูมิภาคความร่วมมือของกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม้โขง

⁹² Ibid.

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “LMC Diplomatic Joint Working Group Meeting,” *Lancang-Mekong Cooperation*, 2017, accessed April 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/hlm/dwgm/t1519510.htm.

- การประชุมคณะทำงานร่วม ครั้งที่ 6⁹⁶ (The Sixth LMC Diplomatic Joint Working Group Meeting) จัดขึ้นเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2017 ณ เมืองต้าลี่ ยูหนาน ประเทศจีน ซึ่งไม่ปรากฏรายละเอียดในการดำเนินงาน

นอกจากการประชุมร่วมกันระหว่างผู้แทนประเทศทั้งในระดับสูงและระดับเจ้าหน้าที่แล้วนั้น ประเทศสมาชิกยังมีการประชุมคณะทำงานความร่วมมือในสาขาสำคัญ (Joint Working Groups in Priority Areas)⁹⁷ ร่วมกันอีกด้วย โดยการประชุมคณะทำงานความร่วมมือในสาขาสำคัญ ถือเป็นเวทีการหารือและกำกับดูแลการดำเนินโครงการความร่วมมือสำคัญทั้ง 6 ด้าน ที่จัดตั้งขึ้นตามข้อตกลงในที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ 2 ซึ่งนับตั้งแต่ปี 2017 เป็นต้นมา คณะทำงานในสาขาความร่วมมือด้านทรัพยากรน้ำ (Joint Working Groups in Water Resources) ถือเป็นคณะแรกที่มีการจัดประชุมร่วมกันอย่างเป็นทางการ โดยการประชุมครั้งแรก จัดขึ้นเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2017 ณ ปักกิ่ง ประเทศจีน ครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2018 ณ จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย และครั้งที่สาม เมื่อวันที่ 2-3 เมษายน 2019 ณ กันโทหรือเกินเทอ (Canto) ประเทศเวียดนาม ตลอดจนการประชุมรอบพิเศษด้านทรัพยากรน้ำ เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2019 ณ เมืองฝอซาน กวางตุ้ง ประเทศจีน นอกจากนี้ ยังมีการประชุมคณะทำงานในสาขาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน (Joint Working Groups in Trade and Economic Cooperation) อีกด้วย กล่าวได้ว่า กลไกนี้มีหน้าที่หลัก คือ การกำกับดูแลการปฏิบัติตามมติของที่ประชุมระดับสูง ส่งเสริมความร่วมมือและหารือโครงการความร่วมมือภายใต้สาขาสำคัญต่าง ๆ

จากการศึกษาข้อมูลการประชุมในทุกกระดับภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงจะเห็นว่า การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงนั้น ให้ความสำคัญกับการประชุมในทุกกระดับ ตั้งแต่ ระดับผู้นำ ระดับเจ้าหน้าที่ และระดับคณะทำงานร่วม เพื่อเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิก อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการจัดประชุมจะพบว่า จีนเป็นผู้มีบทบาทหนาในการดำเนินการดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากสถานที่จัดประชุม ซึ่งส่วนใหญ่จัดขึ้นในประเทศจีน รวมถึงประธานในที่ประชุมซึ่งมีจีนเป็นประธานหลักและมีผู้นำของประเทศสมาชิกเวียนกันเป็นประธานร่วม และแม้ว่าความเห็นและข้อตกลงจะมาจากการประชุมและการปรึกษาหารือกัน แต่ประธานการประชุมและสถานที่ประชุมส่วนมากขึ้นอยู่กับจีน ดังนั้น จึงถือว่าจีนมีอิทธิพลในการกำหนดวาระในที่ประชุมต่าง ๆ การดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของ

⁹⁶ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, "LMC Diplomatic Joint Working Group Meeting," 2017, accessed 30 April, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/hlm/dwgm/t1519510.htm.

⁹⁷ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, "High Level Meetings," 2017, accessed 30 April, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/hlm/.

เงินในการกำหนดทิศทางและผลักดันการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง ซึ่งอาจเป็นโครงการที่เอื้อต่อผลประโยชน์ของจีนเป็นพิเศษ

ส่วนที่ 2 โครงการความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง

การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง ในช่วงระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา นอกจากจะปรากฏออกมาในรูปแบบของการประชุมร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกแล้วนั้น ในระยะต่อมา เริ่มปรากฏการดำเนินงานในรูปแบบอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานผ่านโครงการความร่วมมือต่าง ๆ โดยจากการศึกษาพบว่า ประเทศสมาชิกมีการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการภายใต้ความร่วมมือสาขาสำคัญอย่างชัดเจนในช่วงปี 2018 ซึ่งเป็นปีแรกของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ 5 ปี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศสมาชิก⁹⁸ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังตัวอย่างการดำเนินโครงการภายใต้ความร่วมมือ 3 สาขาหลัก ดังนี้

สาขาการเมืองและความมั่นคง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิก เช่น การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างผู้นำระดับสูง เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการกับประเด็นความมั่นคงในรูปแบบใหม่ (non-traditional security) โดยผู้นำจีนเดินทางเยือนประเทศสมาชิกอย่างต่อเนื่องทุกปี หรือแม้แต่ปีปัจจุบัน (2020) ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ประเทศสมาชิกต่างแสดงถึงความสัมพันธ์อันดีผ่านการให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในห้วงเวลาที่ยากลำบากนี้ เช่น กัมพูชายินยอมให้เรือของจีนจอดเทียบท่าประเทศของตนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา หรือ ลาวบริจาคเงินและอุปกรณ์ทางการแพทย์แก่จีน เป็นต้น เหล่านี้ล้วนสะท้อนถึงความพยายามในการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและร่วมกันจัดการกับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ นอกจากนี้ ยังมีการจัดโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการและผู้ประสานงานกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง การส่งเสริมให้ความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขงดำเนินไปในทิศทางเดียวกับกรอบความร่วมมืออื่นในอนุภูมิภาค ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานศุลกากรเพื่อปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติด เป็นต้น สำหรับการดำเนินงานล่าสุดในสาขาการเมืองและความมั่นคงคือ การประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศสมาชิก เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2020

⁹⁸ “สรุปสาระสำคัญของรายงานความคืบหน้าของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการแม่โขง-ล้านช้าง (2018 - 2022) ในช่วงปี ค.ศ. 2018,” *กระทรวงอุตสาหกรรม*, 2561,

http://www.fad.moi.go.th/images/ngancedkumpha/meena/%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B8%97%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B8%A7%E0%B8%A2_2.pdf.

เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ครั้งที่ 3 ซึ่งจะจัดขึ้นในช่วงต้นปี 2020

สาขาเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในสาขาสำคัญ 5 ด้าน โดยปรากฏความคืบหน้าในการจัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น (1) ด้านการสร้างความเชื่อมโยง (Connectivity) ที่ประชุมคณะทำงานด้านความเชื่อมโยง ครั้งที่ 3 ซึ่งจัดขึ้นในเดือนมิถุนายน ปี 2018 ได้หารือเกี่ยวกับรายชื่อโครงการความเชื่อมโยง แหล่งเงินทุน และการวางแผนงานความร่วมมือด้านความเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิก รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมความเชื่อมโยงในภูมิภาค (2) ด้านการสร้างความสามารถในการผลิต (Production Capacity) ที่ประชุมคณะทำงานร่วมด้านศักยภาพในการผลิต ครั้งที่ 3 ซึ่งจัดขึ้นในเดือนกันยายน ปี 2020 ได้หารือร่างเอกสาร จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ 1) แผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านศักยภาพในการผลิตระยะ 3 ปี 2) การจัดตั้งพันธมิตร เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านศักยภาพในการผลิตและการลงทุน 3) การดำเนินโครงการ “หลายประเทศ หลายนิคมอุตสาหกรรม” และ 4) การจัดตั้งกองทุนความร่วมมือเพื่อพัฒนาการผลิต (3) ในด้านเศรษฐกิจและการค้า ที่ประชุมคณะทำงานร่วมด้านความร่วมมือเศรษฐกิจการค้าข้ามพรมแดนแมโขง - ล้านช้าง ครั้งที่ 2 ซึ่งจัดขึ้นในเดือนกรกฎาคม ปี 2018 ได้หารือเกี่ยวกับการจัดทำแผนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจข้ามพรมแดนระยะ 5 ปี และได้มีการจัดตั้งสภาธุรกิจ นอกจากนี้ (4) ในด้านทรัพยากรน้ำ ประเทศสมาชิกได้ประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ 1 ร่วมกันเมื่อเดือนมีนาคม ปี 2016 โดยที่ประชุมได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับประเด็นการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน โดยจีนได้ประกาศจัดตั้งกองทุนล้านช้าง - แมโขง ซึ่งมีเงินทุนมูลค่ากว่า 300 ล้านดอลลาร์⁹⁹ เพื่อดำเนินโครงการเร่งด่วนด้านทรัพยากรน้ำ และในที่ประชุมคณะทำงานร่วมด้านทรัพยากรน้ำ ครั้งที่ 2 เมื่อเดือนมีนาคม ปี 2018 ประเทศสมาชิกได้ดำเนินการหารือแผนงานความร่วมมือฯ สำหรับปี 2018 โดยต่อมาได้มีการประชุมหารือพิเศษในคณะทำงานร่วมสาขาทรัพยากรน้ำ แมโขง - ล้านช้างอีกถึง 2 ครั้ง และในที่ประชุมพิเศษฯ ครั้งที่ 2 ได้มีมติเห็นชอบร่างแผนปฏิบัติการ 5 ปี ของคณะทำงานร่วมสาขาทรัพยากรน้ำ และสำหรับสาขา ยังได้มีการจัดโครงการ กิจกรรม และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำอีกด้วย นอกเหนือจากการดำเนินงานข้างต้น ประเทศสมาชิกได้มีการจัดกิจกรรมและโครงการความร่วมมือ (5) ด้านเกษตรและป่าไม้ เช่น การเพาะเลี้ยงปลา การกำจัดศัตรูพืช การควบคุมโรคระบาดสัตว์ข้ามพรมแดน การปลูกข้าวและยางพารา เกษตรกรรมพื้นเมืองเมืองร้อน เป็นต้น

⁹⁹ กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ, “กรอบความร่วมมือแมโขง - ล้านช้าง (Mekong - Lancang Cooperation : MLC,” *กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ*, 2561, เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม 2563, <http://tica.thaigov.net/main/contents/files/relation-20180720-115930-221054.pdf>.

สาขาสังคม วัฒนธรรม และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชน ประเทศสมาชิกได้มีการจัดกิจกรรมฉลองสัปดาห์ก่อตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง ในเดือนมีนาคม ปี 2018 เช่น การแลกเปลี่ยนเยาวชน การจัดนิทรรศการความสำเร็จของความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง การแสดงทางวัฒนธรรม การจัดประชุมเชิงธุรกิจ รวมถึงการจัดกิจกรรมให้สื่อมวลชนจากประเทศสมาชิกลุ่มน้ำโขงเดินทางเยือนจีน เมื่อเดือนพฤษภาคม ปี 2018 ตลอดจนมีการจัดประชุมสื่อมวลชนล้านช้าง - แม่โขง ในเดือนกรกฎาคม ปี 2018 ณ สปป.ลาว โดยสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมผู้สื่อข่าวและให้ทุนแก่ผู้สื่อข่าวจากประเทศสมาชิกลุ่มน้ำโขงอีกด้วย นอกจากนี้ จีนยังส่งเสริมการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม โดยมีการฉายภาพยนตร์จีนในประเทศต่าง ๆ รวมถึงการสนับสนุนให้มีการบูรณะโบราณสถานในกัมพูชา เป็นต้น ส่วนในด้านการศึกษา ได้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและฝึกอาชีพล้านช้าง - แม่โขง ณ มณฑลยูนนาน โดยมีการฝึกอบรมแรงงานจากประเทศสมาชิกลุ่มน้ำโขง รวมทั้งมีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพล้านช้าง - แม่โขง ในกรุงเทพมหานคร เมื่อเดือนตุลาคม ปี 2018 นอกจากนี้ ในการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือแม่โขง-ล้านช้าง ครั้งที่ 1 จีนได้ประกาศมอบทุนการศึกษาว่า 14,000 ทุนต่อปี (ระหว่าง ค.ศ. 2016 - 2018) ให้กับเยาวชนจาก 6 ประเทศสมาชิกอีกด้วย และยังประกาศให้ทุนการศึกษาระดับปริญญาตรีอีก 100 ทุน ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศฯ ครั้งที่ 3 นอกจากนี้ ในด้านสาธารณสุขและสุขภาพ ประเทศสมาชิกมีความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลถึงกัน เพื่อเป็นประโยชน์ในการควบคุมและป้องกันโรคระบาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคระบาดตามชายแดน รวมถึงมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้ยาแผนโบราณ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาเครื่องมือเพื่อช่วยเหลือคนพิการ การจัดหลักสูตรฝึกอบรมแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสุขภาพกว่า 2,000 คน

ในด้านความร่วมมือกับภาคประชาชนและหน่วยงานท้องถิ่น ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเข้าค่ายแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างเยาวชนจากประเทศสมาชิก การแข่งขันความสามารถด้านนวัตกรรมของเยาวชน การฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการและนวัตกรรมแก่เยาวชน การแข่งขันกีฬามิตรภาพระหว่างนักศึกษามหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมที่หน่วยงานท้องถิ่นของจีนได้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยรัฐบาลท้องถิ่นของเมืองเซินเจิ้น ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา เป็นต้น นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น ในปี 2017 จีนเริ่มให้การสนับสนุนทางการเงินและด้านวิชาการแก่ประเทศสมาชิกผ่านการจัดสรรงบประมาณกว่า 15 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เข้ากองทุนพิเศษล้านช้าง - แม่โขงอีกด้วย เพื่อเป็นเงินสำหรับสนับสนุนการดำเนินงานและโครงการต่าง ๆ ที่ประเทศสมาชิกรับรองขึ้นมา โดยจีนจะเป็นผู้พิจารณาข้อเสนอโครงการต่าง ๆ ที่ประเทศสมาชิกรับรองเพื่อขอรับเงินทุนภายใต้กองทุนพิเศษล้านช้าง - แม่โขง นอกจากนี้ จีนยังประกาศเงินกู้พิเศษ จำนวน 5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และวงเงินกู้ (credit line) มูลค่ากว่า 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการดำเนินโครงการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตและเครื่องจักร เป็นต้น

ทั้งนี้ หากกล่าวถึงความร่วมมือระหว่างจีนและประเทศสมาชิกในภาพรวม สามารถกล่าวได้ว่า ตลอดระยะเวลา 4 ปี จีนเป็นผู้มีบทบาทนำในทุกการประชุมและเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่ประเทศสมาชิกซึ่งมีมูลค่ามหาศาล เช่น ในการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขง ครั้งแรก ณ เมืองชานย่า ไทหนาน โดยนายหลี่ เค่อเฉียง นายกรัฐมนตรีของจีน ได้จัดสรรเงินทุนมูลค่ากว่าเจ็ดพันล้านดอลลาร์สหรัฐ ให้เป็นเงินกู้ยืมพิเศษ (preferential loan) โดยเงินทูกว่าครึ่งหนึ่งจะถูกนำไปใช้สำหรับความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมการผลิต (industrial production cooperation) ของจีนกับประเทศสมาชิก โดยจีนได้ให้คำมั่นว่าจะสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความยากจนในอนุภูมิภาค ผ่านการให้เงินช่วยเหลือกว่า 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และจัดเตรียมเงินทุนกว่า 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับสนับสนุนโครงการความร่วมมือขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าจีนมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการดำเนินงานและการจัดสรรทุนเพื่อสนับสนุนโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือนี้

อีกทั้ง จีนยังแสดงบทบาทนำในฐานะผู้ผลักดันและผู้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันความร่วมมือในสาขาสำคัญต่าง ๆ เช่น สาขาทรัพยากรน้ำและสาขาสิ่งแวดล้อม โดยสถาบันดังกล่าวตั้งอยู่ที่ประเทศจีน ลักษณะการดำเนินงานเหล่านี้ล้วนเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการก้าวเข้ามาเป็นผู้มีบทบาทนำของจีนในการกำหนดทิศทางและการผลักดันโครงการต่าง ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขง ให้เป็นไปในทิศทางที่จีนต้องการ นอกจากนี้ แม้ว่าจีนจะสนับสนุนโครงการความร่วมมือที่มีอยู่เดิมของประเทศสมาชิกกลุ่มน้ำโขง รวมถึงโครงการตามแนวทางของอาเซียน เช่น การก่อสร้างทางรถไฟและถนนหนทางที่เชื่อมต่อชายแดนระหว่างประเทศ กล่าวได้ว่าจีนให้การสนับสนุนเนื่องจากโครงการเหล่านี้สอดคล้องกับโครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีน เช่น การสร้างความเชื่อมโยงโครงการที่มีอยู่เดิมโดยการดำเนินการตาม 3 หลักการสำคัญ ได้แก่ 1. อำนวยความสะดวกด้านบริการขนส่งสินค้าท่าเรือผ่านแดน ส่งเสริมความร่วมมือด้านบริการศุลกากร กระบวนการตรวจสอบและการกักกัน รวมถึงการเปิดกว้างทางการขนส่ง 2. สนับสนุนความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน 3. ส่งเสริมการรับรู้ร่วมกันในเรื่องกฎ ระเบียบ และมาตรฐานต่าง ๆ รวมถึงการแบ่งปันข้อมูลและเร่งสร้างระบบซิงเกิลวินโดว (single-window system) เพื่อเชื่อมโยงการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอย่างใกล้ชิด ซึ่งจะช่วยเพิ่มกำลังการผลิต ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและนิคมอุตสาหกรรมข้ามพรมแดน ตลอดจนการพัฒนาในระดับภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของการใช้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขง เป็นกลไกในการจัดการกับประเด็นเรื่องทรัพยากรน้ำ แม้จีนจะแสดงออกถึงความยินดีที่จะร่วมมือแก้ไขปัญหา แต่จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า การแบ่งปันข้อมูลด้านน้ำและการปล่อยน้ำของจีนยังมีข้อจำกัด และไม่ได้มีการเปิดเผยเท่าใดนัก ทำให้จีนซึ่งเป็นประเทศต้นน้ำยังคงมีอำนาจต่อรองสูงเมื่อเทียบกับประเทศท้ายน้ำที่เหลืออีก 5 ประเทศ

จากการศึกษาการดำเนินงานและโครงการความร่วมมือของประเทศสมาชิกข้างต้นเห็นได้ชัดว่า สมาชิกทั้ง 6 ประเทศได้ร่วมกันดำเนินโครงการภายใต้ความร่วมมือ 3 สาขาหลัก และ 5 สาขาที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากข้อมูลที่พบจะเห็นว่า จีนมีอิทธิพลอย่างมากในการกำหนดทิศทางและมีบทบาทในการตัดสินใจดำเนินโครงการภายใต้กรอบความร่วมมือนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากจีนเป็นเจ้าของเงินทุนและเป็นผู้สนับสนุนหลักของกองทุนพิเศษล้านช้าง – แมโขง ดังนั้น อำนาจในการตัดสินใจสนับสนุนโครงการหรือการดำเนินงานของประเทศสมาชิกทั้งหมด จึงขึ้นอยู่กับจีนเป็นหลัก นอกจากนี้ จีนยังมีการสนับสนุนและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่เป็นไปในลักษณะเผยแพร่ความเป็นจีนสู่ประเทศสมาชิกอีกด้วย การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวจึงสะท้อนชัดถึงการเข้ามามีบทบาทและการเข้ามาขยายอิทธิพลของจีนในทุกมิติ โดยมิติที่ปรากฏชัดเจนที่สุด คือ การขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนต่อประเทศลุ่มน้ำโขงผ่านการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง

ความร่วมมือระหว่างจีนกับประเทศลุ่มน้ำโขง ระหว่างปี 2016 ถึงปี 2020

นอกจากการประชุมและการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขงข้างต้น จีนและประเทศสมาชิกยังมีความร่วมมือกันผ่านการดำเนินงานในลักษณะทวิภาคีอีกด้วย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญที่จะช่วยกระชับความสัมพันธ์และส่งเสริมความเชื่อมั่นระหว่างประเทศสมาชิก ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมและแนวทางการสร้างความร่วมมือที่จีนกับประเทศสมาชิกดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจะนำเสนอการดำเนินงานระหว่างจีนกับประเทศสมาชิกโดยแบ่งออกเป็นรายประเทศ

ความร่วมมือระหว่างจีนและกัมพูชาภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง

การดำเนินงานร่วมกันภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง สะท้อนให้เห็นว่า จีนและกัมพูชามีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและมีทิศทางการพัฒนาความร่วมมือที่ดีต่อกันเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการเดินทางเยือนเพื่อพบปะกันระหว่างผู้นำทั้งสองประเทศ ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันในระดับทวิภาคี เพื่อร่วมกันพัฒนาความมั่นคงทางการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมระหว่างสองประเทศ จะเห็นได้จากในปี 2019 กัมพูชาดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) มูลค่าเกือบ 3.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดย 43% ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในปี 2019 มาจากจีน¹⁰⁰ รวมถึงโครงการขนาดใหญ่ของกัมพูชา

¹⁰⁰ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Cambodia attracts 3.6-bln-USD FDI in 2019, 43 pct from China,” *Lancang-Mekong Cooperation*, January 13, 2020, accessed May 29, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t/1/t1731462.htm.

หลายโครงการเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากจีน อย่างเช่น โครงการสนามบินนานาชาติเสียมเรียบ แห่งใหม่ โครงการทางด่วนพนมเปญสีหนุวิลล์¹⁰¹ โครงการสร้างถนนสาย 58 ซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญ สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในจังหวัดทางตะวันตกของกัมพูชา¹⁰² และโครงการ ถนนสาย 55 ที่เชื่อมโยงจังหวัดโพธิสัตว์ (Pursat) ทางตะวันตกเฉียงเหนือเข้ากับชายแดนไทย¹⁰³ นอกจากนี้กัมพูชายังมีการนำเข้าวัตถุดิบในการผลิตจากประเทศจีนจำนวนมาก เช่น วัตถุดิบสำหรับ อุตสาหกรรมเสื้อผ้าและรองเท้า ซึ่งทั้งสองประเทศได้มีการหารือกันในการริเริ่ม “กรีนเลน” เพื่อ อำนวยความสะดวกและลดขั้นตอนทางศุลกากร เพื่อให้วัตถุดิบสามารถเข้าถึงกัมพูชาได้เร็วขึ้น¹⁰⁴ นอกจากนี้ ในด้านการส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างกัน กัมพูชาได้มีการจัดตั้งศูนย์แสดงสินค้า (trade center) จำนวน 6 ศูนย์ในเมืองสำคัญของจีน เช่น กวางโจว ซีอาน ฮ่อกงฯ โดยศูนย์การค้า แห่งที่ 6 จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม ปี 2019 ณ เมืองคุนหมิง มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์จัดแสดง และส่งเสริมสินค้า การค้า การลงทุน ตลอดจนการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมของกัมพูชาแก่นักลงทุน และนักท่องเที่ยวจีน¹⁰⁵ นอกจากนี้ กัมพูชาและจีนมีความร่วมมือกันในการต่อต้านการก่อการร้าย โดยทั้งสองฝ่ายต่างส่งทหารเข้าร่วมฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง กัมพูชาและจีนในเรื่องการต่อต้านการก่อการร้าย และการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและส่งเสริม สันติภาพความมั่นคงและการพัฒนาของทั้งสองประเทศและภูมิภาค¹⁰⁶ นอกจากนี้ทั้งสองประเทศยังมี

¹⁰¹ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Cambodian PM’s China visit injects new impetus to bilateral ties: Chinese ambassador,” *Lancang-Mekong Cooperation*, January 28, 2019, accessed May 29, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/1633011.htm.

¹⁰² Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Cambodia inaugurates China-funded national road in Western provinces,” *Lancang-Mekong Cooperation*, February 27, 2020, accessed May 29, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/1749941.htm.

¹⁰³ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Cambodia inaugurates China-funded road connecting Pursat province to Thai border,” *Lancang-Mekong Cooperation*, March 11, 2020, accessed May 29, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/1754396.htm.

¹⁰⁴ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “China arranges vessels to ship garment, footwear raw materials to Cambodia: PM,” *Lancang-Mekong Cooperation*, March 12, 2020, accessed May 29, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/1754908.htm.

¹⁰⁵ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Cambodia to open 6th trade center in China later December,” *Lancang-Mekong Cooperation*, December 19, 2019, accessed May 29, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/1726065.htm.

¹⁰⁶ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Cambodia, China launch joint military exercise on anti-terrorism, humanitarian rescue,” *Lancang-Mekong Cooperation*, March 16, 2020, accessed May 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/1756234.htm.

การร่วมมือกันในด้านอื่นด้วย ทั้งทางด้านส่งเสริมวัฒนธรรม¹⁰⁷ โดยและระบบสาธารณสุขดังเห็นได้จากจีนส่งผู้เชี่ยวชาญพร้อมเวชภัณฑ์ในการต่อสู้กับสถานการณ์ COVID 19¹⁰⁸ และปัจจุบันทั้งสองประเทศได้ลงนามแผนปฏิบัติการที่จะแบ่งปันการพัฒนาาร่วมกัน โดยได้หารือเกี่ยวกับความร่วมมือที่ครอบคลุมและปฏิบัติได้ภายใต้กรอบความคิดริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI)

ความร่วมมือระหว่างจีนและสปป.ลาว ภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง

การดำเนินงานร่วมกันภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง สะท้อนให้เห็นว่า จีนและลาวมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและมีเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสองฝ่าย เห็นได้จากการที่ผู้นำจีน ประธานาธิบดีสีจิ้นผิง (Xi Jinping) เดินทางเยือนลาวอย่างเป็นทางการด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 13-14 พฤศจิกายน 2017 ณ เวียงจันทน์ สปป.ลาว เพื่อพบปะกับเลขาธิการใหญ่พรรคประชาชนปฏิวัติลาว นายบุนยัง วอละจิต (Bounnhang Vorachith) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระชับความสัมพันธ์และสานสัมพันธ์ที่มาแต่ดั้งเดิมระหว่างลาวและจีน พร้อมทั้ง ผลักดันความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมและเป็นประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย โดยทั้งสองฝ่ายต่างมุ่งมั่นสร้างความสัมพันธ์อันดีที่มีมาช้านานและสร้างความร่วมมือในระดับทวิภาคีให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น¹⁰⁹ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของสีจิ้นผิงที่เน้นย้ำว่า จีนยินดีที่จะร่วมมือกับลาวเพื่อสานต่อมิตรภาพดั้งเดิม และเพื่อแสดงถึงมิตรภาพอันดีงามที่มีมายาวนานระหว่างจีนและลาวในฐานะเพื่อนบ้านที่เชื่อมโยงกันด้วยภูเขาและสายน้ำเดียวกัน¹¹⁰ โดยจีนพร้อมจะส่งเสริมความร่วมมือทวิภาคีในด้านต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาที่ดีขึ้นร่วมกัน¹¹¹ และยินดีกระชับความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ร่วมกันอย่างลึกซึ้งเพื่อยกระดับความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมระหว่างจีนและลาวอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการสร้างสังคมแห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹⁰⁷ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Ambassador Wang Wentian Attending Chinese New Year Celebration Held by Cambodia-China Friendship Association,” *Lancang-Mekong Cooperation*, February 12, 2020, accessed May 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgdtd_1/t1637033.htm.

¹⁰⁸ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “China-Cambodia community of shared future to bring vigorous development to Cambodia: Cambodian Deputy PM,” *Lancang-Mekong Cooperation*, April 29, 2020, accessed May 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgdtd_1/t1774462.htm.

¹⁰⁹ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Xi Jinping Attends Welcoming Banquet Hosted by General Secretary of the LPRP Central Committee and President Bounnhang Vorachith of Laos,” *Lancang-Mekong Cooperation*, accessed May 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgdtd_1/t1511979.htm.

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Xi Jinping Meets Again with General Secretary of the LPRP Central Committee and President Bounnhang Vorachith of Laos,” *Lancang-Mekong Cooperation*, accessed May 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgdtd_1/t1511987.htm.

อนาคตร่วมกัน และลาวก็พร้อมจะพัฒนาความสัมพันธ์ทวิภาคีกับจีนในทุกด้าน¹¹² ตัวอย่างโครงการความร่วมมือระหว่างจีนและสปป.ลาว เช่น การสร้างทางรถไฟจีน – ลาว ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนหลักจากจีน ทั้งยังเป็นโครงการที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีนและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสปป.ลาวที่ต้องการปรับเปลี่ยนตัวเองจากประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (landlocked country) ให้กลายเป็นประเทศศูนย์กลางการเชื่อมโยงที่สำคัญ (land-linked hub)¹¹³ โดยทั้งสองประเทศได้ดำเนินโครงการก่อสร้างอุโมงค์ทางรถไฟมิตรภาพ (the China-Laos Railway Friendship Tunnel) เพื่อเชื่อมพื้นที่ลาวทางตอนเหนือกับชายแดนจีน มีเส้นทางยาว 414 กิโลเมตร โดยแบ่งเป็นความยาวในส่วนของอุโมงค์ 198 กิโลเมตร และในส่วนของสะพานยาว 62 กิโลเมตร ซึ่งการก่อสร้างทางรถไฟดังกล่าวดำเนินการโดยบริษัทสัญชาติจีน¹¹⁴ นอกจากนี้ ทั้งสองประเทศมีความร่วมมือในด้านการเมืองและความมั่นคง ดังจะเห็นได้จากการที่ลาวสนับสนุนเงินและอุปกรณ์ทางการแพทย์แก่จีนเพื่อต่อสู้กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (Covid-19) โดยเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2020¹¹⁵ ลาวได้บริจาคเงินสดจำนวน 400,000 ดอลลาร์สหรัฐ (12 ล้านบาท) รวมถึงอุปกรณ์ทางการแพทย์ มูลค่า 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ (ราว 3.1 ล้านบาท) แก่จีน เพื่อช่วยรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสดังกล่าว โดยมีนายหวัง อี้ มนตรีแห่งรัฐและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศจีนและทอง ลุน สีสูลิต นายกรัฐมนตรีลาว เข้าร่วมพิธีมอบเงินบริจาคดังกล่าว ณ ประเทศลาว ในระหว่างการเดินทางเยือนลาวของนายหวัง อี้ เพื่อเข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่น้ำโขง ครั้งที่ 5 ซึ่งลาวเป็นเจ้าภาพร่วมกับจีน สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างสองฝ่ายและแสดงให้เห็นว่าสปป.ลาวมีความยินดีที่จะร่วมต่อสู้และยืนเคียงข้างจีนในการจัดการกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาซึ่งเป็นภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional security) ดังคำกล่าวของนายสะเหลิมไซ กมมะสิต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของสปป.ลาวที่ว่า การบริจาคครั้งนี้แม้จะไม่ใช่เงินจำนวนมากนัก แต่แสดงให้เห็นถึงความเป็นพี่น้องอันแท้จริงที่ประชาชนลาวมีให้ประชาชนจีน¹¹⁶

¹¹² Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Xi Jinping Meets with Prime Minister Thongloun Sisoulith of Laos,” *Lancang-Mekong Cooperation*, accessed May 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1511984.htm.

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “China-Laos railway tunnel's border drilling finished,” *Lancang-Mekong Cooperation*, May 5, 2020, accessed May 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1781141.htm.

¹¹⁵ “ลาวบริจาคเงิน-อุปกรณ์การแพทย์รวม 5 แสนดอลลาร์ ช่วยจีนสู้ศึก ‘โควิด’,” *Xinhua*, กุมภาพันธ์ 2563, เข้าถึงเมื่อ 8 พฤษภาคม 2563, https://www.xinhua.com/inter/81334_20200221.

¹¹⁶ เรื่องเดียวกัน.

ความร่วมมือระหว่างจีนและเมียนมา ภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่น้ำโขง

การดำเนินงานร่วมกันภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่น้ำโขง สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีและความมุ่งมั่นในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันของจีนและเมียนมา เห็นได้จากการที่ประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ผู้นำคนสำคัญของจีนได้เดินทางเยือนเมียนมาเพื่อพบกับผู้นำระดับสูงของเมียนมา ได้แก่ ประธานาธิบดีอู วิน หมินท์ (U Win Myint) และที่ปรึกษาแห่งรัฐเมียนมา นางอองซาน ซู จี (Aung San Suu Kyi) ระหว่างวันที่ 17-18 มกราคม 2020¹¹⁷ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทั้งสองฝ่ายและเป็นการเยือนเนื่องในโอกาสครบรอบ 70 ปีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างจีนกับเมียนมา โดยการพบปะกันในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าจีนและเมียนมาเป็นเพื่อนบ้านและหุ้นส่วนที่ดีต่อกัน ทั้งสองฝ่ายพร้อมจะพัฒนาความสัมพันธ์ในระดับทวิภาคี โดยจีนยินดีร่วมมือกับเมียนมา เพื่อส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมือง กระชับความร่วมมือให้ลุ่มลึกยิ่งขึ้น เพื่อร่วมกันสานต่อความสัมพันธ์อันดี ส่งเสริมความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ที่ครอบคลุม และสร้างสังคมแห่งอนาคตร่วมกัน (China-Myanmar community with a shared future)¹¹⁸ โดยทั้งสองฝ่ายได้วางแผนสำหรับการแลกเปลี่ยนและการสร้างความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ในระยะต่อไป¹¹⁹ ตัวอย่างโครงการสำคัญระหว่างจีนกับเมียนมาภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่น้ำโขง เช่น การก่อสร้างถนนซึ่งเชื่อมโยงกับแผนงานภายใต้ยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางและการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ Kyaukpyu (SEZ) ในย่างกุ้ง รวมถึงการสร้างเขตความร่วมมือทางเศรษฐกิจชายแดนจีน – เมียนมา ตลอดจนโครงการก่อสร้างรถไฟและโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน นอกจากนี้ ทั้งสองประเทศได้มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างกัน โดยการจัดเทศกาลปีแห่งการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมจีน – พม่า ในปี 2020 เพื่อฉลองครบรอบ 70 ปีความสัมพันธ์ทางการทูต อีกทั้งจีนและเมียนมายังมีความร่วมมือกันในด้านสาธารณสุขเพื่อจัดการกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัสอีกด้วย เช่น จีนในนามของทีมแพทย์จากกองทัพปลดปล่อยประชาชนจีน (People's Liberation Army : PLA) ได้ส่งมอบอุปกรณ์ทางการแพทย์รวมถึงความช่วยเหลือด้านเทคนิคและคำแนะนำจากทีมแพทย์ทหารของจีนให้กับโรงพยาบาลในเขตการปกครองมิงกาลาดง เมืองย่างกุ้ง ประเทศเมียนมา เมื่อเดือน

¹¹⁷ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Myanmar, China good neighbors with cooperative relations, says top lawmaker,” *Lancang-Mekong Cooperation*, January 1, 2020, accessed May 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1733316.htm.

¹¹⁸ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Xi says China-Myanmar ties at key juncture linking past and future,” *Lancang-Mekong Cooperation*, June 9, 2020, accessed June 12, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/zyxw_5/t1787175.htm.

¹¹⁹ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Myanmar experts hail China-Myanmar future cooperation after Xi's state visit,” *Lancang-Mekong Cooperation*, January 1, 2020, accessed June 12, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1734128.htm.

พฤษภาคม ปี 2020¹²⁰ เพื่อรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส ซึ่งความช่วยเหลือจากจีนและความร่วมมือระหว่างจีนและเมียนมาเหล่านี้ ล้วนสะท้อนให้เห็นว่าทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นและมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันในมิติต่าง ๆ สอดคล้องกับคำกล่าวของสีจิ้นผิงขณะเดินทางเยือนเมียนมาในเดือนมกราคม ปี 2020 ที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและเมียนมาตลอด 70 ปีที่ผ่านมามีความแน่นแฟ้นมาโดยตลอด ประชาชนทั้งสองประเทศต่างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างกันของทั้งสองฝ่าย การสนับสนุนและดูแลกันและกันในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นถึงจิตวิญญาณของการเป็นชุมชนที่มีอนาคตร่วมกันของจีนและเมียนมาที่จะแบ่งปันทั้งทุกข์และสุขในเรือลำเดียวกัน¹²¹

ความร่วมมือระหว่างจีนและเวียดนาม ภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่น้ำโขง

การดำเนินงานร่วมกันภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่น้ำโขง สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์และแนวโน้มการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันของจีนและเวียดนามที่เป็นไปในทิศทางที่ดี ถึงแม้ว่าทั้งสองประเทศจะยังไม่สามารถหาข้อยุติในประเด็นข้อพิพาททะเลจีนใต้ แต่จากข้อมูลการดำเนินงานและการสร้างความร่วมมือต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่น้ำโขง สะท้อนให้เห็นว่าทั้งสองประเทศต่างมีความร่วมมือกันอย่างแน่นแฟ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการส่งเสริมความสัมพันธ์แบบทวิภาคีร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้นำระดับสูงของจีนเดินทางเยือนเวียดนาม¹²² เพื่อกระชับความร่วมมือระหว่างสองประเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2017 ประธานาธิบดีสีจิ้นผิง พร้อมด้วยเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์จีน ได้เดินทางเยือนเวียดนามเพื่อพบปะและเจรจากับประธานาธิบดีเหงียน ฟู้ จ่อง ผู้นำเวียดนาม เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน โดยจีนยืนยันหนักแน่นว่า ทั้งสองประเทศเป็นพันธมิตรที่แข็งแกร่ง ดังคำกล่าวของสีจิ้นผิงในการเยือนครั้งนี้ว่า¹²³ “The relationship between the two parties and the two countries is unbreakable and as solid as rocks.” นอกจากนี้ ผู้นำทั้งสองฝ่ายยังได้ตกลงร่วมกันที่จะพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันบนพื้นฐานการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันตาม

¹²⁰ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “China donates medical equipment, accessories to Myanmar’s COVID-19 testing laboratory,” *Lancang-Mekong Cooperation*, May 6, 2020, accessed May 30, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1776316.htm.

¹²¹ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Xi says China-Myanmar ties at key juncture linking past and future,” *Lancang-Mekong Cooperation*, June 9, 2020, accessed June 13, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/zyxw_5/t1787175.htm.

¹²² Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Xi Jinping Meets Again with General Secretary of the CPV Central Committee Nguyen Phu Trong,” *Lancang-Mekong Cooperation*, accessed June 12, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1511985.htm.

¹²³ Ibid.

หลักันทามติและส่งเสริมการพัฒนายุทธศาสตร์ความร่วมมือจีน – เวียดนาม สี่จีนผิงได้กล่าวถึง ความสำคัญของเวียดนามในฐานะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์และการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในลักษณะทวิภาคี เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ความศรัทธา และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม และระหว่างประชาชน¹²⁴ โดยสี่จีนผิงเน้นย้ำว่าด้วยสถานการณ์โลกและภูมิภาคที่เปลี่ยนแปลงไปใน ปัจจุบัน การพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างจีนกับกับเวียดนามจึงสำคัญและจำเป็นมากขึ้น โดยสี่จีนผิงกล่าวว่า “... as the international and regional situations in the new period are undergoing profound changes, the special and important significance of China-Vietnam relationship is becoming more prominent.” ซึ่งคำกล่าวของสี่จีนผิงนั้น สะท้อนว่าจีนให้ความสำคัญอย่างมากต่อการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเวียดนาม เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับ สถานการณ์ระหว่างประเทศในปัจจุบันที่ไม่แน่นอน การดำเนินงานระหว่างจีนและเวียดนามภายใต้ กรอบความร่วมมือนี้ ส่วนมากเน้นไปที่การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน สำหรับความร่วมมือ ทางด้านเศรษฐกิจนั้น จีนและเวียดนามมีความร่วมมือกัน เช่น เวียดนามมีโครงการนำเข้าพลังงานจาก จีนและลาวเพิ่มขึ้นในปี 2020 เพื่อรองรับการบริโภคภายในประเทศ¹²⁵ จีนมีโครงการพัฒนาเขต เศรษฐกิจพิเศษยูนนาน (the Yunnan pilot free trade zone: FTZ) เพื่อส่งเสริมการค้าชายแดน ระหว่างจีนและเวียดนาม¹²⁶ เป็นต้น นอกจากนี้ เวียดนามได้แสดงความชื่นชมต่อการบริหารจัดการ สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาของจีนอีกด้วย¹²⁷ สะท้อนถึงการให้กำลังใจและการยืน เคียงข้างจีนในสถานการณ์ที่ยากลำบากของเวียดนาม และการดำเนินงานที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ล้วน สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาความสัมพันธ์และการสร้างความร่วมมืออันดีระหว่างจีนและเวียดนาม ผ่านการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความร่วมมือระหว่างจีนและไทย ภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง

การดำเนินงานร่วมกันภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง สะท้อนให้เห็นถึง ความสัมพันธ์อันดีและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างจีนและไทย โดยการดำเนินงานส่วนมากเน้น

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Vietnam set to import more electricity from China, Laos,” *Lancang-Mekong Cooperation*, accessed June 5, 2019, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1669733.htm.

¹²⁶ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Across China: Cross-border e-commerce boosts trade in China-Vietnam border country,” *Lancang-Mekong Cooperation*, accessed June 5, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/sbhz_2/t1728865.htm.

¹²⁷ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Vietnam highly values China's efforts in preventing and controlling COVID-19: vice spokesperson,” *Lancang-Mekong Cooperation*, February 2, 2020, accessed June 6, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1747834.htm.

ในเรื่องความร่วมมือทางการค้าและการลงทุน เช่น สถาบันแม่โขง (Mekong Institute: MI) หรือ MI ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทในการสนับสนุนโครงการที่ได้รับเงินทุนพิเศษภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขง ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ของไทย ได้ลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) เมื่อเดือนเมษายน ปี 2018 เพื่อการสร้างความร่วมมือใน 4 โครงการสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศลุ่มน้ำโขง ด้วยการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศสมาชิกในหลายวิธี เช่น การอบรม การวิจัย การจับคู่ทางธุรกิจ และการส่งเสริมการค้า การหารือนโยบายร่วมกัน และการพัฒนารูปแบบธุรกิจ โครงการทั้ง 4 ที่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากกองทุนพิเศษกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขง (the Lancang-Mekong Cooperation Special Fund) ประกอบด้วย (1) โครงการยกระดับสาธารณูปโภคพื้นที่ชายแดน เพื่อพัฒนาการค้าและการขนส่ง (2) โครงการพัฒนาความร่วมมือเขตเศรษฐกิจพิเศษตามพื้นที่ชายแดน (Cross-Border economic zones) ปี 2018-2021 และโครงการส่งเสริมเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) เพื่อส่งเสริมและผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในด้านการค้าและการลงทุนทั้งในและนอกอนุภูมิภาค (3) โครงการการประชุมธุรกิจระหว่างประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 2018-2022 (5ปี) ซึ่งข้อริเริ่ม 5 ปีนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจและส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก หรือ SME ในอนุภูมิภาค เช่น การสร้างความเชื่อมโยงทางธุรกิจระหว่างกัน การให้คำปรึกษาเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างธุรกิจ SMEs ในอนุภูมิภาคและทั่วโลก ตลอดจนส่งเสริมการลงทุนโดยการเชื่อมโยงธุรกิจ SMEs ในท้องถิ่นระหว่างประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และ (4) โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษาการพัฒนาตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในชนบท (rural e-commerce) ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 2018-2020¹²⁸ นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2019 รัฐบาลประชาชนเขตจินหนิง เมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวนของจีน ได้มีการจัดงานประชุม ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ภายใต้หัวข้อ “เฉิงตูและไทยร่วมกันผลักดันเศรษฐกิจให้รุ่งเรือง” มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนด้านการค้าและการลงทุนระหว่างไทยและเขตจินหนิง เมืองเฉิงตู¹²⁹ และเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2020 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไทยได้ลงนามความร่วมมือในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ร่วมกับสถาบันแม่โขง (MI) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตและ

¹²⁸ “LANCANG-MEKONG COOPERATION SPECIAL FUND PROJECTS,” *Lancang-Mekong Business Forum*, accessed May 7, 2020, <https://lancangmekongforum.com/lmc-special-funds-projects/>.

¹²⁹ Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, “Sichuan Province and Thailand to enhance economic and trade cooperation,” *Lancang-Mekong Cooperation*, January 13, 2020, accessed June 6, 2020, http://www.lmcchina.org/eng/sbhz_2/t1731493.htm.

สนับสนุนการค้าขายข้าวระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงให้มีความยั่งยืน¹³⁰ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากความร่วมมือในด้านการค้าการลงทุนแล้ว จีนและไทยได้มีความตกลงร่วมกันในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการบริหารจัดการและการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำระหว่างจีนกับประเทศท้ายน้ำ ได้แก่ ไทย กัมพูชา ลาว และเวียดนาม¹³¹ กล่าวได้ว่าการดำเนินงานระหว่างจีนและไทยภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงที่ผ่านมาล้วนแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก

จากการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ระหว่างจีนกับประเทศสมาชิกลุ่มน้ำโขงระหว่างปี 2016 – 2020 ซึ่งให้เห็นว่า จีนได้เข้ามาขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผ่านการสนับสนุนโครงการความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การค้า การลงทุน และการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่ประเทศสมาชิกโดยตรง เพื่อดำเนินโครงการความร่วมมือที่จีนต้องการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีน

การดำเนินงานดังกล่าวนี้ ประเทศสมาชิกลุ่มน้ำโขงต่างได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิกของกรอบความร่วมมือนี้เช่นกัน โดยประเทศลุ่มน้ำโขงได้รับประโยชน์จากการเข้ามาลงทุนค้าขายของจีน ได้รับเงินทุนสนับสนุนเพื่อพัฒนาโครงการทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศของสมาชิกลุ่มน้ำโขงซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา และสามารถใช้กรอบความร่วมมือนี้เป็นเวทีสำหรับเจรจาทวิภาคีกับจีนในการจัดการกับประเด็นปัญหาความมั่นคงของอนุภูมิภาค เช่น ปัญหาการใช้น้ำในแม่น้ำโขง ปัญหาอาชญากรรมข้ามพรมแดน ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดข้ามพรมแดน รวมถึงปัญหาโรคระบาดอย่างเช่น ไวรัสโคโรนา เป็นต้น

กล่าวได้ว่าผลประโยชน์ที่จีนและประเทศสมาชิกลุ่มน้ำโขงได้รับจากการมีความสัมพันธ์อันดีและการพึ่งพาอาศัยกันมีหลายมิติ ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งสองฝ่ายต่างได้ประโยชน์จากการค้าและการลงทุนข้ามพรมแดน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) รวมถึงการพัฒนาคุณภาพสินค้าทางการเกษตร และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกัน เป็นต้น และในมิติด้านการเมืองและความมั่นคง ทั้งสองฝ่ายมีเวทีในการเจรจาทวิภาคี โดยจีนและประเทศสมาชิกลุ่มน้ำโขงต่างตระหนักถึงความสำคัญในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ จึงได้จัดให้มีการประชุมและพบปะกันระหว่างผู้นำและเจ้าหน้าที่เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล

¹³⁰ “MOAC SIGNS PARTNERSHIP WITH MI FOR TWO RICE PROJECTS,” *Mekong Institute*, January 24, 2020, accessed June 7, 2020, <https://www.mekonginstitute.org/news-activities/detail/2020/01/24/moac-signs-partnersh/>.

¹³¹ Embassy of the People’s Republic of China in the Kingdom of Thailand, “China and Thailand Sign the MoU on Lancang-Mekong Cooperation Special Fund Projects,” October 10, 2018, accessed June 8, 2020, <http://www.chinaembassy.or.th/eng/ztgx/t1604490.htm>.

กันในระดับสำคัญอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัสซึ่งเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นเมื่อต้นปี 2020 สะท้อนให้เห็นว่า จีนและประเทศสมาชิกต่างมีความยินดีที่จะร่วมมือและสนับสนุนกันในการจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การบริจาคอุปกรณ์ทางการแพทย์และการให้ความช่วยเหลือระหว่างจีนกับประเทศลุ่มน้ำโขง

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงผลประโยชน์ในภาพรวมจะพบว่า จีนเป็นฝ่ายได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเข้ามาจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แม่โขง โดยจีนสามารถขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจผ่านการดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ ทั้งด้านการค้า การลงทุน และการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานดังที่กล่าวไว้ข้างต้น และแม้จีนจะสนับสนุนโครงการความร่วมมือในด้านอื่นด้วย เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในประเทศลุ่มน้ำโขงไปศึกษาที่จีน การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสถาบันน้ำสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกัน แต่การดำเนินงานดังกล่าวก็เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมความเป็นจีนและสถาบันที่ตั้งขึ้นนั้น จีนเป็นผู้กำกับดูแล การแลกเปลี่ยนด้านข้อมูลก็อยู่ภายใต้อำนาจของจีนเป็นหลัก จึงกล่าวได้ว่า การสนับสนุนที่เกิดขึ้นข้างต้นเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของจีนเป็นสำคัญ

ส่วนคำกล่าวที่ระบุในเอกสารสำคัญของกรอบความร่วมมือนี้ที่บอกว่า จีนและประเทศสมาชิกต้องการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาและสร้างความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาค เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกรอบความร่วมมือนี้ที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม ลดความเหลื่อมล้ำด้านการพัฒนาระหว่างประเทศ และสร้างความเป็นอยู่ที่ดีแก่ประชาชนในอนุภูมิภาคอย่างยั่งยืนนั้น จากการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานและโครงการที่เกิดขึ้นจริง ยังไม่ปรากฏข้อมูลมาสนับสนุนคำกล่าวนั้นมากพอ แต่ข้อมูลที่ปรากฏชัด คือ การดำเนินงานที่เป็นไปในทิศทางที่เอื้อต่อการตอบสนองผลประโยชน์ของจีนเป็นสำคัญ รวมทั้งการที่จีนและประเทศลุ่มน้ำโขงมีความเชื่อมโยงกันทางภูมิศาสตร์ และทำให้ทั้งสองฝ่ายมีทั้งผลประโยชน์และภัยคุกคามความมั่นคงที่ต้องเผชิญร่วมกันนั้น ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ตอกย้ำว่า การที่จีนเข้ามาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนประเทศลุ่มน้ำโขงผ่านการจัดตั้งกรอบความร่วมมือนี้ เป็นเพราะจีนตระหนักดีว่าไม่มีประเทศใดสามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะเป็นปัญหาข้ามพรมแดนได้โดยลำพัง และจีนต้องพึ่งพาอาศัยความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อสนับสนุนจีนทั้งในด้านเศรษฐกิจและด้านความมั่นคง ที่นับวันจะยิ่งทวีความสำคัญและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น จีนต้องพึ่งพาแหล่งทรัพยากรจากเมียนมาและลาวเพื่อตอบสนองต่อการอุปโภคบริโภคภายในประเทศ จีนต้องพึ่งพาไทย ลาว และเวียดนาม ในการส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนข้ามพรมแดน ที่แม้จะมีมูลค่าไม่มากหากเทียบกับมูลค่าการค้าโดยรวมของจีน แต่ก็มีความสำคัญในการช่วยให้จีนบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจของมณฑลทางตอนใต้ได้ ส่วนประเทศลุ่มน้ำโขงเองก็ต้องพึ่งพาอาศัยการค้าขายและการเข้ามาลงทุนของจีน เพื่อ

ยกระดับเศรษฐกิจภายในประเทศตัวเอง รวมถึงการพึ่งพาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรน้ำจากจีน เนื่องจากจีนเป็นประเทศต้นน้ำ การดำเนินการต่าง ๆ ของจีนย่อมส่งผลกระทบต่อถึงประเทศท้ายน้ำอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ เป็นต้น ดังนั้น จีนจึงต้องพยายามสร้างภาพลักษณ์ความ เป็นเพื่อนบ้านที่ดีและสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจร่วมกัน (Mutual trust) ให้เกิดขึ้นกับประเทศสมาชิก กลุ่มน้ำโขง เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในการจัดการกับประเด็นความมั่นคงในระดับอนุภูมิภาค และสร้าง ฐานอำนาจที่มั่นคงในการก้าวไปสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจในการเมืองโลกต่อไป

สรุป

ความร่วมมือระหว่างจีนกับประเทศกลุ่มน้ำโขงที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ระหว่างปี 2016 – 2020 หรือตลอดระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า จีนมีท่าทีที่จะเข้ามาขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง โดยดำเนินการผ่านการสนับสนุนและการ ส่งเสริมให้เกิดโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ที่ให้ความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก เช่น การก่อสร้างถนน ทางรถไฟ การส่งเสริมด้านการค้าและการลงทุน การส่งเสริมความร่วมมือด้าน การจัดการทรัพยากรน้ำ และการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร ตลอดจนการให้เงินทุนเพื่อสนับสนุน โครงการต่าง ๆ ผ่านสถาบันแมโขง (MI) นอกจากนี้ การดำเนินงานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งภายใต้กรอบ ความร่วมมือนี้ คือ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในลักษณะทวิภาคี โดยผู้นำจีน เป็นฝ่ายเดินทางเยือนประเทศเพื่อนบ้านเพื่อกระชับความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง แสดงถึงความ พยายามของจีนในการเข้ามามีบทบาทและขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงผ่านการ ดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง และสะท้อนชัดถึงลักษณะการเข้ามามี ปฏิสัมพันธ์ของจีนกับประเทศสมาชิกกลุ่มน้ำโขงที่มีทั้งรูปแบบพหุภาคี คือ การสร้างความร่วมมือในเวที รวมของกรอบความร่วมมือ และแบบทวิภาคี คือ การเจรจาและสนับสนุนโดยตรงระหว่างจีนกับ ประเทศสมาชิก

การดำเนินงานดังกล่าวของจีนสะท้อนให้เห็นว่า การที่จีนได้สนับสนุนให้มีจัดตั้งกรอบความ ร่วมมือนี้ขึ้นมาเป็นเพราะจีนเห็นถึงความสำคัญของประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ใน ฐานะพื้นที่ทางยุทธศาสตร์สำคัญที่เชื่อมโยงกับจีนด้วยภูเขาและแม่น้ำสายเดียวกัน ทั้งยังเป็นพื้นที่ส่วน หนึ่งตามโครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ทำให้จีนต้องการเข้ามากระชับความสัมพันธ์และสร้างความ เชื่อมมั่นต่อประเทศเพื่อนบ้าน โดยการเข้ามาสร้าง สานต่อ และกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อน บ้านในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงทั้ง 5 ประเทศ เพื่อนำไปสู่ความไว้เนื้อเชื่อใจร่วมกัน (Mutual trust) และ ความไว้เนื้อเชื่อใจร่วมกันนี้จะนำไปสู่ความยินยอมพร้อมใจในการทำตามความต้องการของจีนได้ใน ที่สุด และในท้ายที่สุดจะทำให้จีนสามารถขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของตนและบริหารจัดการ

ผลประโยชน์แห่งชาติของตนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงผ่านกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขงได้อย่าง
เต็มที่

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์แรงจูงใจของจีนในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง โดยวิเคราะห์ตามมุมมองของทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Power Transition) สามารถอธิบายได้ดังนี้

การพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศของจีนจนมีความมั่นคงมากพอจะก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจได้นั้นสอดคล้องและเป็นไปตามขั้นตอนการเปลี่ยนผ่านอำนาจจากประเทศที่มีอำนาจขนาดใหญ่ (Great Power) มาเป็นประเทศมหาอำนาจหรือประเทศที่มีอำนาจครอบงำ (Dominant Power) โดยจีนมีปัจจัยที่เอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านอำนาจอย่างครบถ้วน ได้แก่ ปัจจัยแรก จีนมีจำนวนประชากรมหาศาล ปัจจัยที่สอง จีนมีเสถียรภาพทางการเมืองอันเกิดจากการปกครองภายใต้ระบบสังคมนิยมที่มีการถ่ายทอดอำนาจระหว่างผู้นำรุ่นต่อรุ่นอย่างเข้มแข็ง และปัจจัยที่สาม จีนมีเศรษฐกิจที่มั่นคง ปัจจัยเหล่านี้ล้วนผลักดันให้จีนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้มีความมั่นคงได้อย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การปฏิรูปและเปิดประเทศในปี 1978 เป็นต้นมา และทำให้จีนมีศักยภาพมากพอที่จะก้าวขึ้นมาเป็นประเทศมหาอำนาจใหม่ที่สามารถท้าทายมหาอำนาจเก่าอย่างสหรัฐอเมริกาได้

ในบริบทของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง จีนได้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขงขึ้นมาใหม่ สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการเข้ามามีบทบาทและช่วงชิงอำนาจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงของจีน ซึ่งก่อนหน้านี้จีนมิได้มีบทบาทในการสร้างความร่วมมือกับอนุภาคนั้นซึ่งเปรียบเสมือนสนามหลังบ้านของตนเท่าใดนัก สำหรับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงนั้น ถือเป็นแหล่งทรัพยากรที่สมบูรณ์และเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่ประเทศมหาอำนาจทั้งในและนอกภูมิภาคต่างพยายามเข้ามามีบทบาทผ่านการจัดตั้งกรอบความร่วมมือต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง กล่าวได้ว่าในระยะแรก กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาค ล้วนได้รับการสนับสนุนจากประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาคเป็นส่วนใหญ่ เช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย โดยจีนยังมิได้ให้ความสำคัญกับการเข้ามามีบทบาทในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมากนัก เห็นได้จากการที่จีนมิได้สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกรอบความร่วมมือใดอย่างเต็มตัว ทำให้บทบาทนำในการพัฒนาประเทศลุ่มน้ำโขงในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ตกเป็นของประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาคอย่างสหรัฐฯ และประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอื่นที่เข้ามาสร้างความร่วมมือกับประเทศลุ่มน้ำโขง ต่อมาในระยะหลัง นับตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา เมื่อจีนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้มีความเสถียรภาพและมีศักยภาพได้แล้ว ประกอบกับจีนได้ริเริ่มแนวคิดความฝันของจีน (Chinese Dream) และมีนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI) ทำให้จีนเริ่มดำเนินนโยบายในลักษณะเข้าหาประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากความพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

นับตั้งแต่หลังปี 2013 เป็นต้นมา โดยในปี 2014 ถึงปี 2015 จีนได้เสนอแนวคิดในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงขึ้น และดำเนินการผลักดันอย่างต่อเนื่องจนสามารถจัดตั้งกรอบความร่วมมือดังกล่าวได้สำเร็จอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2016

โดยจากการศึกษาข้อมูลสำคัญและการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขง ตั้งแต่ปี 2016 จนถึง ปี 2020 และการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ในช่วงหลังสงครามเย็น ระหว่างปี 1990 จนถึงปี 2017 พบว่า ในช่วงแรกของการดำเนินนโยบาย นับตั้งแต่หลังปี 1990 เป็นต้นมา จีนให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงภายในประเทศเป็นหลัก โดยในช่วงเวลานี้จีนได้มีการสนับสนุนให้มณฑลทางตอนใต้เข้าร่วมเป็นสมาชิก GMS ด้วย อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวนั้นเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของมณฑลทางตอนใต้เป็นสำคัญ ต่อมาในปี 2013 หลังมีการประกาศนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI) จีนได้เริ่มดำเนินนโยบายที่หันมาให้ความสำคัญและเข้าหาประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น เนื่องจากนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศต่าง ๆ ในการเข้าร่วมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางสายไหมทั้งทางบกและทางทะเลเข้าด้วยกัน การดำเนินงานดังกล่าวจึงต้องอาศัยการเชื่อมโยงพื้นที่ของหลายประเทศ ซึ่งรวมถึงพื้นที่บางส่วนของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงซึ่งมีภูมิศาสตร์ที่ตั้งที่สามารถเชื่อมโยงจีนไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ตามแผนงาน BRI ด้วย ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ จีนหันมาให้ความสนใจกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมากขึ้น โดยการดำเนินนโยบายของจีนในระยะหลัง ตั้งแต่ปี 2016 ถึงปี 2020 เน้นให้ความสำคัญกับการสนับสนุนนโยบาย BRI เป็นหลัก จีนพยายามผลักดันและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงขึ้น เพื่อตอบสนองต่อการดำเนินนโยบายดังกล่าว และเป็นเวทีในการจัดการกับปัญหาภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่

เนื่องจากจีนและประเทศลุ่มน้ำโขงมีปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่เชื่อมโยงและมีอาณาเขตติดต่อกัน ส่งผลให้ทั้งสองฝ่ายต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันหลายมิติ เช่น มิติทางเศรษฐกิจ จีนต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจทางตอนใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล โดยต้องพึ่งพาการค้าชายแดนและการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ส่วนประเทศลุ่มน้ำโขงต่างต้องพึ่งพาการค้าและการลงทุนจากจีน รวมทั้งเงินทุนที่จีนสนับสนุนโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ซึ่งมีมูลค่ามหาศาลและบางโครงการช่วยสนับสนุนการพัฒนาภายในประเทศของเหล่าสมาชิกลุ่มน้ำโขงอีกด้วย สำหรับมิติด้านความมั่นคง จีนและประเทศลุ่มน้ำโขงต่างเผชิญกับภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional security) ซึ่งมีลักษณะข้ามพรมแดนและต้องอาศัยการบริหารจัดการร่วมกันทั้งอนุภูมิภาค

ทำให้ทั้งสองฝ่ายต้องมีเวทีหรือพื้นที่กลางสำหรับปรึกษาหารือและสรุปแนวทางในการบริหารจัดการ ประเด็นสำคัญระดับอนุภูมิภาคร่วมกัน

นอกจากนี้ จากการศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมงโขง (LMC) ตั้งแต่ปี 2016 ถึงปี 2020 พบว่า ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกรอบความร่วมมือนี้ สะท้อนให้เห็นถึงเจตนาของจีนที่พยายามนำเสนอภาพลักษณ์ของการพัฒนาร่วมกันและเน้นการดำเนินงานที่ได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย (win-win situation) โดยในเอกสารสำคัญระบุถึงเป้าหมายในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาการดำเนินงานและโครงการความร่วมมือของจีนที่เกิดขึ้นตลอด 4 ปี พบว่า จีนเป็นผู้มีบทบาทนำในการดำเนินกิจกรรมหลักภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ เช่น เป็นประธานการประชุม เป็นผู้เลือกสถานที่กำหนดวาระ และเป็นผู้มีอำนาจในการเลือกสนับสนุนโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ ฯลฯ ถึงแม้ว่าจีนและประเทศสมาชิกกลุ่มน้ำโขงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาความร่วมมือใน 3 สาขาหลัก ได้แก่ (1) สาขาการเมืองและความมั่นคง (2) สาขาเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ (3) สาขาสังคม วัฒนธรรม และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชน และความร่วมมือ 5 ด้านที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้น ได้แก่ (1) ด้านการสร้างเชื่อมโยง (2) ด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดน (3) ด้านความสามารถในการผลิต (4) ด้านทรัพยากรน้ำ และ (5) ด้านการเกษตรและการขจัดความยากจน แต่หากพิจารณาทิศทางการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ในช่วงระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2016 จนถึงปัจจุบัน พบว่า จีนเลือกสนับสนุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจมากเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการส่งเสริมด้านการค้าและการลงทุนชายแดน การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าและการขนส่งระหว่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีน อย่างไรก็ตาม แม้จีนจะสนับสนุนโครงการความร่วมมือในด้านอื่นด้วย เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในประเทศกลุ่มน้ำโขงไปศึกษาที่จีน การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสถาบันน้ำสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกัน แต่การดำเนินงานดังกล่าวก็เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมความเป็นจีนและสถาบันที่ตั้งขึ้นนั้น จีนเป็นผู้กำกับดูแล การแลกเปลี่ยนด้านข้อมูลก็อยู่ภายใต้อำนาจของจีนเป็นหลัก จึงกล่าวได้ว่า การสนับสนุนที่เกิดขึ้นข้างต้นเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของจีนเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ สามารถสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ตามมุมมองของทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านของอำนาจ (Power Transition) ได้ว่าจีนมีแรงจูงใจสำคัญในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมงโขง (LMC) 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก จีนจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตนในอนุภูมิภาค และเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และสนับสนุนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างจีนกับประเทศเพื่อนบ้าน กล่าวคือ ในช่วงศตวรรษที่ 20 ภายหลังการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจนพร้อมแล้ว จีนเริ่มมีการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจมายังประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมากขึ้น เห็นได้ชัดจากการผลักดันให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงขึ้น โดยมีได้สนใจเข้าร่วมกรอบความร่วมมือเดิมที่มีอยู่ การกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าที่ผ่านมามีได้ละเลยอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงซึ่งเป็นดังสนามหลังบ้านของจีน เพียงแต่จีนต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาภายในประเทศเป็นลำดับแรก และเมื่อจีนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศให้มีเสถียรภาพและมีศักยภาพได้แล้ว จีนจึงขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของตนออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงขึ้น นอกจากนี้ การที่จีนเข้ามาให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศลุ่มน้ำโขงผ่านกรอบความร่วมมือที่ตนเองมีบทบาทนำได้เต็มที่เช่นนี้ ทำให้จีนสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินงานและสนับสนุนโครงการที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองได้อย่างเต็มที่ เช่น การสนับสนุนโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อนำไปเชื่อมโยงกับโครงการ BRI ของจีนเอง การส่งเสริมนโยบายด้านการค้าและการลงทุนข้ามพรมแดน รวมถึงการส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์ในลักษณะทวิภาคีกับประเทศสมาชิกทั้ง 5 ประเทศ ผ่านการพบปะกันระหว่างผู้นำ เพื่อสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นระหว่างจีนกับประเทศลุ่มน้ำโขง เหล่านี้ล้วนทำให้จีนได้รับความไว้วางใจและกลายเป็นประเทศที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจต่ออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอย่างเต็มที่ และสามารถชี้นำหรือผลักดันประเด็นด้านเศรษฐกิจ ผ่านการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงให้เป็นไปตามที่จีนต้องการ กล่าวได้ว่ากรอบความร่วมมือที่จีนจัดตั้งขึ้นนี้ เอื้อประโยชน์ให้จีนสามารถเป็นผู้นำในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานที่ตอบสนองต่อนโยบายทางเศรษฐกิจของตน และทำให้จีนสามารถบริหารจัดการผลประโยชน์ภายในอนุภูมิภาคได้อย่างเต็มที่ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมหรือทำตามกฎเกณฑ์ของกรอบความร่วมมือเดิมที่มีมหาอำนาจอื่นสร้างไว้

ประการที่สอง จีนจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วงชิงบทบาทนำในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงจากมหาอำนาจนอกภูมิภาค กล่าวคือ การที่จีนพยายามสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง - แมโขงนั้น เป็นพฤติกรรมของการก้าวขึ้นมาช่วงชิงอำนาจของประเทศมหาอำนาจลำดับรอง เนื่องจากความสัมพันธ์ในระบบระหว่างประเทศตามมุมมองของทฤษฎีนี้มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์แบบลำดับชั้น ประเทศที่อยู่บนลำดับชั้นสูงสุดของความสัมพันธ์ คือ ประเทศมหาอำนาจ (dominant power) ซึ่งเป็นผู้กำหนดและควบคุมกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ รองลงมา คือ ประเทศที่มีอำนาจขนาดใหญ่หรือประเทศที่มีอำนาจลำดับรอง (great

power) ซึ่งเป็นประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจภายในของตนให้มีเสถียรภาพและมีความเจริญเติบโตจนสามารถก้าวขึ้นมาเป็นอำนาจทัดเทียมกับประเทศมหาอำนาจ (dominant power) ได้ โดยประเทศที่มีอำนาจลำดับรอง (great power) อาจก้าวขึ้นมาท้าทายมหาอำนาจ (dominant power) และระเบียบระหว่างประเทศที่มีอยู่เดิม หากระเบียบระหว่างประเทศและกฎเกณฑ์ที่มหาอำนาจสร้างไว้นั้นไม่ตอบโจทย์ต่อความต้องการและขีดขวางการเติบโตของตน แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับท่าทีของจีนที่ต้องการเข้ามามีบทบาทนำมากขึ้น โดยจีนไม่สนใจเข้าร่วมกรอบความร่วมมือได้อย่างจริงจัง และเมื่อจีนมีความพร้อม จีนเลือกที่จะจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง ขึ้นมาใหม่ พฤติกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าจีนต้องการก้าวขึ้นมาท้าทายมหาอำนาจเดิมที่มีบทบาทในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยการก้าวขึ้นมาเป็นผู้มีบทบาทนำในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการและการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือที่จัดตั้งขึ้นด้วยตนเอง โดยไม่ต้องการทำตามกฎระเบียบที่มหาอำนาจอื่นได้สร้างไว้ในกรอบความร่วมมือเดิมที่มีอยู่ เช่น จีนสามารถให้เงินทุนและให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกได้อย่างเต็มที่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่ตนเองกำหนดขึ้น นอกจากนี้ การที่จีนไม่เข้าร่วมกรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่มีอยู่เดิม อาจเป็นเพราะจีนเห็นว่ากรอบความร่วมมือเหล่านั้นไม่ตอบโจทย์ต่อความต้องการและขีดขวางการเติบโตของจีน เช่น หากจีนเข้าร่วมกรอบความร่วมมืออื่น จีนจะไม่สามารถผลักดันการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อนำไปเชื่อมโยงกับโครงการ BRI ได้อย่างที่จีนต้องการ

ประการที่สาม จีนจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขงขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมอำนาจทางเศรษฐกิจของจีนให้แข็งแกร่งขึ้น จนสามารถก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจและเป็นที่ยอมรับของประชาคมโลก กล่าวคือ การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือนี้จีนเน้นสร้างภาพลักษณ์ของการพัฒนาร่วมกันและการดำเนินงานที่ได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย (win-win situation) นอกจากนี้ จีนยังให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงและร่วมมือกับกรอบความร่วมมือเดิมที่มีอยู่อีกด้วย แนวทางดังกล่าวสะท้อนถึงภาพลักษณ์ของการก้าวขึ้นมาอย่างสันติของจีน ที่ไม่ได้ต้องการขัดขวางแต่ยินดีร่วมมือในส่วนที่ได้ผลประโยชน์ร่วมกัน กล่าวได้ว่า การดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขงนี้จะช่วยสานฝันจีนที่ต้องการกลับมายิ่งใหญ่ได้อีกครั้ง ทั้งยังช่วยทำให้ภาพลักษณ์การก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจใหม่ของจีนนั้นเป็นไปอย่างสันติ (peaceful rising) และในท้ายที่สุดจีนจะสามารถใช้กรอบความร่วมมือนี้เป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยเปลี่ยนผ่านอำนาจจากการเป็นประเทศมหาอำนาจลำดับรอง (Great power) ไปสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจ (Dominant power) ที่มีอำนาจครอบงำอยู่ในลำดับขั้นสูงสุดของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้อย่างเต็มภาคภูมิ

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้จีนจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง มี 3 ประการ ได้แก่ (1) จีนสามารถใช้กรอบความร่วมมือนี้เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้อย่างเต็มที่ (2) จีนสามารถใช้กรอบความร่วมมือนี้เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วงชิงบทบาทในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงจากมหาอำนาจนอกภูมิภาค และ (3) จีนสามารถใช้กรอบความร่วมมือนี้เพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมอำนาจทางเศรษฐกิจให้แข็งแกร่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้จีนสามารถขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้อย่างเต็มที่ โดยในท้ายที่สุด กรอบความร่วมมือนี้จะช่วยสนับสนุนให้จีนสามารถก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจ (Dominant power) ที่ได้รับการยอมรับจากประชาคมโลกได้อย่างเต็มภาคภูมิ

ข้อเสนอแนะ

ประการแรก เนื่องจากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนผ่านกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แมโขง ระหว่างปี 2016 ถึงปี 2020 ปรากฏว่า จีนเป็นประเทศที่ได้ประโยชน์มากที่สุดจากการจัดตั้งกรอบความร่วมมือนี้ โดยจีนสามารถใช้ศักยภาพและความพร้อมทาง

เศรษฐกิจของตนในการก้าวขึ้นมามีบทบาทนำและสามารถขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค
ลุ่มน้ำโขงได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น ไทยในฐานะประเทศสมาชิกควรมีการศึกษาและติดตามการดำเนินงาน
ของจีนภายใต้กรอบความร่วมมืออย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการถูกรอบงำทางเศรษฐกิจ
จากจีนและเพื่อให้สามารถกำหนดท่าทีในการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ได้เหมาะสม
ต่อไป

ประการที่สอง การศึกษาวิจัยเรื่องการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนผ่านกรอบความ
ร่วมมือล้านช้าง – แม่โขงฉบับนี้ เป็นการศึกษากรอบความร่วมมือนี้ในระยะเริ่มต้น เนื่องจากกรอบ
ความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขงยังเป็นกรอบใหม่ที่มีการดำเนินงานมาเพียง 4 ปีเท่านั้น (2016 - 2020)
ดังนั้น รายละเอียดการดำเนินงานของโครงการความร่วมมือภายใต้กรอบนี้จึงยังไม่มากนัก โดย
ข้อมูลที่ได้พบส่วนใหญ่มีได้ลงรายละเอียดครบถ้วนทุกโครงการ และข้อมูลการดำเนินงานที่ค้นพบส่วน
ใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม เอกสารสำคัญที่กำหนดแนวทางการดำเนินงาน และแผนการ
ดำเนินโครงการในภาพรวมเท่านั้น ส่วนรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการยังมิได้
ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจนนัก ในอนาคตข้างหน้า เมื่อกรอบความร่วมมือนี้ได้ดำเนินการไปอีกสัก
ระยะหนึ่งและมีการดำเนินงานที่หลากหลายขึ้น ผู้ที่สนใจในประเด็นการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจ
ของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ผ่านการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขงนี้ จะสามารถ
รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นนี้ได้โดย
ละเอียดอีกครั้ง สารนิพนธ์ฉบับนี้จึงเป็นดังสารตั้งต้นให้กับผู้ที่สนใจได้นำไปศึกษาต่อยอด และหวังเป็น
อย่างยิ่งว่าการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการขยายอิทธิพลทาง
เศรษฐกิจของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ผ่านการจัดตั้งกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม่โขง ใน
อนาคตข้างหน้าต่อไป

บรรณานุกรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาษาอังกฤษ

Brilingaité, Vilté. "China's Transboundary River Governance: The Case of the Lancang-Mekong River." *Centre for East and South-East ASIAN Studies*. (2017): 16.

Accessed May 11, 2020,

<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=8958667&fileId=8958668>.

Bunyavejchewin, Poowin. "The Lancang-Mekong Cooperation (Mlc) Viewed in Light of the Potential Regional Leader Theory." *Journal of Mekong Societies*. No. 3.

(2016): 49-64. Accessed May 10, 2020, [https://so03.tci-](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/mekongjournal/article/view/73313/59025)

[thaijo.org/index.php/mekongjournal/article/view/73313/59025](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/mekongjournal/article/view/73313/59025).

Busbarat, Pongphisoot. "Grabbing the Forgotten: China's Leadership Consolidation in Mainland Southeast Asia through the Mekong-Lancang Cooperation." *ISEAS*.

(2018): 1. Accessed April 10, 2020,

https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2018_7@50.pdf.

———. "Grabbing the Forgotten: China's Leadership Consolidation in Mainland Southeast Asia through the Mekong-Lancang Cooperation." (2018): 1.

———. "Grabbing the Forgotten: China's Leadership Consolidation in Mainland Southeast Asia through the Mekong-Lancang Cooperation." *ISEAS*. (2018): 1.

Accessed May 10, 2020,

https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2018_7@50.pdf.

Charadine, Pich. "Cambodia in the Context of Mekong – Lancang Cooperation (Mlc): Progress and Ways Forward." *Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS)*. (December,

2018): 16. Accessed April 19, 2020,

[https://www.kas.de/documents/264850/264899/PICH+CHARADINE+-](https://www.kas.de/documents/264850/264899/PICH+CHARADINE+-+CAMBODIA+IN+THE+CONTEXT+OF+MEKONG-LANCANG+COOPERATION+%28MLC%29+-+PROGRESS+AND+WAYS+FORWARD.pdf/877f94d8-4cfa-1d0c-7a67-e5da7a4c7d0c?version=1.0&t=1547520230286)

[+CAMBODIA+IN+THE+CONTEXT+OF+MEKONG-](https://www.kas.de/documents/264850/264899/PICH+CHARADINE+-+CAMBODIA+IN+THE+CONTEXT+OF+MEKONG-LANCANG+COOPERATION+%28MLC%29+-+PROGRESS+AND+WAYS+FORWARD.pdf/877f94d8-4cfa-1d0c-7a67-e5da7a4c7d0c?version=1.0&t=1547520230286)

[LANCANG+COOPERATION+%28MLC%29+-](https://www.kas.de/documents/264850/264899/PICH+CHARADINE+-+CAMBODIA+IN+THE+CONTEXT+OF+MEKONG-LANCANG+COOPERATION+%28MLC%29+-+PROGRESS+AND+WAYS+FORWARD.pdf/877f94d8-4cfa-1d0c-7a67-e5da7a4c7d0c?version=1.0&t=1547520230286)

[+PROGRESS+AND+WAYS+FORWARD.pdf/877f94d8-4cfa-1d0c-7a67-](https://www.kas.de/documents/264850/264899/PICH+CHARADINE+-+CAMBODIA+IN+THE+CONTEXT+OF+MEKONG-LANCANG+COOPERATION+%28MLC%29+-+PROGRESS+AND+WAYS+FORWARD.pdf/877f94d8-4cfa-1d0c-7a67-e5da7a4c7d0c?version=1.0&t=1547520230286)

[e5da7a4c7d0c?version=1.0&t=1547520230286](https://www.kas.de/documents/264850/264899/PICH+CHARADINE+-+CAMBODIA+IN+THE+CONTEXT+OF+MEKONG-LANCANG+COOPERATION+%28MLC%29+-+PROGRESS+AND+WAYS+FORWARD.pdf/877f94d8-4cfa-1d0c-7a67-e5da7a4c7d0c?version=1.0&t=1547520230286).

- Gates, Scott and Woosang Kim. "Power Transition Theory and the Rise of China." *SAGE journals* (2015): 219. Accessed June 19, 2020.
<https://doi.org/10.1177/2233865915598545>.
- Kugler, Jacek and Ronald Tamen. "Regional Challenge: China's Rise to Power." *APCSS*. 36. Assessed June 22, 2020,
<https://apcss.org/Publications/Edited%20Volumes/RegionalFinal%20chapters/Chapter4Kugler.pdf>.
- "Lancang -Mekong Cooperation Special Fund Projects." *Lancang-Mekong Business Forum*. (accessed May 7, 2020), <https://lancangmekongforum.com/lmc-special-funds-projects/>.
- Ministry, Chinese Foreign. "The 4th Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia (Cica) Summit Held in Shanghai. Xi Jinping Presides over the Summit and Delivers Important Speech Advocating Common, Comprehensive, Cooperative and Sustainable Security in Asia for New Progress in Security Cooperation of Asia." *II. China's Security Vision for the Asia-Pacific Region*. (May, 2017), Accessed May 15, 2020.
https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1429771.shtml.
- Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China. "The 5th Lancang-Mekong Cooperation Senior Officials' Meeting Held Successfully." (2017), Accessed April 30, 2020.
https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/wshd_665389/t1506508.shtml.
- . "Sanya Declaration of the First Lancang-Mekong Cooperation (Lmc) Leaders' Meeting." *FMPRC*. (March 23, 2016), Accessed April 11, 2020.
https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1350039.shtml.
- "Moac Signs Partnership with Mi for Two Rice Projects." *Mekong Institute*. (January 24, 2020), Accessed June 7, 2020. <https://www.mekonginstitute.org/news-activities/detail/2020/01/24/moac-signs-partnersh/>.
- Organski, A.F.K. "The Power Transition." In *World Politics* . (1958) : 301-305.
- Organski, A.F.K. and Jacek Kugler. "The Power Transition: A Retrospective and Prospective Evaluation." *Handbook of War Studies*. (1989): 171 – 76. Accessed June 19, 2020,

<https://www.acsu.buffalo.edu/~fczagare/PSC%20346/Kugler%20and%20Organ-ski.pdf>.

Rauch, Carsten. "Beyond Peace and War Towards a Typology of Power Transitions." *ASPJ Africa & Francophonie*. no. 3(2015): 5-6. Accessed June 21, 2020, https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/ASPJ_French/journals_E/Volume-06_Issue-3/rauch_e.pdf.

Sach, Nguyen Dinh. "The Lancang-Mekong Cooperation Mechanism (MLcm) and Its Implications for the Mekong Sub-Region." *Pacific Forum CSIS*. (2018): 8-49. Accessed May 10, 2020, https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/issuesinsights_vol18wp1_lancang-mekong-cooperationmechanism-MLCm.pdf?76VizjQ09RU2Rnnpn0HweoqeNaG8.xeLv.

Secretariat, Lancang-Mekong Cooperation China. "Ambassador Wang Wentian Attending Chinese New Year Celebration Held by Cambodia-China Friendship Association." *Lancang-Mekong Cooperation*. (February, 2020), Accessed May 30, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1637033.htm.

———. "Cambodia Attracts 3.6-Bln-Usd Fdi in 2019, 43 Pct from China." *Lancang-Mekong Cooperation*. (January 13, 2020), Accessed May 29, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1731462.htm.

———. "Cambodia Inaugurates China-Funded Road Connecting Pursat Province to Thai Border." *Lancang-Mekong Cooperation*. (March 11, 2020), Accessed May 29, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1754396.htm.

———. "Cambodian Pm's China Visit Injects New Impetus to Bilateral Ties: Chinese Ambassador." *Lancang-Mekong Cooperation*. (January 28, 2019), Accessed May 29, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1633011.htm.

———. "China-Laos Railway Tunnel's Border Drilling Finished." *Lancang-Mekong Cooperation*. (May 5, 2020), Accessed May 30, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1781141.htm.

———. "China Arranges Vessels to Ship Garment, Footwear Raw Materials to Cambodia: Pm." *Lancang-Mekong Cooperation*. (March 12, 2020), Accessed May 29, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1754908.htm.

- . "China Donates Medical Equipment, Accessories to Myanmar's Covid-19 Testing Laboratory." *Lancang-Mekong Cooperation*. (May 6, 2020).
- . "Lmc Diplomatic Joint Working Group Meeting." *Lancang-Mekong Cooperation*. (2017), Accessed April 30, 2020.
http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/hlm/dwgm/t1519510.htm.
- . "Myanmar, China Good Neighbors with Cooperative Relations, Says Top Lawmaker." *Lancang-Mekong Cooperation*. (January 1, 2020), Accessed May 30, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1733316.htm.
- . "Xi Jinping Meets Again with General Secretary of the Cpv Central Committee Nguyen Phu Trong." *Lancang-Mekong Cooperation*. , Accessed June 12, 2020.
http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1511985.htm.
- Secretariat, Lancang-Mekong Cooperation China. "Cambodia, China Launch Joint Military Exercise on Anti-Terrorism, Humanitarian Rescue." *Lancang-Mekong Cooperation*. (March 16, 2020), Accessed May 30, 2020.
http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1756234.htm.
- Secretariat, Lancang-Mekong Cooperation China. "3+5 Cooperation Framework." *Lancang-Mekong Cooperation*. (March 23, 2016), Accessed April 30, 2020.
http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/35hz/.
- Secretariat, Lancang - Mekong Cooperation China. "Main Mechanism." *Lancang-Mekong Cooperation*. (March 23, 2016), Accessed April 30, 2020.
http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/.
- Secretariat, Lancang -Mekong Cooperation China. "6th Lancang-Mekong Cooperation Senior Officials' Meeting Paves Way for Summit." *Lancang-Mekong Cooperation*. (2018), Accessed April 30, 2020.
http://www.lmcchina.org/eng/hzdt_1/t1524707.htm.
- . "Across China: Cross-Border E-Commerce Boosts Trade in China-Vietnam Border Country." *Lancang-Mekong Cooperation*. , Accessed June 5, 2020.
http://www.lmcchina.org/eng/sbh_2/t1728865.htm.
- . "Cambodia Inaugurates China-Funded National Road in Western Provinces." *Lancang-Mekong Cooperation*. (February 27, 2020), Accessed May 29, 2020.
http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1749941.htm.

- . "Cambodia to Open 6th Trade Center in China Later December." *Lancang-Mekong Cooperation*. (December 19, 2019), Accessed May 29, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1726065.htm.
- . "China-Cambodia Community of Shared Future to Bring Vigorous Development to Cambodia: Cambodian Deputy Pm." *Lancang-Mekong Cooperation*. (April, 2020), Accessed May 30, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1774462.htm.
- . "Chinese State Councilor Lauds Progress in Lancang-Mekong Cooperation." *Lancang-Mekong Cooperation*. (2020), Accessed April 30, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/zyxw_5/t1748302.htm.
- . "High Level Meetings." *Lancang-Mekong Cooperation*. (March 23, 2016), Accessed April 30, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/hlm/.
- . "Lmc Senior Officials' Meeting." *Lancang-Mekong Cooperation*. (2017), Accessed April 30, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/zyjz_3/hlm/som/t1519509.htm.
- . "Myanmar Experts Hail China-Myanmar Future Cooperation after Xi's State Visit." *Lancang-Mekong Cooperation*. (January 1, 2020), Accessed June 12, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1734128.htm.
- . "Sanya Declaration of the First Lancang-Mekong Cooperation (Lmc) Leaders' Meeting." *Lancang-Mekong Cooperation*. (March 23, 2016), Accessed April 1, 2020. https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1350039.shtml.
- . "Sichuan Province and Thailand to Enhance Economic and Trade Cooperation." *Lancang-Mekong Cooperation*. (January 13, 2020), Accessed June 6, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/sbhz_2/t1731493.htm.
- . "Vietnam Highly Values China's Efforts in Preventing and Controlling Covid-19: Vice Spokesperson." *Lancang-Mekong Cooperation*. (February 2, 2020), Accessed June 6, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1747834.htm.
- . "Vietnam Set to Import More Electricity from China, Laos." *Lancang-Mekong Cooperation*. , Accessed June 5, 2019. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_1/t1669733.htm.

- . "Xi Jinping Attends Welcoming Banquet Hosted by General Secretary of the Lprp Central Committee and President Bounnhang Vorachith of Laos." *Lancang-Mekong Cooperation*. , Accessed May 30, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1511979.htm.
- . "Xi Jinping Meets Again with General Secretary of the Lprp Central Committee and President Bounnhang Vorachit of Laos." *Lancang-Mekong Cooperation*. , Accessed May 30, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1511987.htm.
- . "Xi Jinping Meets with Prime Minister Thongloun Sisoulith of Laos." *Lancang-Mekong Cooperation*. , Accessed May 30, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/mghwgd_t1/t1511984.htm.
- . "Xi Says China-Myanmar Ties at Key Juncture Linking Past and Future." *Lancang-Mekong Cooperation*. (June 9, 2020), Accessed June 12, 2020. http://www.lmcchina.org/eng/zyxw_5/t1787175.htm.
- Secretariat, The ASEAN. "Share of China to Asean's Total Exports and Total Imports, in %." *ASEAN ECONOMIC INTEGRATION BRIEF*. no.5 (2019): 2-3. accessed 22 May, 2020, https://asean.org/storage/2019/06/AEIB_5th_Issue_Released.pdf.
- Shengda, He and Sheng Lijun. *Yunnan's Greater Mekong Sub-Region Strategy*. Saw Swee-Hock, Sheng Lijun and Chin Kin Wah ed. (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies. 2005), 296.
- "Spirit of Lancang-Mekong Cooperation Driving Force in Building Peaceful, Prosperous Community: Cambodian Fm." *Global Times*. , Accessed April 30, 2020. <http://www.globaltimes.cn/content/1094878.shtml>.
- Suthiphand, Buddhagarn Rutchatorn and Anupama Devendrakumar Chirathivat. "China's Rise in Mainland Asean New Dynamics and Changing Landscape." *World Scientific* (2019), Accessed May 11, 2020. <https://doi.org/10.1142/11133>.
- Thailand, Embassy of the People's Republic of China in the Kingdom of. "China and Thailand Sign the Mou on Lancang-Mekong Cooperation Special Fund Projects."(October 10, 2018), Accessed June 8, 2020. <http://www.chinaembassy.or.th/eng/ztx/t1604490.htm>.

"Things to Know About 2nd Lancang-Mekong Cooperation Leaders' Meeting." *CGTN*. (January, 2018), Accessed May 5, 2020.

https://news.cgtn.com/news/3445544d77677a6333566d54/share_p.html.

Wei, Xing. "Lancang-Mekong River Cooperation and Trans-Boundary Water Governance a Chinese Perspective." *China Quarterly of International Strategic Studies* (2017): 17,

<https://www.worldscientific.com/doi/pdf/10.1142/S2377740017500233>.

Xiaoshan, Wu. "China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation, Lancang-Mekong Cooperation (Lmc)." *China SCIO* (January, 2017), Accessed May 27, 2020.

<http://www.scio.gov.cn/zfbps/32832/Document/1539908/1539908.htm>.

ภาษาไทย

กลุ่มประสานงานคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา. "สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่ออังคารที่ 15 มีนาคม 2559." (2559): 5, <http://information.rid.go.th/secretary/scan/zc326>.

กองกิจการเพื่อการพัฒนา. "คณะกรรมการแม่โขง (Mekong River Commission: Mrc)." กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (30 มกราคม 2558), เข้าถึงเมื่อ 2 เมษายน 2563. <http://www.mfa.go.th/main/th/issues/42463--คณะกรรมการแม่โขง.html>.

กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ. "กรอบความร่วมมือแม่โขง - ล้านช้าง (Mekong - Lancang Cooperation : Mlc)." กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2561), เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม 2563.

<http://tica.thaigov.net/main/contents/files/relation-20180720-115930-221054.pdf>.

———. "ความร่วมมือประเทศลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น (Mekong-Japan Cooperation)." กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (27 มกราคม 2558), เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2563. [http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16214-ความร่วมมือประเทศลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น-\(Mekong-Japa.html](http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16214-ความร่วมมือประเทศลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น-(Mekong-Japa.html).

———. "ความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี (Mekong - Rok Cooperation)." กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (27 มกราคม 2558), เข้าถึงเมื่อ 1

- เมษายน 2563. [http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/25432-ความร่วมมือประเทศลุ่มน้ำโขงกับเกาหลี-\(Mekong---ROK.html](http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/25432-ความร่วมมือประเทศลุ่มน้ำโขงกับเกาหลี-(Mekong---ROK.html).
- . "ความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง-คงคา Mekong – Ganga Cooperation (Mgc)." กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (27 มกราคม 2558), เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2563. [http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16226-ความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง---คงคา-\(MGC-.html](http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16226-ความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง---คงคา-(MGC-.html).
- . "ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม้โขง." กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (27 มีนาคม 2558), เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2563. <http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16231-ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี---เจ้าพระยา.html>.
- "การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่ 4 ความร่วมมือแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขงจัดขึ้นที่หลวงพระบาง." ศูนย์ข่าว กต.. (ธันวาคม 2561), เข้าถึงเมื่อ 27 เมษายน 2563. <http://thai.cri.cn/20181217/615f81f6-354a-f5d1-a9e2-b2a7f68012dd.html>.
- "ข่าวสารนิเทศ : ไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมคณะทำงานระดับภูมิภาค กรอบข้อริเริ่มลุ่มน้ำโขงตอนล่าง (Lower Mekong Initiative : Lmi) ครั้งที่ ๗." กระทรวงการต่างประเทศ. (15 มกราคม 2558), เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2563. <http://www.mfa.go.th/main/th/media-center/14/52899-ไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมคณะทำงานระดับภูมิภาค-กรอบข้.html>.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา. "วิเคราะห์การเมือง – ความมั่นคงจีน." ข่าวจีนศึกษา ปีที่ 19. ฉบับที่ 2 (2561): 16, เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2563. <http://www.csc.ias.chula.ac.th/wp-content/uploads/2017/05/C-news-19-2.pdf>.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันเอเชียศึกษา. "ข้อสังเกตจากกรอบความร่วมมือล้านช้าง – แม้โขงและนัยยะสำคัญของจีน." ข่าวจีนศึกษา ปีที่ 19. ฉบับที่ 2 (2561): 17-21, เข้าถึงเมื่อ 22 ธันวาคม 2562. <http://www.csc.ias.chula.ac.th/wp-content/uploads/2017/05/C-news-19-2.pdf>.
- เจริญศรี, นฤตม์. "ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง." จุลสารความมั่นคงศึกษา. ฉบับที่ 68 (2553): 11, เข้าถึงเมื่อ 27 เมษายน 2563. <https://www.nia.go.th/FILEROOM/CABFRM01/DRAWER01/GENERAL/DATA0017/00017470.PDF>.
- ดวงใจ, เต๋นเกศินีล้ำ และวรศักดิ์ มหัทธโนบล. "ปฏิสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนกรณีเขื่อนจินบนแม่น้ำโขง ภายใต้นโยบาย ‘เพื่อนบ้านที่ดี’: ผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคม." เอกสารประกอบการสัมมนา “จีนกับความมั่นคงของมนุษย์ ปีที่ 2. : 139-40.

- ดวงใจ, เด่นเกศินีล้ำ และ วรศักดิ์ มหัทธโนบล. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนกรณีเขื่อนจินบนแม่น้ำโขง ภายใต้นโยบาย 'เพื่อนบ้านที่ดี': ผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคม. ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555, เข้าถึงเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562.
http://www.csc.ias.chula.ac.th/wp-content/uploads/2017/05/P135-160_Mekong.pdf.
- ต้นตยกุล, ไชยสิทธิ์. "ความเคลื่อนไหวของการประชุมระดับผู้นำกรอบความร่วมมือแม่โขง - ล้านช้าง ครั้งที่ ๒ (2nd Mekong-Lancang Leaders' Meeting) หรือ Lmc (Lancang-Mekong Cooperation)." ศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์ไทย-จีน สำนักงานวิจัยแห่งชาติ. (มกราคม 2018), เข้าถึงเมื่อ 27 เมษายน 2563. <http://www.vijaichina.com/articles/844>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. "กรอบความร่วมมือแม่โขง - ล้านช้าง (Mekong - Lancang Cooperation: Mlc)." ส่วนกลยุทธ์การต่างประเทศ ฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ. , เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม 2563.
<https://www.bot.or.th/Thai/AboutBOT/InternationalCooperation/Pages/MekongLancang.aspx>.
- "นายกรัฐมนตรีเข้าร่วมการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือแม่โขง - ล้านช้าง ครั้งที่ ๒ ณ กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา." ศูนย์ข่าว กต.. (มกราคม 2561), เข้าถึงเมื่อ 27 เมษายน 2563. <http://www.mfa.go.th/main/th/news3/6885/85507-นายกรัฐมนตรีเข้าร่วมการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือแม่โขง-ล้านช้าง.html>.
- บางยี่ขัน, ธนพล. "ความร่วมมือแม่โขง-ล้านช้าง กับการเติบโตก้าวกระโดด." *Posttoday*. (19 ธันวาคม 2561), เข้าถึงเมื่อ 8 มิถุนายน 2563.
<https://www.posttoday.com/aec/news/574372>.
- บุญยะเวชชีวิน, ภูวิน และ ทภี พร สุพร. "เขตอิทธิพลของมหาอำนาจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : กรณีศึกษาปัญหาข้อพิพาททะเลจีนใต้." วารสารร่วมพฤษภูมิ มหาวิทยาลัยเกริก ปีที่ 29. ฉบับที่ 2 (2554): 150, เข้าถึงเมื่อ 20 เมษายน 2563.
<http://romphruekj.krirk.ac.th/books/2554/2/5.pdf>.
- บุรุษพัฒน์, ฉัฐนิภา. "เรื่องการพัฒนาความร่วมมือในกรอบอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง: โอกาสและความท้าทายของไทย." สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ. (2561): 32-35, เข้าถึงเมื่อ 12 ธันวาคม 2562.
<http://www.mfa.go.th/dvifa/contents/filemanager/files/nbt/nbt10/IS/10011.pdf>

- ประจันปัจฉิม, ประดิษฐ์. "นโยบายการทะยานขึ้นอย่างสันติของจีน : กรณีศึกษาข้อพิพาทกับประเทศสมาชิกอาเซียนในทะเลจีนใต้ และการแสดงบทบาทของไทยอย่างสร้างสรรค์." โครงการพัฒนานักบริหารการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่ รุ่นที่ 9 : สำนักงาน ก.พ.ร. (2560): 9-10, เข้าถึงเมื่อ 22 เมษายน 2563. <http://203.113.122.174/ULIB5/igp/รายงานส่วนบุคคลรุ่นที่%209/30.ประดิษฐ์%20ประจันปัจฉิม/รายงานบุคคล%20%20ประดิษฐ์%20%20%202.pdf>.
- ปริศนาธิคุณพร, นาริรัตน์. "ลุ่มน้ำโขง: พื้นที่แห่งการช่วงชิงอำนาจและผลประโยชน์." *The 13th Mahasarakham University Research Conference*. : 51, เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2563. http://www.journal.msu.ac.th/upload/articles/article1925_93558.pdf.
- "รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจะเข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศกรอบความร่วมมือแม่น้ำโขง - ล้านช้าง ครั้งที่ ๔." ศูนย์ข่าว กต.. (ธันวาคม 2561), เข้าถึงเมื่อ 27 เมษายน 2563. <http://www.mfa.go.th/main/th/news3/6886/97421>.
- "รายงานวิจัยเรื่อง พลวัตของเงินในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและนัยต่อประเทศไทย." สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา. (2557): 1-2, เข้าถึงเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562. <http://e-library.itd.or.th/viewer/14449905/download>.
- "ลาวบริจาคเงิน-อุปกรณ์การแพทย์รวม 5 แสนดอลลาร์ ช่วยจีนสู้ศึก 'โควิด'." *Xinhua News*. (กุมภาพันธ์ 2563), เข้าถึงเมื่อ 8 พฤษภาคม 2563. https://www.xinhuathai.com/inter/81334_20200221.
- ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านแม่โขงศึกษา. "อิทธิพลจีนในอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง." สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (กุมภาพันธ์ 2561), เข้าถึงเมื่อ 28 เมษายน 2563. <https://www.chula.ac.th/impact/3890/>.
- "สรุปสาระสำคัญของรายงานความคืบหน้าของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการแม่โขง-ล้านช้าง (2018 – 2022) ในช่วงปี ค.ศ. 2018." กระทรวงอุตสาหกรรม. (2561), เข้าถึงเมื่อ 30 เมษายน 2563. http://www.fad.moi.go.th/images/ngancedkumpha/meena/%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B8%97%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B8%A7%E0%B8%A2_2.pdf.
- สันตสมบัติ, ยศ. มังกรหลากสี: การขยายอิทธิพลเหนือดินแดนและพันธกิจเผยแผ่อารยธรรมในอุษาคเนย์. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2557.
- อรสา, วรณรัตน์ ต้นตระกูลทรัพย์ และสิริธร โกวิทวีระธรรม รัตนอมริรมย์. ปกิณกะการต่างประเทศจีน. กรุงเทพฯ. สถาบันเอเชียศึกษา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวปภาพรรณ ทารบุรุษ
วัน เดือน ปี เกิด	26 มีนาคม 2535
สถานที่เกิด	สมุทรสาคร
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2556 - ศิลปศาสตรบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2561 - เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY